

Organisasjonsutvikling i Jordskifteverket

Rapport fra prosjektgruppe
nedsatt av Landbruksdepartementet

*Jordskifteretten - en problemløser
for alle som eier en bit av Norge*

Desember 1999

ORGANISASJONSUTVIKLING I JORDSKIFTEVERKET

Til Landbruksdepartementet

Prosjektgruppa for organisasjonsutvikling i jordskifteverket ble oppnevnt ved brev av 11. november 1998. Av mandatet fremgår det at prosjektgruppa i samspill med referansegruppa, skal fremme forslag til framtidig organisering av jordskifteverket.

Organisasjonspyskolog Kerstin Andersson har vært prosesskonsulent og deltatt under store deler av arbeidet. Prosjektgruppa har også fått en rekke innspill fra de ansatte i jordskifteverket, noe som har vært meget nyttig. Vi vil med dette rette en takk til alle som har bidratt.

Vi takker for en spennende oppgave og håper vårt arbeid kan bidra til å styrke og utvikle jordskifteretten.

Drammen, 20. desember 1999

Johan Arne Slørdal
sign.

Sissel Norma Rasmussen
sign.

Ørjan Haugland
sign.

Svein Dag Midtsund
sign.

Johan Enger
sign.

Liv Nergaard
sign.

1	OPPNEVNING, MANDAT, ARBEIDSMÅTE OG SAMMENDRAG	5
1.1	Oppnevning	5
1.2	Mandat	6
1.3	Arbeidsmåte	7
1.4	Sammendrag	7
2	JORDSKIFTERETTENES ARBEIDSOPPGAVER	10
2.1	Tilbakeblikk	11
2.2	Jordskifterettens arbeidsoppgaver i dag	11
2.2.1	Generelt om oppgavene	11
2.2.2	Rettslig arbeid	12
2.2.3	Teknisk arbeid	13
2.2.4	Administrativt arbeid	13
2.3	Utenomrettslig arbeid	13
3	ORGANISERINGEN AV JORDSKIFTEVERKET	13
3.1	Tilbakeblikk på organiseringen av jordskifteverket	14
3.1.1	Utskiftingsvesenet	14
3.1.2	Jordskifteverket	14
3.2	Dagens organisering av jordskifteverket	15
3.2.1	Generelt	15
3.2.2	Landbruksdepartementet	18
3.2.3	Fylkesjordskiftekontorene	19
3.2.4	Jordskifterettene/ soknekontorene	20
3.2.5	Jordskifteoverrettene/ dømmene	21
3.2.6	Landskonsulentene	21
3.2.7	Jordskifteverket Konsulenttjenesten	22
4	KOMPETANSE OG KOMPETANSEUTVIKLING	22
4.1	Kompetanse	22
4.1.1	Kompetanse hos jordskiftedommerne	22
4.1.2	Kompetanse hos det tekniske personalet	23
4.1.3	Kompetanse hos kontorpersonalet	23
4.1.4	Lederstillinger	24
4.2	Kompetanseutvikling	24
5	ARBEIDSSITUASJONEN VED JORDSKIFTERETTENE	24
5.1	Landoversikt	25
5.2	Saksarbeid i de ulike fylker og sogn	26
5.3	Tjenesteproduksjon - kostnadseffektivitet og kontorstørrelse	28

5.3.1	Tjenesteproduksjon	28
5.3.2	Kostnadseffektivitet	29
5.3.3	Reiseutgifter og størrelse på sokn	30
6	MÅL FOR JORDSKIFTEVERKETS ARBEID	31
6.1	Innledning	31
6.2	Visjoner og mål	32
6.3	Hvordan sikre en god oppgaveløsning og trygge partenes rettssikkerhet?	33
6.3.1	Krav til jordskiftedommere	33
6.3.2	Krav til teknisk personell	33
6.3.3	Krav til kontortilsatte	34
6.3.4	Kompetanseutvikling og FOU	34
6.3.5	Sikre særdomstolens uavhengighet	34
6.3.6	Trygge partenes rettssikkerhet	35
6.4	Service	36
6.4.1	Tilgjengelighet	36
6.4.2	”One-stop shopping”	36
6.4.3	Informasjon	36
6.5	Ledelse og administrasjon	36
6.5.1	Krav til ledelse og administrasjon	36
6.5.2	Krav til en robust, fleksibel og kostnadseffektiv organisasjon	37
6.5.3	Attraktive arbeidsplasser	38
6.5.4	Rekruttering	38
7	PRINSIPIELLE SYN PÅ JORDSKIFTERETTENS FREMTIDIGE ORGANISASJON OG ARBEIDSOPPGAVER	38
7.1	Minstebemanning ved det enkelte kontorsted	38
7.2	Hensiktsmessige administrative enheter	41
7.3	Sokneinndeling og avdelingskontor	43
7.4	Fjernarbeid og bruk av hjemmekontor	44
7.5	Alternative karriereveger	45
7.6	Forholdet til NIJOS	45
7.7	Utenomrettslige arbeidsoppgaver	46
7.7.1	Informasjon	46
7.7.2	Konsulentvirksomhet	46
7.7.3	FOU-virksomhet	47
7.8	Skifte av navn på etaten	47
8	FORSLAG TIL ORGANISERING AV JORDSKIFTERETTEN	48
8.1	Innledning	48
8.2	Landbruksdepartementet	48

8.3	Nytt hovedkontor	49
8.3.1	Hovedkontorets oppgaver	49
8.3.2	Organisering av hovedkontoret	51
8.3.3	Lokalisering av hovedkontor	51
8.4	Alternative modeller for organisering av jordskifterettene i første instans	54
8.5	Forslag til organisering av jordskifteretten i 1. instans	57
8.5.1	Østfold, Oslo og Akershus	58
8.5.2	Hedmark	58
8.5.3	Oppland	58
8.5.4	Buskerud	59
8.5.5	Telemark og Vestfold	59
8.5.6	Aust-Agder og Vest-Agder og Sør-Rogaland	59
8.5.7	Nord-Rogaland og Hordaland	60
8.5.8	Sogn og Fjordane	60
8.5.9	Møre og Romsdal	61
8.5.10	Sør- og Nord Trøndelag	61
8.5.11	Nordland	61
8.5.12	Troms og Finnmark	62
8.6	Organisering av jordskifteoverrettene	63
9	KOMPETANSE, STILLINGSBETEGNELSER OG TITLER	64
10	KONSEKVENSER AV FORSLAGENE	65
10.1	Økonomiske og administrative konsekvenser	65
10.1.1	Antall jordskifteretter, avdelinger og bemanning	65
10.1.2	Nytt hovedkontor	66
10.1.3	Administrasjon og ledelse	66
10.1.4	Lokaler og teknisk utstyr	67
10.1.5	Reisevirksomhet	67
10.1.6	Endring av rutiner ved jordskifteretten	67
10.1.7	Den videre prosess	67
10.2	Konsekvenser med tanke på trivsel, rekruttering og likestilling	68
10.2.1	Trivsel	68
10.2.2	Rekruttering	68
10.2.3	Likestilling	69
10.3	Behov for endringer av lovverk, avtaler og reglement	69
11	VEDLEGG	70

1 Oppnevning, mandat, arbeidsmåte og sammendrag

Jordskifteverket gjennomgikk i 1985 en gjennomgripende organisasjonsendring. Etter den tid har det skjedd store endringer både i etaten og i samfunnet rundt oss. Det har vært en utstrakt delegering av arbeidsoppgaver fra Landbruksdepartementet til ytre etat. Ny teknologi og nye kommunikasjonssystemer er kommet til og tatt i bruk. Samtidig stiller samfunnet og partene stadig større krav til det arbeidet som utføres av jordskifteretten, både med hensyn til effektivitet og kvalitet. Det kreves at offentlige midler som bevilges blir benyttet på en mest mulig rasjonell måte.

I 1999 fikk jordskifterettene tilført nye oppgaver i samsvar med framlegget i Ot prp nr 57 (1997-98). Framover kan jordskifte bli et aktuelt virkemiddel ved fortetting i byer og tettsteder. Disse forhold gir håp om økte ressurser. Landbruksdepartementet nevner disse forhold og skriver i St prp nr 1 (1998-99):

”For å møte disse utfordringane og sikre tilpassing til ny lov vil departementet starte ein prosess med sikte på å sikre effektiv saksavvikling og intern administrasjon og fremme utviklinga av etaten.”

Ovennevnte forhold er i korte trekk årsaken til at det ble satt i gang et arbeid med å vurdere jordskifteverkets organisasjon.

1.1 Oppnevning

Ved brev fra Landbruksdepartementet av 11. november 1998 ble det oppnevnt ei prosjektgruppe for å vurdere organisasjonsutvikling i jordskifteverket. Prosjektgruppa har bestått av:

Fylkesjordskiftesjef Johan Slørdal, Fylkesjordskiftekontoret i Buskerud (leder)
Senioringeniør Johan Enger, Fylkesjordskiftekontoret i Oppland
Avdelingsingeniør Ørjan Haugland, Nordfjord jordskifterett
Jordskiftedommer Svein Dag Midtsund, Vest-Telemark jordskifterett
Konsulent Sissel Rasmussen, Fylkesjordskiftekontoret i Vestfold
Fylkesjordskiftesjef Liv Nergaard, Fylkesjordskiftekontoret i Troms

Johan Slørdal har vært leder for prosjektgruppa. Johan Enger var sekretær fram til 26. april 1999, da han grunnet fungering i annen stilling, trakk seg fra vervet. Etter dette overtok Liv Nergaard sekretærfunksjonen. Organisasjonspesikolog Kerstin Andersson har deltatt i arbeidet som prosesskonsulent.

For å bistå prosjektgruppa ble det ved Landbruksdepartementets brev av 23. desember 1998, oppnevnt ei referansegruppe bestående av:

Konsulent Rønnaug Holter, Fylkesjordskiftekontoret i Østfold, tillitsvalgt ELF
Jordskiftedommer Reidar Holvik, Sør-Helgeland jordskifterett, tillitsvalgt NIF
Ingeniør Gro Anita Johansen, Fylkesjordskiftekontoret i Vestfold, tillitsvalgt NKLFF
Jordskiftedommer Gunnar Sauve, Nedre Buskerud jordskifterett, tillitsvalgt NIF
Avdelingsingeniør Ragnhild Kjeldsen, Fylkesjordskiftekontoret i Hedmark, tillitsvalgt NITO
Jordskiftesjef Anton S. Bachke, Landbruksdepartementet, for etatsledelsen
Jordskifteoverdommer Reidar Flaatten, Agder jordskifteoverrett, for etatsledelsen
Førstekonsulent Sigrid Helland, Landbruksdepartementet, for etatsledelsen
Jordskifteoverdommer Magne Reiten, Frostating jordskifteoverrett, for etatsledelsen
Fylkesjordskiftesjef Per Kåre Sky, Fylkesjordskiftekontoret i Hordaland, for etatsledelsen
Direktør Kristen Øyen, NIJOS
Byrettsdommer Ellen Martens, Oslo byrett
Rådgiver Turid Semb, Landbruksdepartementet
Landbruksdirektør Frøydis Vold, Fylkesmannen i Oppland

Nils Kaarbø har møtt for NIJOS i stedet for Kristen Øyen.

Referansegruppa er oppnevnt som et rådgivende organ for prosjektgruppa.

1.2 Mandat

Prosjektgruppas mandat framgår av vedlegg til Landbruksdepartementets brev av 11. november 1998:

"I samspill med referansegruppa skal prosjektgruppa fremme forslag til framtidig organisering av Jordskifteverket. Forslaga skal inneholde en evaluering av dagens organisering. Basert på evalueringen og de føringer som ligger i måla og avgrensingene for prosjektarbeidet, skal prosjektgruppa:

1. MANDAT

1. *Lage ett eller flere utkast til organiseringen av virksomheten i Særdomstolen. Spørsmål av typen hvor mange jordskifte (over) reitter, hvor de skal ligge, hvordan de skal avgrenses geografisk og hvordan de skal bemannes, skal drøftes og konklusjoner skal trekkes.*
2. *Lage ett eller flere utkast til organiseringen av administrasjon og ledelse - fra soknekontor til og med seksjon jordskifte i departementet i den utstrekning den utøver etatsledelsesfunksjoner. Spørsmål av typen hvor i organisasjonen forskjellige former for ansvar skal plasseres, hvordan behovet for spisskompetanse, etatsretta utviklingsarbeid og internopplæring skal møtes, hvordan teknologiutviklingen skal utnyttes og hvordan forholdet til andre myndigheter skal håndteres, skal drøftes og konklusjoner skal trekkes. Inn under dette faller også Jordskifteverkets kundeforhold til NIJOS i den utstrekning forholdet berøres av det ovennevnte.*
3. *Vurdere hvordan en skal forholde seg til behovet for jordskiftesfaglige tjenester som ikke er hjemlet i jordskifteloven. Dette dreier seg blant annet om hvordan grunneiere kan få i stand minnelige jordskifter, hvordan faglig basert rådgiving til forvaltningen kan utøves, hvordan forprosjekter for store saker som Tynset og Rødsmoen kan organiseres og hvordan en skal forholde seg til behovet for å kjøpe faglig baserte tjenester fra etaten. Denne oppregningen er ikke uttømmende.*
4. *Drøfte og eventuelt foreslå nytt navn.*
5. *Drøfte og eventuelt foreslå nye og/eller andre krav til kompetanse, stillingsbetegnelser og titler på de ansatte.*
6. *Vurdere eventuelle konsekvenser av forslaga - særlig med tanke på trivsel i, og rekruttering til etaten.*
7. *Vurdere eventuelle økonomiske, administrative og likestillingsmessige konsekvenser av forslaga.*
8. *Hvis prosjektgruppa kommer med flere enn ett forslag, skal den lage en begrunnet prioritering.*
9. *Informere alle ansatte i Jordskifteverket og seksjon jordskifte om prosjektarbeidet mens det pågår.*

Prosjektgruppa kan ta opp andre spørsmål. I så fall må den vurdere om de skal legges fram for oppdragsgiver for å få endret mandatet.

2. MÅL FOR ARBEIDET.

Dette arbeidet har tre likestilte, overordna mål. Organiseringen skal gi effektiv saksavvikling (brukerperspektivet). Organiseringen skal gi effektiv intern administrasjon (driftsperspektivet). Organiseringen skal fremme utviklingen av etaten (utviklingsperspektivet).

Mer konkrete delmål under brukerperspektivet er:

- *Organiseringen må bygge på et landsdekkende nett av godt fungerende jordskifteretter.*
- *Organiseringen må gi rom for en kombinasjon av almenkompetanse og*
- *spisskompetanse innen jordskifte(over)rettenes støtteapparat.*

Under driftsperspektivet peker en på:

- *Organiseringen må fremme profesjonalitet i administrasjon og ledelse.*
- *Organiseringen må skape klarere linjer mellom domstol og forvaltning og mellom departementet og domstolen.*

- *Organiseringen må ivareta samspillet mellom domstolen og instanser som er premissleverandører for saksbehandlingen i domstolen. Planlovmyndighetene og tilskottsmyndighetene er to eksempler på slike premissleverandører.*
- *Organiseringen må fremme effektiv og fleksibel bruk av spisskompetanse - uavhengig av administrative inndelinger.*
- *Organiseringen må fremme effektiv og fleksibel kapasitetsutnyttning av kostbar teknologi - uavhengig av administrative inndelinger.*

Under utviklingsperspektivet peker en på:

- *Organiseringen må være fleksibel i forhold til endringer i oppgaver og arbeidsmåter.*
- *Organiseringen må ivareta etatens behov for faglig utvikling på dens kjerneområder.*
- *Organiseringen skal gjøre etaten til en attraktiv arbeidsplass.*
- *Prosjektgruppa kan foreslå nye delmål. Den skal tolke delmåla i den utstrekning det er nødvendig for å løse sin oppgave.*
- *Siden dette er en organisasjonsutvikling som skal skje innen rammene av en særdomstol, vil rettsikkerhet både være et selvstendig mål og sette selvstendige skranke. Begge deler må ivaretas i arbeidet.*

3. AVGRENSINGER.

Prosjektgruppa skal legge særdomstolen og teknisk arbeid som integrert del av Jordskifteverkets produkt til grunn. Jordskifte(over)rettens oppgaver er definert i jordskifteloven og i odelstingsproposisjonene om endring av jordskifteloven. Hvis Stortinget gjør lovvedtak som avviker fra proposisjonene, må de legges til grunn.

Prosjektgruppa skal ta utgangspunkt i at det bare skal være ett administrativt ledd mellom etatsledelsen og den enkelte jordskifterett. Det er ikke gitt at det skal være på fylkesnivå, men det må plasseres et ansvar for nødvendig og ønskelig administrativ kontakt med andre myndigheter på dette nivået.

4. INFORMASJON.

En organisasjonsutviklingsprosess fører til usikkerhet blant de berørte. Offentlighet om mandat, mål og avgrensinger brukes av prosessen for å redusere usikkerheten. Under selve prosessen blir informasjon det viktigste virkemiddelet. I tillegg til å redusere usikkerhet, kan et godt informasjonsopplegg også føre til forankring av prosessen. Målgruppa for informasjon er de berørte ved deres organisasjoner. Det kan være hensiktsmessig å målrette deler av informasjonsarbeidet mot grupper av ansatte. Det vil være behov for hyppig og pålitelig informasjon. Det er nærliggende å bruke Intranettet.”

1.3 Arbeidsmåte

Prosjektgruppa har avholdt 11 ordinære møter samt 3 telefonkonferanser. Møtene har i hovedsak gått over 2 – 3 dager. Prosjektgruppa har vært representert på dømmesamlinger, fylkessamlinger, konferanser for tillitsvalgte, landsmøte for NKLF, konferanse for tekniske ledere/ senioringeniører, konferanse for kontoransatte samt på 2 ledersamlinger.

Det har vært avholdt 3 møter med referansegruppa der prinsipielle spørsmål har vært drøftet. Referansegruppa har også tatt opp spørsmål av eget tiltak som prosjektgruppa har utredet nærmere.

Alle ansatte i jordskifteverket har fortløpende vært informert om prosjektgruppas arbeid ved at problemnotat og forslag er lagt ut på jordskifteverkets interne internettside, intranett. Alle har hatt anledning til å komme med innspill, enten enkeltvis eller gruppevis. Egen diskusjonsgruppe har også vært etablert på intranett.

1.4 Sammendrag

Prosjektgruppa fremmer i sin rapport forslag til framtidig organisering av Jordskifteverket. Rapporten innledes med en kort oversikt over jordskifterettens arbeidsoppgaver. Videre redegjøres det for hvordan særdomstolen har vært og er organisert.

Jordskifteverket har i dag etatsledelsen i Landbruksdepartementet. Særdomstolen arbeider gjennom jordskifterettene og jordskifteoverrettene. Landet er delt i 41 jordskiftesokn og 5 jordskiftedømmer. I hvert fylke er det et fylksjordskiftekontor som har fått delegert en rekke administrative arbeidsoppgaver

fra Landbruksdepartementet. Antall tilsatte er i underkant av 300. Disse bekler omlag 270 årsverk. De tilsatte kan fordeles på 3 stillingsgrupper, dommere, teknisk personell og administrativt personell.

Etter prosjektgruppas syn bør etatsledelsen frigjøres fra Landbruksdepartementet. Det bør brukes mer ressurser til sentral styring og ledelse av særdomstolen og avsettes tilstrekkelig ressurser til utvikling av organisasjonen og faget. Gruppen påpeker at dagens organisering av jordskifteverkets ytre etat er overadministrert. Mange av de administrative gjøremål er tidkrevende, kostbare og antallsuavhengige. Gruppen mener flere av fylkene og dømmene er for små til å ivareta oppgavene de har på en rasjonell måte.

Prosjektgruppas mener de minste kontorenehetene må være mer robust og solid enn de vi har i dag. Jordskifteverket bør også organisere seg på en måte som bidrar til samarbeid og som ansvarliggjør de tilsatte i et større område. Miljøet av landskonsulenter bør samles og det må bygges opp en konsulent-tjeneste i juridiske fag og eiendomsfag. Det må satses mer på FOU-virksomhet.

Rekrutteringen til dommerstillingene må bedres. Der må vurderes hvorvidt andre universitet skal tilby en slik utdanning og satses på ulike former for etterutdanningstilbud. Etter prosjektgruppas syn er det ikke grunnlag for en endring av kompetansekravet til de tilsatte på teknisk side. Ved større kontor som har behov for en mer variert kompetanse, bør det vurderes om det kan rekrutteres personer med annen bakgrunn for å gi jordskifterettene en bredere faglig plattform. Det bør stilles strengere krav til formell utdanning ved tilsetninger i kontorstillinger.

Prosjektgruppa mener særdomstolen fortsatt bør ha jordskiftedommere til ledere. Særdomstolen trenger imidlertid mer profesjonelle ledere som avsetter tilstrekkelig tid til lederoppgaven. Det bør satses videre for å utvikle en positiv, enhetlig bedriftskultur. Samarbeid og teamarbeid bør stå i sentrum. Dette både mellom stillingsgrupper og på tvers av administrative grenser.

I rapporten gies en oversikt over arbeidssituasjonen ved jordskifterettene. Prosjektgruppa påpeker at ventetida fra sak kreves til den kommer opp, er for lang. Det er store ulikheter både i sakstype, ventetid og saksbehandlingstid mellom de ulike fylker og sokn. Den organisasjonen som bygges må etter prosjektgruppas syn ha så stor fleksibilitet og være så omstillingsdyktig at disse ulikhetene fortløpende kan takles på en god måte.

Det påvises også store forskjeller i tjenesteproduksjon, kostnadseffektivitet og reiseutgifter i ulike jordskiftesokn. Ledelsen på alle plan må vurdere arbeidsrutiner, arbeidsdeling, hvilke oppgaver i en jordskiftesak som skal gjøres og ikke gjøres, om teknisk arbeid utføres med riktig kvalitet og på en rasjonell måte.

Prosjektgruppa viser til at det har vært en relativt stor bemanningsreduksjon i særdomstolen. Restansene er store. Samtidig er jordskifterettene tildelt nye oppgaver ved revisjon av jordskifteloven. Gruppen påpeker at det er et stort behov for økte ressurser.

Mål for jordskifteverket er satt opp i kapittel 6. Prosjektgruppa foreslår følgende visjon for jordskifterettene: *"Jordskifteretten skal være et kompetent, effektivt og brukerorientert organ for helhetlige løsninger av problemer knyttet til eierskap og bruk av fast eiendom."*

Gruppen ser 3 likestilte hovedmål for jordskifteverkets arbeid som drøftes nærmere:

1. Sikre en god oppgaveløsning og trygge partenes rettssikkerhet.
2. Yte god service til brukerne.
3. Ha en god ledelse og effektiv administrasjon.

De ulike delmålene drøftes nærmere. Det påpekes at kompetansekravene har økt de siste årene. Ved utformingen av den framtidige struktur for jordskifteverket må det vektlegges at alle stillingsgrupper har tilstrekkelig kompetanse og at arbeidet som utføres kvalitetssikres. Samtidig skal de krav som stilles til særdomstolens uavhengighet og partenes rettssikkerhet ivaretas.

Jordskifteretten må organisere seg slik at det er klare skillelinjer mellom domstol og forvaltning. Jordskifterettene kan ikke ha bindinger til forvaltningsorgan som svekker tilliten til domstolen. Samtidig må jordskifterettene kunne ivareta det nødvendig samspill med forvaltningsorgan som er premissleverandører i jordskiftesaker, som planmyndighetene og tilskuddsmyndighetene.

Prosjektgruppa kommer i kapittel 7 med prinsipielle synspunkter omkring særdomstolens organisasjon og arbeidsoppgaver før den i kapittel 8 drar slutninger. Innledningsvis påpekes det at jordskifterettene må være organisert slik at de kan møte de faglige utfordringer de stilles ovenfor.

Medlemmene i prosjektgruppa er enige om at det er nødvendig med kontor av en viss størrelse, en minstebemanning, for å utvikle gode og effektive saksbehandlingsrutiner og for å sikre kvaliteten på det arbeidet som utføres. Det medfører at den enkelte medarbeider har kolleger å støtte seg til og drøfte saker med. Noe som stimulerer til faglig og personlig utvikling, trivsel og fremmer produktiviteten på arbeidstedet. På den annen side må en ved fastsetting av en bemanning ta hensyn til nærhet til brukerne, geografiske avstander, det enkelte kontors rekkevidde, kostnadseffektiv drift og arbeids-situasjonen for de tilsatte.

Prosjektgruppa er delt på midten med hensyn til hvor stor minstebemanningen må være. Tre av medlemmene mener at det minimum bør være 8 ansatte på hvert kontor, 3 dommere, eller 2 dommere og 1 avdelingsingeniør med NLH, 3 ingeniører og 2 kontortilsatte. Kun unntaksvis kan det åpnes for 5. Tre medlemmer mener at det bør være 5, 1 dommer, 1 dommer/avdelingsingeniør med NLH, 2 ingeniører og 1 kontortilsatt.

For å tilfredsstillere kravene til minstebemanning, må de minste kontorene enten slås sammen med et nabokontor eller tilføres ressurser fra et større kontor. Ingen av medlemmene i prosjektgruppa mener det er aktuelt å opprette nye kontor.

En samlet prosjektgruppe ser at det er lite rasjonelt og effektivt om alle kontor med den beskrevne minstebemanning skal være operative på alle felt. Det vil være behov for et støtteapparat som kan håndtere en del administrative funksjoner og som kan bistå med tekniske tjenester.

Når organisasjonsmodell skal velges, må en avveie behovet for handlingsrom og fleksibilitet, mot ønsket om stabilitet. På den ene side må enhver organisasjon, også en domstol, kunne tilpasse seg endringer i rammebetingelser, sakstilgang, sakstyper, arbeidsoppgaver, ny teknologi, faglige krav og samfunnsutvikling. På den annen side bør en også skape en organisasjon som fungerer rimelig forutsigbart for brukere og tilsatte.

Prosjektgruppa påpeker at de fleste av soknene, selv med den foreslåtte minstebemanning, er for små til å være hensiktsmessige administrative enheter. Etter prosjektgruppas syn må det være en administrativ overbygning over dagens sokn. En hensiktsmessig administrativ enhet, med handlingsrom og vel fungerende produksjonslinjer, må minimum ha 15-20 tilsatte.

Prosjektgruppa tilrår at hvert sokn blir så stort at det blir en hensiktsmessig administrativ enhet. Soknet deles i avdelinger. Ordningen drøftes. Den er ny og analog med bestemmelsen i domstoloven § 19 som åpner for at by- og herredsrettene kan deles i avdelinger.

En samlet prosjektgruppe foreslår at landet deles inn i 12 jordskiftesokn, administrative enheter. Foruten at soknene blir større enn i dag, foreslås 6 av de minste fylkene administrativ sammenslått med ett eller flere nabofylker. Dissens om minstebemanning gjør at antall avdelinger i hvert sokn vil variere fra 2 – 4. Forslaget kalt alternativ 1, innebærer 12 sokn med 30 avdelinger/kontorsted. Alternativ 2 har samme antall sokn, men 37 avdelinger/kontorsteder. Gruppa har for samtlige fremmet forslag til plassering av domstolledelsen.

Tilsvarende foreslås det en jordskifteoverrett i landet med 5 avdelinger. Avdelingene lokaliseres til det sted lagdømmene har hovedsete.

En samlet prosjektgruppe foreslår at det etableres et nytt slagkraftig hovedkontor for jordskifterettene utenfor Landbruksdepartementet. Kontoret skal ha faglige støttefunksjoner og være ansvarlig for overordnet drift og ledelse av organisasjonen. Hovedkontoret rapporterer til Landbruksdepartementet. Prosjektgruppa er delt med hensyn til lokalisering av hovedkontoret. 3 medlemmer tilrår Ås. De resterende tilrår, forutsetning av at hovedkontoret ikke blir en del av en felles domstoladministrasjon, at dette bør legges til Trondheim.

Det må bli en påfølgende prosess for å fastsette stillingsfordeling, arbeidsfordeling, arbeidsrutiner mm i de ulike enhetene. Prosessen må involvere alle medarbeidere i hver resultatenhet. I denne prosessen må en spesielt diskutere hva man kan lære av de gode eksempler, de som får det til på en spesiell måte allerede i dag.

Prosjektgruppa påpeker også andre grep for å gjøre Jordskifteverket til et mer fleksibelt og attraktivt arbeidssted. Særdomstolen bør være fleksible med bruk av hjemmekontor. Det bør tilrettelegges for alternative karriereveger og faglig spesialisering samt aktivisering av medarbeiderne i ulik FOU-virksomhet.

Som ledd i arbeidet skulle prosjektgruppa vurdere forholdet til NIJOS. Prosjektgruppa foreslår at NIJOS sine tjenester til Jordskifteverket avvikles i sin nåværende form. Budsjettmidlene som i dag overføres til NIJOS, ca kr 4 mill, overføres til Jordskifteverket og benyttes primært til satsing på teknisk side på det nye hovedkontoret og til kjøp av tekniske tjenester.

Etter prosjektgruppas syn skal særdomstolen ikke drive noen form for konsulentvirksomhet, verken av teknisk art eller i form av forprosjekter- eller utredninger. Slik virksomhet er egnet til å svekke tilliten til særdomstolen og dens uavhengighet. Oppgaver av denne karakter bør løses av private firma eller av forvaltningen. Dersom det er behov for forprosjekter eller utredninger etter at det er krevd sak og før saken fremmes, kan dette skje som ledd i en saksforberedelse under full åpenhet i forhold til parter og under kontradiksjon.

Prosjektgruppa påpeker at der ligger i særdomstolens natur at det er nødvendig å informere om hvilke saker som kan bringes inn for jordskifterettene. Framover vil dette utvilsomt være en viktig oppgave. Informasjonsansvaret legges dit det er mest hensiktsmessig. I samtlige fylkessenter må jordskifterettens avdelinger ha slikt ansvar.

Et løpende forsknings- og utviklingsarbeid er nødvendig for at virksomheten skal kunne holde seg faglig oppdatert og kunne utvikle seg. Hovedtyngden av dette arbeidet bør skje på hovedkontoret men ytre etat må også involveres.

Konsekvensen av de foreslåtte endringene er at det blir færre administrativ enheter og en mer effektiv ledelse av virksomheten. Samtidig legger en til rette for mer samarbeid og en gunstig fordeling av arbeidet mellom stillingsgrupper. Prosjektgruppa mener at større enheter vil være mer attraktivt for arbeidssøkende, medføre økt trivsel og dermed økt produksjon. Samme forhold fremmer også likestilling.

I en omstillingsfase vil det være behov for økte ressurser, både til etablering av hovedkontoret og for å sikre en smidig omstilling for de medarbeiderne som blir berørt av kontornedleggelse. På sikt vil en få innsparinger og effektivitetsgevinst og sikre kvalitet ved samling av fellesfunksjoner. Reiseutgiftene vil øke noe som følge av færre kontorenheter, mens utgifter til lokaler og teknisk fellesutstyr vil reduseres.

Prosjektgruppa foreslår at etatsnavnet endres fra Jordskifteverket til Jordskifteretten.

2 Jordskifterettens arbeidsoppgaver

Jordskiftelignende prosesser har en lang forhistorie i Norge. Allerede de eldste landslovene hadde bestemmelser om endringer av eiendomsforhold. I landsloven av 1274 heter det *"Såleis skal skiftast at alle får teigar jambreie, jamnlange og jamngode etter landskylda"* (Hasund; Jordskifteverket gjennom 100 år s. 135). Skifte omfattet både skifte av odelsjord og leilendingsjord. Odelsskifte og "hafneskipti" er omtalt i Frostatingsloven. I Norske Lov 1687, Femte Bog, 2. Cap, 68. art. hvor det heter: *" - da skal hand have tolv Maaneders Stævne at møde til Jord-skifte"*. Skiftet kunne omfatte alt fra deling av bord, hus, en bestemt åker til hele innmarka. Det er gode grunner til å anta at et slikt skifte også innbefattet regler om retten til og bruken av fellesgoder slikt som vann og veirettigheter, tilsvarende det vi i dag betegner som bruksordning og felles tiltak.

I punktet gis en kortfattet oversikt over jordskifterettens arbeidsoppgaver fra vi i 1821 fikk den første lov om jordskifte og fram til i dag.

2.1 Tilbakeblikk

Jordskifte er navnet på en prosess som tidligere ble kalt utskifting. Allerede 17. august 1821 fikk Norge sin første utskiftingslov. Den ga hjemmel til å kreve utskifting av fellesskap og omforming av eiendommer der det var teigblanding. Loven ble avløst av utskiftingsloven av 12. oktober 1857 og senere av ny lov av 13. mars 1882, 22. desember 1950 og 21. desember 1979. I 1935 ble det gjort en endring av loven ved at utskiftingsrettene også fikk hjemmel til å måle opp og merke grenser som egen sak (grensegang).

Etter loven av 1821 skulle sorenskriveren administrere sakene etter reglene for rettslig skjønn, noe som i praksis begrenset seg til å holde visse møter. Markarbeidet ble i stor grad utført av skjønnsmenn. Ved 1857-loven som trådte i kraft 1. januar 1859 ble Utskiftingsvesenet opprettet. Utskiftingsvesenet overtok ansvaret for utskiftingssakene.

Helt fram til 1979 var oppløsning av jordsameie og samling av teigdelt jord, bruksordning (av beite, innlandsfiske mm), avløsning av bruksretter samt grensegangsaker tradisjonelle oppgaver for jordskifterettene. Grunneier eller rettighetshaver kunne kreve sak for jordskifteretten. Det ble lagt ned omlag like mye arbeidstid på grensegangsaker som på de øvrige sakstyper som kalles jordskifte.

I 1979 fikk vegmyndighetene og NSB kompetanse til å kreve sak når eiendomsforholdene ble utjenelig som følge av utbygging, drift og vedlikehold av veger og jernbaner. I slike saker skulle jordskifteretten også holde ekspropriasjonsskjønnet. I 1996 fikk jordskifteretten hjemmel til å holde skjønn i reindriftingsaker og fastsette bruksordning med reindriften som part (Ot. prp. nr 28 (1994-95)).

Ved lovendring 18. desember 1998 (Ot. prp. nr. 57 (1997-98)) fikk vi på nytt en omfattende endring og utvidelse av jordskifterettens kompetanse. Noe vi kommer tilbake til i punkt 2.2. Samtidig ble det gjort endringer av prosessreglene i jordskifteloven med sikte på å trygge partenes rettssikkerhet og for å tilnærme seg prosessreglene som benyttes ved de ordinære domstolene.

2.2 Jordskifterettens arbeidsoppgaver i dag

2.2.1 Generelt om oppgavene

Jordskifteretten er en særdomstol i medhold av domstoloven § 2 nr. 2. Dette innebærer at jordskifterettens avgjørelser er rettskraftige dersom de ikke blir påanket til høyere instans og at jordskifterettens avgjørelser er tvangsgrunnlag. Et jordskifte gir partene mulighet til å gjennomføre skifteplanen og tiltak, selv om ikke alle slutter seg til dette. Videre medfører domstolorganiseringen at en kan tilby en totalløsning med avgjørelser i rettstvister, verdsetting, eiendomsutforming og teknisk arbeid i en og samme sak.

Jordskifterettens arbeidsoppgaver er fastsatt i lov av 21. desember 1979 om jordskifte o.a.

I henhold til gjeldende lov kan eiendommer det er vanskelig å utnytte på en "tenleg måte etter tid og tilhøve" legges under jordskifte i medhold av jordskiftelovens § 1. Det samme gjelder dersom forholdene vil bli utjenelig som følge av gjennomføring av tiltak, bygging, utbedring, vedlikehold og drift av anlegg. Jordskiftesakene er svært ulike avhengig av hvilke problem som skal løses, omfanget kan variere fra noen få dagsverk til flere årsverk. Gjennom sitt arbeid bidrar jordskifterettene til en god bruk av areal og naturressursene i landet ut i fra de behov den enkelte og samfunnet har.

Jordskifteretten løser sine oppgaver ved:

1. Gjennomføring av jordskifte
2. Gjennomføring av skjønn eventuelt i kombinasjon med arealbytte
3. Rettsfastsettende virksomhet som grensegang og rettsutgreiing

Jordskifte kan gå ut på ett eller flere av disse tiltak, jf jordskiftelovens § 2;

- deling av sameie
- bytte av grunn eller retter
- ordning og samordning av arealbruk og bruksretter (jakt, fiske, beite mm)
- avløsning av bruksretter
- stifting av fellestiltak (vegbygging, gjerding, minikraftverk mm)
- utforming av eiendommer som får tilleggsjord
- eiendomsdeling etter verdiforhold.

En nærmere omtale av sakstypene fins i rapporten ”Jordskifteverkets framtidige arbeidsoppgaver” fra september 1995.

Et vilkår for jordskifte er at det skal være privatøkonomisk lønnsomt. Jordskifteloven § 3 gir en tapsgaranti, kostnadene og ulempene skal ikke være større enn nytten for noen eiendom. Jordskifte kan kreves av grunneier eller noen som har en alltidsvarende bruksrett. I tillegg kan i enkelte tilfeller departementet, fylkeslandbruksstyret, fylkesmannen og leder av reinbeitedistrikt kreve sak, jf jordskifteloven § 5. Den som krever jordskifte skal nevne de problemene han ønsker løst. Etter at partene i saken har lagt fram sine synspunkter, kommet med forslag til skifteplan og uttalt seg til alternativene, er det opp til jordskifteretten å velge løsning.

Ved lovendringen i 1999 fikk offentlige myndigheter med ekspropriasjonshjemmel anledning til å kreve jordskifte ved utbyggingstiltak i LNF-område. Når jordskifte blir holdt i slike saker, kan jordskifteretten også avholde ekspropriasjonsskjønnet som del av jordskiftesaken. Partene fikk også hjemmel til å kreve jordskifte ved rådighetsinnskrenkinger etter naturvernloven (verne-jordskifte). Jordskifteretten ble samtidig gitt hjemmel til å holde skjønn som egen sak etter gjerdeloven § 16, vegloven § 60 og servitutloven § 19. De nye sakstypene er nærmere omtalt i Ot. prp. nr. 57 (1997-98).

Den rettsfastsettende virksomhet som utføres av jordskifteretten er i stor grad grensegangsaker og rettsutgreiingssaker. Slike saker er ofte ledd i en jordskiftesak, men kan også gå som egne saker i henhold til jordskifteloven §§ 88 og 88 a. Utgangspunktet for grensegangsakene er uklare eiendoms- og/eller bruksrettsgrenser. Jordskifteretten fastsetter gjeldende rett enten ved mekling og inngåelse av forlik mellom partene, ved rettsfastsettende vedtak eller ved å avsi dom. I tillegg til å fastslå hva som er gjeldende rett, merker og beskriver jordskifteretten grensene og kartfester dem. Rettsutgreiing benyttes for å avklare uklare rettsforhold i sameier, i områder der det er sambruk mellom eiendommer eller i område der det foregår reindrift. Et vilkår for å holde rettsutgreiing er at det er nødvendig med klarlegging av rettsforholdene for å kunne bruke området rasjonelt. Tilsvarende spørsmål kan også løses av de ordinære domstolene, men disse besørger ikke det tekniske etterarbeidet som går på avmerking og kartlegging av den rettskraftige grensen.

2.2.2 Rettslig arbeid

Det rettslige arbeid blir utført av jordskifteretten eller jordskifteoverretten. Jordskifteretten består av en jordskiftedommer eller en avdelingsingeniør med allment løyve og 2 meddommere. I enkelte saker kan jordskiftedommeren opptre som enedommer dersom partene ønsker dette. I større skjønssaker settes retten med 4 meddommere, som ved de ordinære domstolene.

Rettsformannen er ansvarlig for saksforberedelsen. Det skjer skriftlig og eventuelt i saksforberedende møter. Formålet er å få klarlagt hvilke problemer partene ønsker å få løst. Dette for å legge forholdene til rette slik at de senere rettsmøtene kan gjennomføres rasjonelt og effektivt. Det klarlegges om det er mulig å få partene forlikte i tvistespørsmål.

I rettsmøte tar jordskifteretten stilling til om de formelle og materielle vilkårene for jordskiftesaken er til stede, om nødvendig med befaring. Dersom det er nødvendig av hensyn til jordskifte, må jordskifteretten avgjøre tvister om grenser, eiendomsrett, bruksrett og annet innen skiftefeltet. Det utarbeides skifteplan som skal inneholde eiendomssituasjonen etter skiftet, aktuelle tiltak, bruksordningsregler, nødvendige investeringer mm. I forbindelse med utarbeidelse av skifteplanen er jordskifteretten forpliktet til å kontakte andre offentlige myndigheter dersom planen har innvirkning på forhold som disse har myndighet over. Skifteplanen skal forelegges partene og legges fram i rettsmøte etter gitte regler i jordskifteloven. Det skal gjøres greie for det rettslige grunnlaget, den faktiske tilstanden og andre forhold som har vært av betydning for skifteplanene, skjønn og takster.

Jordskiftesakene blir avsluttet i rettsmøter. Sakskostnadene blir fordelt på partene etter nytten hver enkelt har hatt i saken, og det blir lagt fram grensebeskrivelse og kart.

Lagmannsrett og jordskifteoverrett er ankeinstans i jordskiftesaker, avhengig av hva anken gjelder.

I jordskiftesaker møter partene ofte uten prosessfullmektig. Selvprosederende parter har ofte behov for informasjon og rådgivning. Det kan være veiledning til rekvirenter som vurderer å kreve eller har krevd sak, eller veiledning for parter som er innstevnet for retten. Alle tilsatte i etaten som er i kontakt med

partene deltar i slik veiledning. Jordskiftesakenes karakter tilsier at informasjonsbehovet er større enn ved vanlig rettergang.

2.2.3 Teknisk arbeid

Det tekniske arbeidet med sakene er kartlegging, prosjektering, takstarbeid, grensemerking og innmåling av grensene. Arbeidet blir utført av ingeniører/ avdelingsingeniører.

Kartleggingsarbeidet begrenser seg i de fleste sakene til kontroll og supplering av økonomisk kartverk. Unntaksvis kan det være aktuelt med nykartlegging. I slike tilfeller samarbeides det ofte med andre myndigheter som driver slik virksomhet gjennom såkalte Geovekst-prosjekter, eller arbeidet utføres av NIJOS (Norsk institutt for jord- og skogkartlegging).

Når skifteplanen er vedtatt eller grensene er fastsatt, skal grensene avmerkes i marka og koordinatbestemmes. Merkingen skjer i all hovedsak med prefabrikerte grensemerker. Unntaksvis hugges det kors eller settes ned merkesteiner. Det er utarbeidet eget målereglement for jordskifteverkets målinger tilpasset kravene i delingsloven med tilhørende forskrifter.

Det har vært en rask utvikling på det tekniske området de siste årene, både når det gjelder måleutstyr, kartbehandlingssystem og programvare for beregning av innsamlede data. I dag benyttes i all hovedsak totalstasjoner og ulike former for GPS (Global Position System) ved innmåling og utsetting. Jordskifteverket er i dag i forkant med hensyn til bruk av nytt GPS- utstyr. For raskere fremstilling av jordskifte- og temakart planlegges det framover et samarbeid med fylkesmennene om geodata og bruk av geografiske informasjonssystemer.

2.2.4 Administrativt arbeid

Når saken kommer inn til jordskifteretten skal det kreves gebyr, det skal utføres registreringsarbeid, sendes melding om sak, utveksles prosesskriv, innkalles til møter, føres rettsbok, foretas omberamninger, forkynninger mm og til slutt kreves inn gebyr og kostnader. Hvert kontor fører saksregnskap for og arkiverer de saker som tilhører deres sokn. De fleste steder utføres dette arbeidet av de kontoransatte.

2.3 Utenomrettslig arbeid

Jordskifteverket driver i dag ulike former for utenomrettslig arbeid som ikke er knyttet opp mot konkrete saker.

Informasjonsarbeid drives mer eller mindre ved alle kontorsteder. Det gis også informasjon om jordskifteloven og jordskifteverkets arbeidsoppgaver på møter i grunneierlag, fagsamlinger, på messer mm. Fylkesjordskiftekontorene har et særlig ansvar for slik informasjon.

Fylkesjordskiftekontorene har også et særlig ansvar for å samarbeide med de øvrige offentlige f.eks. landbruksetatene, fylkeskartkontorene og teknisk etat i kommunene. Samarbeidet med Statens kartverk er av teknisk art og går hovedsakelig på utveksling av GAB - og kartdata, samt prioritering av kartleggingsprosjekt gjennom såkalt Geovekst-samarbeid. Samarbeidet med kommunene er enten av reint informativ art, eller det er teknisk preget og går på utveksling av fastpunkt og måledata.

Videre har det vært drevet ulike former for jordskiftefaglige tjenester som ikke er hjemlet i jordskifteloven. Ved 7 av fylkesjordskiftekontorene har slikt arbeid vært organisert som prosjekter. Omfanget har vært beskjedent, i underkant av 4 årsverk/år. Noe av arbeidet har vært av teknisk art. Eksempler på dette er kartleggings- og målearbeid for fylkeskartkontorer, kommuner og fylkesmannsembetene. Enkelte fylkesjordskiftekontorer har drevet med forprosjekter og utredninger av mer rettslig karakter. Videre har fylkesjordskiftekontorene ofte i samarbeid med departementet, NLH eller andre, vært involvert i ulike former for FOU-virksomhet. I Telemark har det vært drevet et forsøksprosjekt med salg av tjenester, noe vi kommer tilbake til i punkt 3.2.7.

3 Organiseringen av jordskifteverket

I 1999 var Jordskifteverket 140 år gammelt. Kapitlet gir en oversikt over hvordan virksomheten har vært organisert opp gjennom tidene. Dagens organisering av jordskifteverket beskrives i punkt 3.2.

Samtidig kommer prosjektgruppa med synspunkter på hvordan de ulike enheter fungerer slik organisasjonen er bygd opp i dag.

3.1 Tilbakeblikk på organiseringen av jordskifteverket

3.1.1 Utskiftingsvesenet

Ved 1857-loven som trådte i kraft 1. januar 1859 ble Utskiftingsvesenet opprettet. Utskiftingsvesenet var en særdomstol. På grunn av at arbeidsoppgavene hovedsakelig var landbruksorienterte, ble Utskiftingsvesenet lagt under Indredepartementet. Jordskiftearbeidet skulle utføres av "Utskiftingsmændene" i 1. instans og "Overudskiftingsmændene" som var ankeinstans i skjønns-spørsmål.

Formannen for "udskiftingsmændene" ble beskikket av Kongen eller av fylkesmannen. Det ble ikke stilt spesielle krav til utdanning for formannen, men han skulle være fagkyndig i eiendomsutforming, ha kjennskap til reglene om jordskifte og være kyndig i oppmåling og karttegning. Det ble utnevnt 11 utskiftingsmenn, 9 av disse var utdannet i Sverige. Norge fikk slik fagutdanning først i 1897 ved Norges Landbrukshøgskole. I mellomtiden ble utskiftingsformenn rekruttert av de assistentene de første utskiftingsmennene hadde med seg.

3.1.2 Jordskifteverket

I den organisasjonsmodellen som ble lagt til grunn i 1857 ble det foretatt få endringer før i 1950. Men antallet utskiftingsformenn og assistenter økte og ei ny yrkesgruppe kom til, landmålerne. Ved lov av 22. desember 1950 ble den tidligere loven avløst av Lov om jordskifte. "Utskiftingsformennene" ble jordskiftedommere og en fikk en ny og fastere organisasjonsmodell.

Landet ble inndelt i 9 jordskiftedømmer med hver sin jordskifteoverrett. Hvert jordskiftedømme ble ledet av en jordskifteoverdommer. Hvert dømme omfattet fra ett til fem fylker. Jordskiftedømmene ble inndelt i jordskiftesokn. Hvert sokn, 58 i tallet, hadde en jordskifterett. I tillegg hadde en før omorganiseringen i 1985, 6 jordskifteretter uten fast sokn. Lokalisert til Ås i Akershus hadde etaten to avdelinger, en fotogrammetrisk avdeling og et kartarkiv.

Da som nå ble det foretatt endringer av organisasjonen og arbeidsfordeling. Før omorganiseringen i 1985 ble imidlertid særdomstolen administrert av 5 ulike organ: soknekontor, fylkeskontakt, kartkontor, dømmekontor og departementet.

Jordskiftedommeren var rettsformann og leder av jordskiftekontoret. Ved dette kontoret arbeidet også en eller flere jordskiftelandmålere og/eller jordskifteteknikere som utførte det tekniske arbeidet med sakene. Jordskiftelandmålere med allment løyve kunne etter 1979-loven også utføre rettslig arbeid med sakene. Enkelte kontor hadde også kontorpersonell. Hver dommer var i prinsippet ansvarlig for sitt geografiske område.

I sokn der arbeidsmengden ble for stor, ble soknet delt eller det ble oppnevnt jordskiftedommere uten fast sokn. Flere steder hadde imidlertid flere jordskifteretter felles kontorsted. Dette ble endret ved lovendring i 1984, da det ble åpnet for kollegiale domstoler.

I hvert dømme hadde jordskifteverket et kartkontor. Kartkontorene ble opprettet i årene 1962-66. I starten var hovedoppgaven registreringsarbeid i forbindelse med eiendomsinnholdet på økonomisk kartverk. Senere bidro kartkontorene med tekniske- og forvaltningsmessige oppgaver for sokne- og dømmekontorene og fungerte som kontaktorgan mellom soknekontor, fotogrammetrisk avdeling og fylkeskartkontorene.

I hvert fylke ble det fra 1981 oppnevnt fylkeskontakter. Disse skulle være jordskifteverkets representant i fylket og gi generell informasjon og rettleiding om jordskifteloven og jordskifteverket.

Jordskifteverkets fotogrammetriske avdeling etablert i 1954-55, bistod jordskifterettene med fotogrammetrisk kartkonstruksjon, areal- og skifteberegninger og andre tekniske oppgaver. Avdelingen ble i 1994 samordnet med NIJOS (Norsk institutt for jord- og skogkartlegging) som i dag bistår jordskifterettene med registreringsarbeid og tekniske oppgaver, særlig knyttet til kart og kartbehandling.

Jordskifteverkets kartarkiv har stått for teknisk kontroll og arkivering av originale jordskiftekart, målebøker og beregninger opptatt etter 1859. Det sentrale arkivet er nå avviklet. Originalkartene er overført til riksarkivet, mens fylkesjordskiftekontorene har kopier og betjener publikum som etterspør slike kart.

Før omorganiseringen i 1985 utarbeidet soknekontorene budsjettforslag, årsmelding og arbeidsplaner. Kart- og dømmekontorene utarbeidet budsjettforslag for kontorenehetene i dømmet. Jordskifteoverdommeren hadde ansvaret for budsjettet. Kartkontoret utførte mye av det praktiske arbeidet og hadde anvisningsmyndighet, utarbeidet sammendrag av årsmeldingene fra soknekontorene i dømmet, samtidig som de fungerte som kontaktledd i forhold til andre etater og organisasjoner. I praksis skjedde imidlertid det aller meste av etatsadministrasjonen fra departementet.

Någjeldende lov av 21. desember 1979 endret ikke på organiseringen av jordskifteverket. Først i 1985 ble organisasjonen endret. Antall kontorenheter ble redusert fra 84 til 59. I ettertid er ytterligere 10 kontorenheter nedlagt.

Tallet på dommer ble i 1992 redusert fra 9 til 5. Først i 1999 ble det åpnet for kollegiale domstoler i overretten.

3.2 Dagens organisering av jordskifteverket

3.2.1 Generelt

Jordskifteverket ledes av en jordskiftesjef som også er avdelingsdirektør og nestleder ved avdeling for arealforvaltning i Landbruksdepartementet.

Særdomstolen arbeider som nevnt i kapittel 2 gjennom jordskifterettene og jordskifteoverrettene. Landet er delt inn i 41 jordskiftesokn og 5 jordskiftedømmer. I hvert fylke er det et fylkesjordskiftekontor som er tillagt en del administrative oppgaver. Kart som viser dagens administrative inndeling følger som vedlegg 1.

Ved hvert soknekontor er det en jordskiftedommer som er kontorleder og leder av domstolen. Der soknekontoret er lokalisert til et fylkessenter, er fylkesjordskiftesjefen også leder av domstolen. Dette med unntak av Hedmark der fylkeskontoret formelt er skilt fra Hedmark og Sør-Østerdal jordskifterett. Spredt i landet er det i dag tilsatt 9 landskonsulenter som skal bistå de enkelte kontor med fagekspertise.

Geografisk og befolkningsmessig er det store variasjoner både på fylkene og soknene. Finnmark jordskifterett med kontorsted i Vadsø er geografisk størst, både som fylke og sokn, 45 879 km². Finnmark har en befolkning på 74 061 personer. Det minste soknet er Voss som dekker et areal på 2 626 km² og der det er bosatt 15 957 personer.

Også bemanningen og antall kontorer varierer mye i de ulike fylker og sokn. Det største kontoret er i Trondheim hvor det i november 1999 var 20 tilsatte. Sør-Helgeland jordskifterett i Brønnøysund hadde på samme tidspunkt kun 2 tilsatte. Som vedlegg 2 følger en oversikt over antall årsverk tilsatte i de ulike sokn, fylker og dommer.

Tabellen nedenfor viser antall selvstendige kontorenheter før og etter omorganiseringen i 1985 samt antall enheter i dag:

Tidspunkt	Før 1985	Etter 1985	1999
Antall jordskiftedømmer	9	9	5
Antall kartkontor	9		
Antall fylkesjordskiftekontor samlokalisert med jordskifterett		18	18
Antall soknekontor	58	30	23
Antall jordskiftekontor med dommer uten fast sokn	6		
Spesialavdelinger	2	2	1
Landskonsulenter			1
Sum kontorenheter	84	59	49

Etaten har i dag, foruten landskonsulentene, følgende kontorenheter:

Dømmekontor	Fylkeskontor og soknkontor	Soknekontor
Eidsivating	Østfold	
	Akershus og Oslo	
	Hedmark (Hedmark- og Sør-Østerdal)	Glåmdal
	Oppland (Sør-Gudbrandsdal)	Nord-Østerdal Valdres Vest-Oppland Nord-Gudbrandsdal
	Buskerud (Nedre Buskerud)	Øvre Buskerud
Agder	Vestfold	
	Telemark (Grenland)	Aust-Telemark Vest-Telemark
	Aust-Agder Vest-Agder (Marnar)	Lista
Gulating	Rogaland (Sør-Rogaland)	Nord-Rogaland
	Hordaland (Nord- og Midhordland)	Sunnhordland Hardanger Voss
	Sogn og Fjordane (Sunnfjord og ytre Sogn)	Indre Sogn Nordfjord
Frostating	Møre og Romsdal (Romsdal og Søre Nordmøre)	Søre Sunnmøre Nordre Sunnmøre Nordre Nordmøre
	Sør-Trøndelag Nord-Trøndelag	
Hålogaland	Nordland (Salten)	Sør-Helgeland Nord-Helgeland Ofoten Lofoten og Vesterålen
	Troms (Nord-Troms)	Sør-Troms
	Finnmark	

) Der soknekontor har annet navn enn fylkesnavnet, er soknet oppført i parentes.

I 1983 hadde jordskifteverket 308 årsverk til disposisjon. Bemanningen er i ettertid redusert til omlag 270 årsverk. I samme periode er forholdet mellom stillingsgruppene endret. Antall dommere har økt. Det er blitt færre ingeniører og flere kontortilsatte.

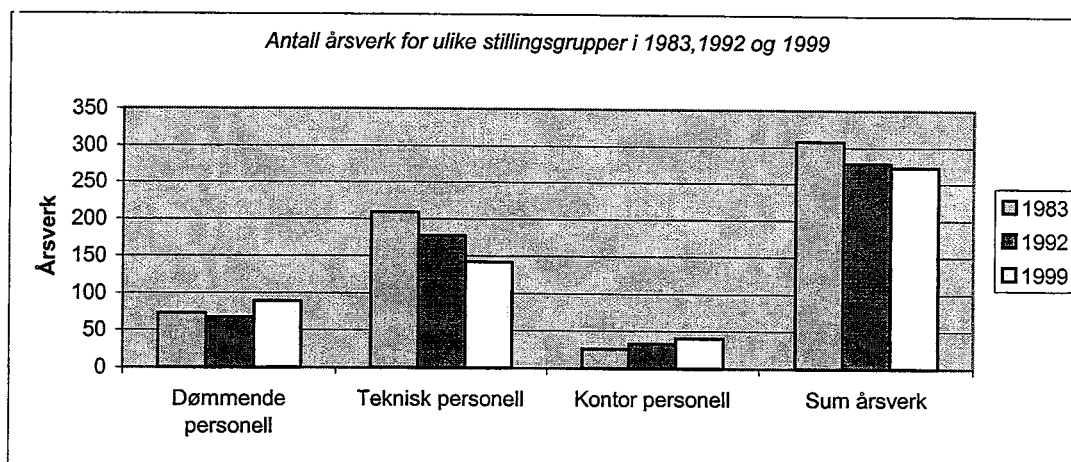
Tabellen nedenfor viser antall årsverk fordelt på stillingsgrupper i 1983, 1992 og 1999:

Stillingsgruppe	1983	1992	1999
Dømmende personell	73	67	93
Teknisk personell	209	178	139
Kontortilsatte	26	33	40
SUM	308	278	272

Kilde: St.meld.103 (1982-83)(1983), Landbruksdepartementets personallister(1992) og jordskifteverkets personaldatabase (1999) justert for de endringer vi kjenner til.

Det framgår av tabellen at det fra 1983 fram til i dag har vært reduksjon i antall årsverk på 36 stillinger eller 12 %. I samme periode er fordelingen mellom gruppene endret. Det er blitt færre ingeniører, flere dommere og flere kontortilsatte. Dette har mellom annet sammenheng med utviklingen som har vært på teknisk side med bruk av nytt utstyr og teknologi.

Diagrammet nedenfor illustrerer denne utviklingen:

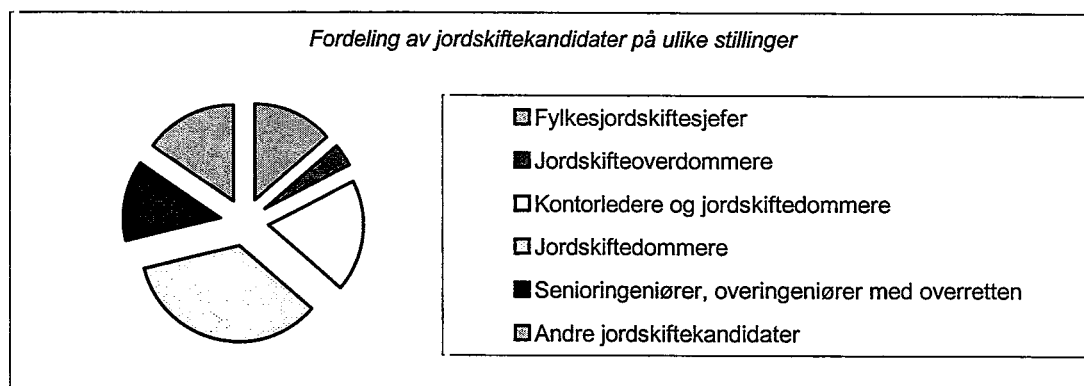
Jordskifteverket har i dag i underkant av 300 tilsatte i ytre etat. Disse bekler ca. 270 årsverk. I november 1999 var fordelingen av personalet som følger:

Stilling	Antall årsverk	Antall personer
Sjefsingeniør, leder for landskonsulentene	0,6	1
Jordskifteoverdommere	5,0	5
Senioring, el overing. hos overretten	17,0	18
Fylkesjordskiftesjefer (og jordskiftedommere)	18,0	18
Jordskiftedommere	69,6	71
Avdelingsingeniører med NLH	18,9	20
Ingeniører/ avdelingsingeniører/ overingeniører uten NLH	102,3	108
Kontorpersonell	41,0	54
Sum	272,4	295

Kilde: Jordskifteverkets personaldatabase justert for de endringer vi kjenner til.

Jordskifteoverdommerne, fylkesjordskiftesjefene, leder for landskonsulentene og kontorlederne er tillagt oppgaver på leder- og mellomleder nivå. I tillegg har det største jordskiftekontoret i Sør-Trøndelag, delt ansvaret slik at de har en senioringeniør som mellomleder. Dette innebærer at over 50 personer sitter i lederfunksjoner. Hovedtyngden av de kontortilsatte på soknekontorene arbeider med en stillingsandel på 50- 60 %.

De omlag 130 jordskifte kandidatene som for tida er tilsatt i jordskifteverket, er fordelt på ulike stillingsgrupper. Kun 48 av disse er jordskiftedommere uten tilleggsfunksjoner. De øvrige jordskifte kandidatene har lederfunksjoner og/eller tar del i teknisk arbeidsoppgaver. Diagrammet nedenfor viser hvordan kandidatene er fordelt på ulike stillinger.

Kilde: Jordskifteverkets personaldatabase justert for de endringer vi kjenner til.

Av diagrammet fremgår det at ca. 1/3 eller 35 % av jordskifte kandidatene kan vie hele arbeidsdagen til dommerarbeid. En omlag like stor andel av kandidatene som også er jordskiftedommere, er foruten dømmende virksomhet tillagt ulike administrative lederfunksjoner (40 %). Dette gjelder fylkesjordskiftesjefene, jordskifteoverdommerne og kontorlederne samt 7 senioringeniører. Senioringeniørene utfører også teknisk arbeid. Dette i likhet med de resterende kandidatene (15 %).

Etter prosjektgruppas syn er dagens organisering av jordskifteverkets ytre etat overadministrert. Ledernivået består av 5 jordskifteoverdommere, 18 fylkesjordskiftesjefer, 25 kontorledere på soknekontor og lederen for landskonsulentene. Dette innebærer at mange må bruke tid til administrative oppgaver. Ofte vil dette skje på bekostning av faglig arbeid.

3.2.2 Landbruksdepartementet

Jordskiftesjefen er øverste leder for jordskifteverket. Han er også avdelingsdirektør for arealavdelingen i Landbruksdepartementet. Jordskiftesjefen er ansvarlig for daglig ledelse samt langsiktig utvikling av særdomstolen. Under seg har han fra ytre etat 18 fylkesjordskiftesjefer, 5 jordskifteoverdommere og en leder for landskonsulentene. Videre er jordskiftesjefen leder av seksjon jordskifte i departementet som også er tillagt ansvar for Naturskadefondet, NIJOS, samordningsansvar kartpolitikk på Landbrukssektoren mm. Arbeidet som avdelingsdirektør tar omlag 40% av jordskiftesjefens tid.

Departementet utarbeider budsjettproposisjonen til Stortinget, fordeler budsjettet på de enkelte enheter i etaten, er ansvarlig for lovarbeid og annet utviklingsarbeid, driver personaloppfølging, lokale lønnsforhandlinger, tilsetter dommere og fylkesjordskiftesjefer og leder for landskonsulentene. Videre oppnevner departementet settedommere på tvers av fylkesgrenser, enten som følge av inhabilitet eller som følge av ulik arbeidsbyrde i de enkelte fylker. Kongen i statsråd beskikker jordskifteoverdommere, jordskiftedommere og fylkesjordskiftesjefer.

Landbruksdepartementet bruker i dag ca. 5 årsverk til administrasjon av jordskifteverket.

En ikke ubetydelig del av det tradisjonelle arbeidet som normalt ligger til etatsledelsen, er delegert til enkelte fylker eller pågår gjennom sentralt oppnevnte prosjektgrupper. Hvor mange årsverk dette utgjør, har vi ikke oversikt over. Ordningen har fordeler ved at ytre etat involveres i ulike arbeidsprosesser. Ordningen er imidlertid kostbar, krever mye reising og tar ofte mye tid i og med at de som bidrar ikke er profesjonelle i slikt arbeid.

Fordeler med dagens organisering må være at administrasjonen av jordskifteverket holdes på et minimum med hensyn til arkivering, økonomistyring mm. Videre er det kort veg fra etatsledelsen til departementet, noe som borger for at virksomheten lettere kan få gjennomslag.

Etter prosjektgruppas syn er imidlertid en plassering av særdomstolens etatsledelse i Landbruksdepartementet uheldig. Jordskiftesjefen er nestleder i avdeling for arealforvaltning og har i likhet med flere av de tilsatte i seksjon jordskifte en rekke andre oppgaver. Arbeidet med å fremme og drive jordskifteverket skjer i "konkurranse" med disse, noe som krever stor smidighet og tilpasningsevne. Foruten de tilsatte i departementet har jordskiftesjefen 18 fylkesjordskiftesjefer, 5 jordskifteoverdommere og en leder for landskonsulentene som rapporterer til han. Kontrollspennet er stort og oppgaven er formidabel for en som har 60 % av arbeidstida si avsatt til formålet. Ledergruppa blir også stor og lite egnet for strategiske diskusjoner.

Videre oppstår det lett lojalitetsproblemer fordi ledelsen både skal forholde seg til fagdepartementet samtidig som de har ansvar for jordskifteverket. Som departementets tilsatte må etatsledelsen forholde seg til de politiske signaler som blir gitt i budsjett og tildelingsbrev. Prosjektgruppa mener at etatsledelsen bør ha ei friere stilling enn i dag. Med dette kan de fortrinn særdomstolen har markedsføres mer offensivt.

Også av demokratihensyn og prinsippet om domstolens og dommerens uavhengighet er en etatsledelse plassert i Landbruksdepartementet lite gunstig for særdomstolen. Domstolkommisjonen drøfter disse forhold grundig i NOU1999:19. Etter prosjektgruppas syn vil samme forhold som her anføres for de alminnelige domstoler i stor grad gjelde for særdomstolen. I tillegg kommer det forhold at jordskiftemåten oppgaver er knyttet opp mot departementet også på andre måter. Fylkesmannens landbruksavdeling er i mange jordskiftesaker en viktig premisseleverandør. Videre kan Fylkeslandbruksstyrt og Landbruksdepartementet rekvirere sak.

Etter prosjektgruppas syn bør etatsledelsen frigjøres fra Landbruksdepartementet. Det bør brukes mer ressurser til sentral styring og ledelse av særdomstolen og avsettes tilstrekkelig ressurser til utvikling av organisasjonen og faget.

3.2.3 Fylkesjordskiftekontorene

I hvert fylke er det et fylkesjordskiftekontor som ledes av en fylkesjordskiftesjef. Eneste unntak er Oslo og Akershus som har et felles kontor lokalisert til Lillestrøm. Organiseringen innenfor de enkelte fylker varierer. Finnmark hadde i november 1999, 2 tilsatte og 2 personer i permisjon. Hordaland hadde 25 tilsatte fordelt på 4 kontor. Sør- Trøndelag hadde alle sine 20 tilsatte samlet på et kontor, sammen med 3 av landskonsulentene.

10 av fylkesjordskiftekontorene har soknekontor lokalisert utenom fylkessenteret. Flere steder er det kun ett soknekontor utenom fylkesjordskiftekontoret, mens Nordland har fire.

Bemanning ved fylkesjordskiftekontorene / jordskifterettene:

Antall	Stilling
1	Fylkesjordskiftesjef og jordskiftedommer
0 - 1	Senioringeniør/ Teknisk leder
1 - 5	Jordskiftedommere
0 - 1	Avdelingsingeniører med allment løyve
1 - 13	Avdelingsingeniører/ingeniører
1 - 2	Kontortilsatte

Fylkesjordskiftekontorene er tillagt ansvar for etatsadministrasjon, personalforvaltning, tekniske funksjoner og informasjonsvirksomhet. Fylkesjordskiftesjefen har selvstendig økonomi- og personalansvar. I hvert fylke utarbeides det egne budsjett, virksomhetsplaner og årsmeldinger. Hvert fylke har avtale med skattefogden på stedet som fører statsregnskapet, eneste unntak er Finnmark som får sitt regnskap ført i Sør-Trøndelag. I tillegg er fylkesjordskiftekontorene pålagt samarbeid med fylkeslandbrukskontorene og andre forvaltningsorgan på fylkesnivå, samt landbrukskontorene og teknisk etat i kommunene. Spesialoppdrag fra soknekontorene til NIJOS eller andre skal organiseres av fylkesjordskiftekontorene. Videre har enkelte fylkesjordskiftekontor drevet FOU-virksomhet og noe utenrettslig arbeid.

Fylkesjordskiftesjefen har i henhold til instruks gitt av Landbruksdepartementet det overordnede ansvar for prioritering av førsteinstans-saker i sitt fylke. Vedkommende har hjemmel til å overføre saker mellom soknene i fylket ved å oppnevnte settedommer i den enkelte sak.

De fleste fylkesjordskiftekontorene har en senioringeniør eller teknisk leder som har ansvar for at det tekniske arbeidet blir utført på en rasjonell og tilfredsstillende måte. Arbeidet skal ha tilstrekkelig god kvalitet i samsvar med gjeldende lov og reglement. I de fleste fylkene er vedkommende også ansvarlig for innkjøp og opplæring i bruk av nytt teknisk utstyr og ny programvare samt kvalitetssikring av det arbeidet som utføres. I flere fylker er det også egen EDB-ansvarlig som er ansvarlig for drift av PC, nettverk med mer.

De siste årene har tilsetninger som ikke skjer sentralt, skjedd i fylkene. Ved sentrale tilsetninger tilrår eller innstiller fylkesjordskiftesjefen til det sentrale tilsetningsråd. Fylkesjordskiftesjefen deltar ikke i det sentrale tilsetningsrådet.

Hvert fylke er i forhold til hovedavtalen egne virksomheter, der hver stillingsgruppe har sine lokale tillitsvalgte. Sentralt har de største organisasjonene egne etatsforeninger. Dette gjelder NKLK (Norges Kart- og Landmålerforening), NITO (Norges ingeniørorganisasjon) og NIF (Norske Sivilingeniørers Forening). ELF (Etatsansattes Landsforening) og NTL (Norsk Tjenestemannslag) har ikke egne etatsforeninger. Over 50 av jordskifteverkets 300 tilsatte er tillitsvalgte. Disse er mer eller mindre involvert i slikt arbeid.

Prosjektgruppa ser mye bra med dagens organisering av jordskifterettene på fylkesnivå. Nødvendig samarbeid med og informasjonsarbeid mot andre etater på fylkesnivå fungerer praktisk og greit. Ansvarsområdene er alle relativt små, noe som gjør at det er en nærhet til oppgavene og personalet.

Fylkesjordskiftesjefen er også jordskiftedommer og har ved dette god kontakt med faget og fagutviklingen. En rekke oppgaver er delegert fra departementet til dette nivået. Dette gir en stor grad av innflytelse og medbestemmelse lokalt. Også senioringeniørene/ tekniske lederne driver saksarbeid. De har god kontakt med fagområdet og kan bistå de små kontorene både med utstyr og kompetanse.

Som nevnt varierer imidlertid størrelsene på enhetene mye. Fylker med få tilsatte har lite handlingsrom og få muligheter til å omstille seg både med henblikk på oppgaveløsning, økonomi- og personalforvaltning. Tilsettingssaker opptrer sjelden i de minste fylkene, lederen og tillitsmannsapparatet vil mangle rutine på slike og andre administrative gjøremål. Det er også kostbart å skulle drifte 18 administrative enheter som har så vidt mye ansvar delegert til lokalt nivå.

Prosjektgruppa mener flere av fylkene er for små til å ivareta oppgavene de har på en rasjonell måte. Mange av de administrative gjøremål er tidkrevende, kostbare og antallsuavhengige. Noe som gjør at særdomstolen kan spare ressurser på administrativt arbeid dersom det blir færre enheter.

3.2.4 Jordskifterettene/ soknekontorene

Det er i dag 41 jordskifteretter i landet. I 13 av soknene er jordskiftedommeren enedommer. De øvrige er kollegiale domstoler med to (13) eller flere dommere (15). Jordskifteretten ledes av en jordskiftedommer som er kontorleder (soknekontor) eller fylkesjordskiftesjef. I Nordland og Hedmark er det oppnevnt egne kontorledere ved fylkesjordskiftekontorene som er ansvarlige for saksarbeid i soknet. Totalt er det 23 selvstendige kontor lokalisert utenfor fylkesenteret. Ved hvert av disse kontorene er det mellom 2 og 8 tilsatte. De kontortilsatte er med unntak av ett sted, i reduserte stillinger.

Bemanning ved soknekontorene/ jordskifterettene:

Antall	Stilling
1 - 3	Kontorleder / jordskiftedommer
0 - 1	Avdelingsingeniører med allment løyve
1 - 5	Avdelingsingeniører/ingeniører
0,5 - 1	Kontortilsatt

Soknekontorene er egne produksjons og rapporteringsenheter. Kontorlederen rapporterer til fylkesjordskiftesjefen og er ansvarlig for saksfordeling, saksavvikling og daglig arbeidsledelse i soknet. Vedkommende inngår i det lokale tilsetningsråd ved tilsettinger i sitt sokn.

Prosjektgruppa anser det som en fordel at så vidt mye ansvar for saksarbeidet er lagt til de enkelte kontorene. Dette er med på å ansvarliggjøre medarbeiderne. Mange av kontorene gjør da også en særdeles god jobb og produserer mye godt arbeid til god kvalitet.

Hver enkelt jordskifterett har ansvar for en avgrenset saksportefølge. Soknegrensen kan lett, bevisst eller ubevisst, føre til at enhver "verner om sitt" og ikke er like opptatt av å ta ansvar utenfor sitt geografiske område. Dette gjør at en har store variasjoner i arbeidsbelastning, ventetid og saksbehandlingstid i de ulike sokn og mellom fylker.

Soknekontorene varierer mye i størrelse. Fagmiljøene er små for alle stillingsgrupper. Det er ikke noe stort fagmiljø på kontoret der en kan drøfte saker og dermed sikre kvaliteten på det arbeid som utføres. De minste enhetene er også sårbare og lammes når personalet er på tjenestereiser, ved permisjoner og sykefravær. De små enhetene blir også lett rammet når arbeidsmiljøet ikke er godt.

Det er også mer tidkrevende å drifte så vidt mange enheter. Det skal inngås avtaler om husleieforhold. Hvert kontorsted må ha et tilstrekkelig teknisk utstyr til felles bruk, eksempelvis felles programvare, server, printer, plotter, telefaks og kopimaskiner. I tillegg må det være en form for ekspedisjonstjeneste. Mindre tidsbruk på reiser, lave husleiekostnader og lavere reiseutgifter kompenseres imidlertid mange steder for dette.

Etter prosjektgruppas syn bør det enkelte kontor være mer robust og solid enn de minste enheten vi har i dag. Vi bør også organiseres oss på en måte som bidrar til samarbeid og som ansvarliggjør de tilsatte i et større område.

3.2.5 *Jordskifteoverrettene/ dømmene*

I hvert av de 5 jordskiftedømmer er det i dag 2 – 4 tilsatte. Jordskifteoverdommer er ansvarlig leder. Foruten overdommeren er det tilsatt 1-2 avdelingsingeniører med bakgrunn fra NLH eller ingeniørhøgskole. De kontortilsatte er alle steder i halv stilling. 3 dømmekontor er samlokalisert med fylkesjordskiftekontor, mens Hålogaland, Gulating og Eidsivating jordskiftedømme har lokaler sammen med soknekontor.

Bemanning ved jordskifteoverrettene:

Antall	Stilling
1	Jordskifteoverdommer
0 - 1	Senior-/ overingeniører m. NLH
1	Avdelingsingeniør
0,5	Kontortilsatt

Jordskifteoverdommeren rapporterer til jordskiftesjefen og inngår i ledergruppa. Vedkommende er ansvarlig for ankesakene i sitt distrikt. Han er ansvarlig for ledelsen av egen enhet med selvstendig økonomi – og personalansvar. I tilsettingssaker har han overfor avdelingsingeniørene med NLH, innstillingsmyndighet til det sentrale tilsettingsrådet, mens øvrig personell tilsettes lokalt. Etter at jordskifteverket tok i bruk sitt nye regnskapssystem, Agresso, har fylkesjordskiftekontorene utført regnskapstjenestene for overrettene.

For å styrke fagmiljøet og for å kvalitetssikre arbeidet som blir utført på en bedre måte, ville det være en fordel om jordskifteoverrettene var samlet på et sted. Etter prosjektgruppas syn er det imidlertid av hensyn til reiseavstander fordelaktig at disse sitter spredt.

Det bør i tilstrebes et større samarbeid mellom jordskiftedømmene. De administrative gjøremål som i dag er spredt på 5 enheter, må kunne utføres ett sted. Det må være tilstrekkelig at en av overdommerne inngår i ledergruppa.

3.2.6 *Landskonsulentene*

Jordskifteverket har i dag 9 landskonsulenter. Av disse har 5 mer enn 75% stilling., mens 4 arbeider deltid. 7 av dem som arbeider i redusert stilling bruker resten av arbeidstida på teknisk arbeid for jordskifterettene. 3 av landskonsulentene har kontorsted i Trondheim, en sitter i Landbruksdepartementet, mens de øvrige er spredt på 5 kontorsteder. 6 av konsulentene ledes av en sjefsingeniør som har økonomi og personalansvar for disse. De øvrige er administrativt direkte underlagt Landbruksdepartementet.

Landskonsulentene tilbyr spesialtjenester til jordskiftekontorene innen geodata (geodesi, GPS, kartografi) og GIS. De tilbyr nettverks- og EDB- tjenester til soknekontorene, anbefaler innkjøp og gir rådgivning i bruk av nytt utstyr og ny programvare. To av landskonsulentene arbeider med verdsetting av skog og innmark. Videre driver landskonsulentene programutvikling på enkelte etatsinterne personal- og rapporteringsprogram (Admin, Tidag, Kontor, Arkiv) samt utvikling av standard maler og skifteprogram.

I tillegg til landskonsulentene arbeider en av etatens tilsatte på heltid som redaktør i Jordskiftenytt (bedriftsavis) og med ansvar for intranett og generell informasjon. Han har lokaler ved Fylkesjordskiftekontoret i Molde.

Arbeidet som landskonsulentene utfører er etter prosjektgruppas syn av stor betydning. Det har bevisst vært satset på spesialisering og faglig utvikling, spesielt på teknisk side. Landskonsulentene jobber i nærkontakt med jordskiftekontorene og kjenner de problemstillinger de arbeider med. Etaten har vært tidlig ute i bruk av nytt utstyr og programvare, noe som har gitt og vil gi store effektivitetsgevinster. Det er imidlertid en svakhet at landskonsulentene sitter så spredt på mange kontorsteder. FOU-virksomheten som drives i etaten synes noe tilfeldig. Videre mangler det konsulenttjeneste i juridiske fag og eiendomsfag.

Etter prosjektgruppas syn bør miljøet av landskonsulenter samles. Det må satses mer på FOU-virksomhet. Det må bygges opp en konsulenttjeneste i juridiske fag og eiendomsfag, noe det klart er behov for.

3.2.7 *Jordskifteverket Konsulenttjenesten*

I 1996 ble det etter initiativ fra Landbruksdepartementet igangsatt et prosjekt kalt "Jordskifteverket Konsulenttjenesten" i Kviteseid i Telemark. Formålet med prosjektet var gjennom utprøving å klarlegge mulighetene for salg av tjenester fra jordskifteverket. Som ansvarlig for å drive prosjektet ble det tilsatt en prosjektleder for en 3-års periode. I perioder med behov for mer arbeidskraft, har det vært innleid personell fra de tre jordskiftekontorene i Telemark. Prosjektet har levert tjenester til kommuner, statlige foretak og til private for omlag 1,6 mill kroner. Det har vært utført landmålingsrelaterte oppdrag, utredninger og planleggingsoppgaver.

Det ble nedsatt ei styringsgruppe som mellom annet skulle belyse juridiske, praktiske og økonomiske sider ved prosjektet. Styringsgruppa har den 19. oktober 1999 avlagt sin rapport "Evaluering av Jordskifteverket Konsulenttjenesten". I rapporten påpekes det at prosjektet har avdekket problemer i forhold til habilitets- og tillitsspørsmål. Ved å selge tjenester kommer jordskifteverket i et kundeforhold til en rekke etater, personer og foretak. Noen av disse kan i neste runde bli part i en jordskiftesak. Styringsgruppa nevner dette og sier at: "Det er innlysende at en ikke kan begi seg inn på slike ordninger". Ut fra de erfaringer en har med prosjektet mener styringsgruppa at slik forretningsdrift ikke er forenlig med de oppgaver som ligger til etaten. I rapporten konkluderes det med at salg av tjenester ikke bør utføres av jordskifteverket.

4 Kompetanse og kompetanseutvikling

I dette kapitlet gis en kort oversikt over kompetansen hos de ulike stillingsgrupper samt en beskrivelse av hvordan særdomstolen i dag driver kompetanseutvikling. For en nærmere beskrivelse av kompetansen til de tilsatte, vises det til rapporten *Jordskifteverkets framtidige arbeidsoppgaver (september 1995)*.

4.1 Kompetanse

Personalet tilsatt ved jordskifteretten kan grovt deles i 3, dømmende personell, teknisk personell og kontorpersonell. Foran under punkt 3.2.1 er det redegjort for hvordan personalet er fordelt på de enkelte stillingsgrupper. Generelt må en kunne si at gjennomsnittlig utdanningsnivå på de tilsatte i etaten er svært høyt. Dette er en styrke som gjør at personalet lett kan omstille seg, at de tar i bruk ny teknologi og mestrer nye oppgaver.

4.1.1 Kompetanse hos jordskiftedommerne

Jordskifteloven § 7 stiller krav om at jordskiftedommere, jordskifteoverdommere og jordskifte-kandidater med allment løyve, skal ha eksamen fra Norges Landbrukshøgskole med fagkrets fastsatt av departementet. I dag er dette kandidater med studieretning jordskifte og eiendomsfag. Disse har spesialkompetanse innen:

- Eiendomsfag – herunder eiendomshistorie, eiendomsteori, eiendomsutforming, eiendomsdeling, tinglysning og eiendomsregistrering, arealplanlegging
- Juridiske fag- med spesialisering innen tingsrett, reguleringsrett, ekspropriasjon og prosess
- Økonomi - herunder generell foretaksøkonomi, verdsetting, skogtaksasjon
- Kartfag - landmåling, fotogrammetri, GIS

I tillegg er det i studiet innslag av landbruk- og naturfaglige emner samt samfunnsfag.

Utdanningen er 5-årig. De siste årene har det vært krav om at 1. år skal tas ved Bergen Ingeniørhøgskole. Dersom en har minst 40 vekter fra tidligere høgskole eller universitetsutdanning, kan det søkes opptak på høyere årstrinn. Studiet avsluttes med en hovedfagsoppgave tilsvarende ett semesters arbeid. Jordskiftetekandidaten har ved dette en bred og tverrfaglig kompetanse skreddersydd for å håndtere fast eiendom.

Prosjektgruppa finner ikke grunn for å endre kompetansekravene til jordskiftedommere. Rekrutteringen til dommerstillingene er imidlertid for dårlig. Der må vurderes hvorvidt andre universitet skal tilby en slik utdanning. Videre må det arbeides med ulike former for etterutdanningstilbud for å bedre rekrutteringsgrunnlaget f.eks. ved at det gis tilbud til ingeniører som ønsker en slik karriere eller ved at det lages et tilpasset tilbud for jurister.

4.1.2 *Kompetanse hos det tekniske personalet*

Til denne stillingsgruppen rekrutteres det i dag hovedsakelig ingeniører. En stor del av disse er utdannet ved Bergen Ingeniørhøgskole, tidligere Jordskifteskulen på Stend. En utdanning som er skreddersydd for ingeniører i jordskifteverket. Utdannelsen er 3-årig og gir kompetanse innen:

- Kartfag – herunder landmåling og fotogrammetri, GPS og digital kartbehandling (GIS)
- EDB
- Landbruksfag – økonomi, jordbruk, skogbruk og skogtaksasjon,
- Jordskiftfag – eiendomsfag og juridiske fag

Det er også ingeniører med annen fagkompetanse i etaten, ofte med tilleggsutdanning innen landmåling, EDB, GIS og tilsvarende. Videre har det vært rekruttert ingeniører på teknisk side med annen fagkompetanse som agronomutdanning eller skogfaglig utdanning på høgskolenivå eventuelt med tilleggsutdanning. En bakgrunn som er gunstig for ingeniører som driver mye med verdsetting eller skogtaksering og skifteplanlegging.

Senioringeniørene, de tekniske lederne, har i hovedsak utdanning fra NLH, studieretning eiendomsutforming eller kartfag. Sistnevnte er en 5-årig utdanning som gir yrkestittelen sivilingeniør. De to siste år har det også vært rekruttert ingeniører med tilleggsutdanning og god arbeidspraksis til slike stillinger.

Som landskonsulenter er det hovedsakelig tilsatt sivilingeniører utdannet enten fra NLH eller NTNU, men også enkelte med ingeniørbakgrunn og noe tilleggsutdanning.

I rekrutteringsstillinger til dommere tilsettes avdelingsingeniører med samme formelle kompetanse som dommerne.

På teknisk side er det i dag ikke samme rekrutteringsproblem som for dommerne. Den generelle nedgangen av antall søkere til ingeniørhøgskolene gjør imidlertid at det på sikt kan bli mangel på ingeniører. For tiden er det få søkere til den spesialtilpassede ingeniørutdanningen i Bergen. Dersom denne skulle opphøre, vil det være et stort tap for jordskifterettene.

Etter prosjektgruppas syn er det ikke grunnlag for en endring av kompetansekravet til de tilsatte på teknisk side. Ved større kontor som har behov for en mer variert kompetanse, bør det vurderes om det kan rekrutteres personer med annen bakgrunn på universitets eller høgskolenivå, f.eks. geografer eller personer med kompetanse innen utmarksforvaltning, jakt og fiske. Dette vil gi jordskifterettene en bredere faglig plattform.

4.1.3 *Kompetanse hos kontorpersonalet*

Kontorpersonalet i jordskifteverket har svært ulik bakgrunn. Mange har kontorfaglig utdanning og lang erfaring fra offentlig tjeneste. Det har ikke vært stilt spesielle kompetansekrav til denne stillingsgruppen ut over nivået tilsvarende dagens videregående skole. Ved fylkesjordskiftekontorene har det vært ønskelig at søkerne har hatt kompetanse innen regnskapsføring.

Kompetansekravene som stilles til de kontortilsatte vil selvsagt bero på hvilke oppgaver de skal gjøre. I dag bør det kreves en eller annen form for tilleggsutdanning ut over gjennomført videregående utdanning, fra økonomisk, administrativ eller allmennfaglig studieretning. Videre vil gode EDB-kunnskaper samt tilleggsutdanning på høgskolenivå eller som advokatsekretærer ofte være fordelaktig. På kontor med administrative oppgaver er det en fordel at vedkommende har kjennskap til økonomi og personalforvaltning i staten. Samtidig er det en fordel at vedkommende har relevant praksis.

Med dagens utdanningsnivå bør det stilles strengere krav til formell utdanning hos de kontortilsatte

4.1.4 Lederstillinger

Alle leder- og mellomlederstillinger i etaten er besatt av jordskifte kandidater med ovennevnte bakgrunn, noe som både representerer en styrke og en svakhet. Styrke ved dette er at en får en ensartet organisasjon uten stridigheter som er profesjonsmessig begrunnet. Svakheten må være at ting blir for ensartet og at lederne tenker for likt.

Størrelsen på de aller fleste enhetene er så vidt små at det ikke er rom for heltidsledere. Ofte vil faglig arbeid bli prioritert framfor ledelse. Det blir for liten tid til å motivere og følge opp personalet. Samtidig er personalet spredt på mange små enheter, de gode og dårlige eksemplene blir ikke synlige, noe som gjør etatens læreevne mangelfull. Det legges også for liten vekt på at en på landsbasis evaluerer det arbeidet som gjøres, lærer av de gode eksemplene og utvikler gode arbeidsmetoder.

Prosjektgruppa mener særdomstolen bør ha jordskiftedommere til ledere. Særdomstolen trenger imidlertid mer profesjonelle ledere som avsetter tilstrekkelig tid til oppgaven. Det bør satses videre for å utvikle en positiv, enhetlig bedriftskultur. Samarbeid og teamarbeid bør stå i sentrum, dette både mellom stillingsgrupper og på tvers av administrative grenser.

4.2 Kompetanseutvikling

Jordskifteoverdommerne skal være initiativtagere og har i samarbeid med fylkesjordskiftesjefene et overordnet ansvar for kompetanseutviklingen i sitt dømme/fylke. I tillegg er det sentralt oppnevnt en tverrfaglig gruppe som er ansvarlig for kompetanseutvikling.

I en såvidt liten etat med mange små enheter, må mye av den etatsinterne etterutdanningen skje ved sentrale kurs og konferanser. Det avholdes jevnlig samlinger for faglig oppdatering både for kontortilsatte og senioringeniører. Hos dommere og ingeniører skjer mye av opplæringen fylkesvis, dømmevis eller felles for flere dommer.

Det er utarbeidet en sentral kompetanseplan samt dømmevise kompetanseplaner. I tillegg har fylkene sine kompetanseplaner som ofte inngår som en del av virksomhetsplanene. Sentralt arbeides det med etterutdanningsstilbud i samarbeid med enkelte høyskoler og med NLH.

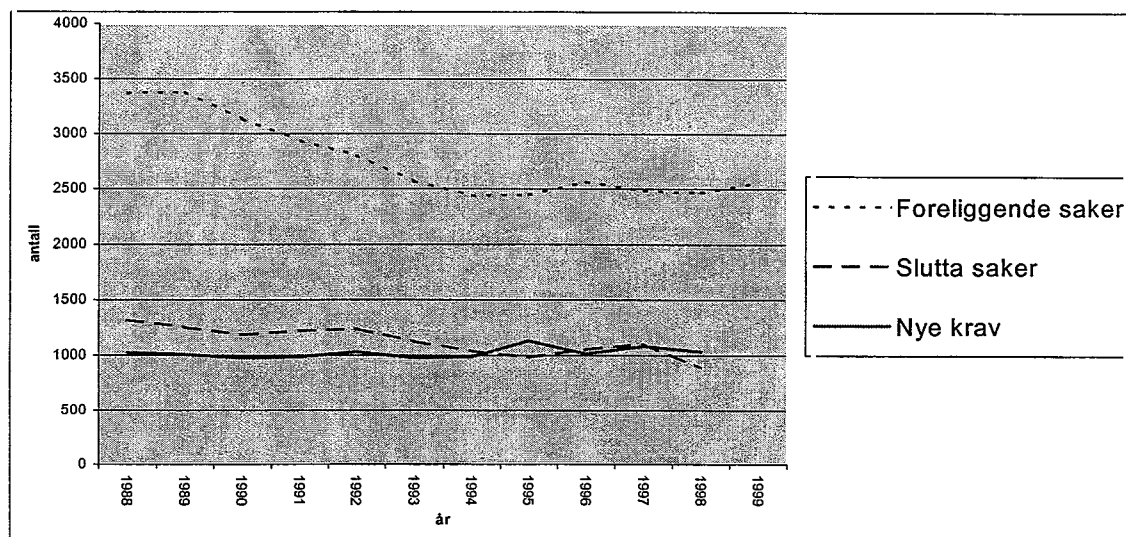
Mye av ansvaret for kompetanseutviklingen samt selve opplæringen, må etter prosjektgruppas syn ligge sentralt. Regionale og lokale tilbud må supplere dette. Ansvaret for kompetanseutvikling bør ligge hos sentralledelsen og lokalt der ledelsen med personal- og økonomiansvaret er plassert.

5 ARBEIDSSITUASJONEN VED JORDSKIFTERETTENE

I dette punktet gis en kortfattet oversikt over arbeidssituasjonen og produksjonen ved jordskifterettene de seneste år, både på landsbasis og i de ulike fylker og sokn. I punkt 5.3 redegjøres det for en undersøkelse prosjektgruppa har gjort vedrørende kontorstørrelse på den ene side og tjenesteproduksjon og kostnadseffektivitet på den andre side.

5.1 Landsoversikt

Antall saker som behandles ved jordskifterettene har de siste årene vært relativt stabilt. Figuren nedenfor viser utviklingen i antall foreliggende saker, slutta saker og nye saker de siste 10 år for jordskifterettene og jordskifteoverrettene:

Årlig avsluttes det omkring 1000 saker ved jordskifterettene, mens overrettene slutter omlag 50 saker. Kurven for foreliggende saker viser at disse den siste 5-års perioden har ligget stabilt på omkring 2500 saker. Fram til 1993 ble restansene redusert. Etter dette har jordskifterettene ikke klart å redusere restansene.

Jordskifteverkets resultatindikatorer

Tabellen nedenfor viser nøkkeltall for jordskifterettene hentet fra Jordskifteverkets årsmeldinger enkelte år:

	1988	1990	1992	1994	1996	1998
Slutta jordskiftesaker (§2)	812	498	576	508	585	464
Slutta grensegang saker (§88)	503	626	609	463	407	354
Antall parter		6 080	7 898	7 330	7 838	6 486
Areal i skiftefeltet (daa)	680 000	779 708	942 905	619 057	611 658	465 194
Areal bruksordning (km ²)				473	559	467
Merka grense (km)	2 854	2 574	2 397	2 029	1 957	1 303
Elvestrekning (km)				100	30	73
Skogsveg (km)		234	245	307	253	186
Antall tvister	799	613	707	695	741	670
Antall stifta lag		92	103	144	164	122
Reduksjon i antall teiger		579	685	1217	1042	468
Gj.snittsalder slutta saker	3,1	3,2	2,8	2,9	2,7	2,7
Gj.snittsalder foreliggende saker	2,5	2,6	2,3	2,7	2,4	2,2

Kilde: Jordskifteverkets årsmeldinger (der data mangler, skyldes dette at det ikke har vært rapportert på disse forhold)

Det framgår av tabellen at produksjonen er relativt stabil fra år til år. I 1998 gikk produksjonen på landsbasis ned med ca. 20 % sammenlignet med tidligere år. Dette skyldes små bevilgninger som medførte at det i 7 fylker ble innført reisestopp.

Gjennomsnittlig ventetid i 1997 før sak kommer opp var 1,5 år og gjennomsnittlig saksbehandlingstid 1,1 år. Gjennomsnittsalderen for avslutta saker var da 2,6 år og for foreliggende saker 2,3 år.

Årlig løses det omkring 7-800 tvister ved jordskifterettene. Mange av disse i grensegang saker, men også i jordskiftesaker. Dette viser at domsmyndigheten er sentral for at jordskifterettene skal kunne

løse oppgavene på en god måte. Ved at jordskifterettene behandler de aller fleste grensetvister i landet, avlaster de også de alminnelige domstolene for slikt arbeid. Samtidig som jordskifterettene ved kartfesting av grensene gjør et mer solid arbeid slik at en unngår nye tvister om forståelsen av domsresultat.

Etter prosjektgruppas syn er saksbehandlingstiden akseptabel når en ser alle sakene under ett, men ventetida fra saken kreves til den kommer opp er for lang. Det må settes inn ressurser for at vi kan nå målsettingen om 6 måneders ventetid. Disse kan dels hentes ved at ressurser overføres fra administrative oppgaver til saksarbeid og at arbeidet blir utført på en mer rasjonell og hensiktsmessig måte. Ledelsen på alle plan må vurdere arbeidsrutiner, arbeidsdeling, hvilke oppgaver i en jordskiftesak retten skal gjøre og ikke gjøre, om teknisk arbeid utføres med riktig kvalitet, om vi klarer å ta ut rasjonaliseringspotensialet med ny teknologi som IT, GIS og GPS med videre.

Prosjektgruppa vil imidlertid også vise til den bemanningsreduksjonen som har vært i etaten som fremgår av figur i punkt 3.2.1. Dersom jordskifterettene skal kunne løse de nye oppgavene de fikk ved siste lovrevisjon og samtidig ta unna foreliggende saksmasse, vil det også være et klart behov for økte ressurser.

5.2 Saksarbeid i de ulike fylker og sogn

Tabellen nedenfor viser antall avsluttede og nye saker i fylkene fra 1996-1998 samt foreliggende saksmasse 1. januar 1999.

Fylke	1996		1997		1998		Gjennom- snitt		Fore- liggende
	slutta	nye	slutta	nye	slutta	nye	slutta	nye	1999
Østfold	28	27	20	27	28	28	25	27	61
Akershus	16	28	42	44	32	34	30	35	64
Hedmark	67	70	87	82	38	63	64	72	179
Oppland	107	84	79	78	45	82	77	81	198
Buskerud	56	80	52	65	55	56	54	67	189
Vestfold	37	23	40	35	37	19	38	26	53
Telemark	54	39	63	54	31	48	49	47	133
Aust-Agder	32	39	35	33	22	45	30	39	115
Vest-Agder	70	69	62	79	48	74	60	74	148
Rogaland	30	34	28	29	32	41	30	35	112
Hordaland	94	86	90	78	92	90	92	85	285
Sogn- og Fjordane	75	68	83	65	66	60	75	64	151
Møre- og Romsdal	87	77	80	87	57	83	75	82	212
Sør-Trøndelag	74	66	68	62	78	69	73	66	221
Nord-Trøndelag	25	20	25	29	30	26	27	25	74
Nordland	92	76	98	117	72	92	87	95	177
Troms	29	59	65	37	34	58	43	51	171
Finnmark	19	20	32	28	20	11	24	20	15
SUM	992	965	1049	1029	817	979	953	991	2558

Kilde: Jordskifteverkets årsmeldinger

Som vedlegg 3 følger en oversikt over slutta og nye saker fordelt på sokn og fylke. Vedlegg 4 viser resultatindikatorene fordelt på samme enheter.

Av tabellen over samt ovennevnte vedlegg framgår det at det er store variasjoner i ventetid og saksbehandlingstid mellom de ulike fylker og sokn.

Basert på innspill fra fylkesjordskiftekontorene og data fra årsmeldingene, vil vi nedenfor, i korte trekk, redegjøre for saksarbeidet i de ulike landsdeler:

Østlandet

Sakstilfanget har vært relativt stabilt de siste årene på Østlandet. Grensegang- og rettsutgreiing utgjør omlag halvparten av saksmengden i denne regionen. Restansene varierer noe fra fylke til fylke, slik det framgår av tabellen over. Fylkene rundt Oslo-fjorden har relativt små restanser, mens innlandsfylkene har noe større. Spesielt i Hedmark er alderen på foreliggende saksmasse høy, hele 3,2 år.

Jordskifte i forbindelse med bygging av veg og jernbane er økende i dette området. Slike saker har pågått og pågår i Østfold, Akershus og Oslo, Buskerud, Oppland og Vestfold. Vestfold har for tida 9 samferdselssaker til behandling.

I Akerhus er det foruten flere store vegsaker, også en større fiskeordningssak i Hurdalssjøen og en beiteordningssak til behandling. Det forventes at det i år 2000 kommer et krav i forbindelse med utvidelse av Østmarka barskogreservat.

Store, arbeidskrevende skogskifter dominerer i Hedmark. I Oppland er det mange saker med rettsutgreiing, bruksordning i større sameier og fellestiltak. Oppland har 5 saker forårsaket av turistmessig utbygging, 3 saker vedrørende regulering av planoverganger, samt et større samferdselsjordskifte. Det forventes flere samferdselsjordskifter og flere nye saker med arealbytte-skjønn.

I forbindelse med at stadig flere tar i bruk utmarksbeiter, er det i Buskerud flere stor gjerde- og beiteordningssaker til behandling. Det første kravet om arealbytte i forbindelse med etablering av naturreservat er kommet.

Sør- og Vestlandet

Sakstilfanget har de siste årene vært stabilt. Vest-Agder, Rogaland og Hordaland har imidlertid rapportert at de sliter med store restanse i forhold til bemanningen.

I dette området det fortsatt tradisjonelle jordskiftesaker, rettsutgreiing- og grensegangssaker som dominerer. De to sistnevnte sakstypene utgjør omlag halvparten av foreliggende saksmasse. Flere av sakene er grensegangssaker og bruksordningssaker i verdifulle utbyggingsområder langs kysten.

Aust-Agder har to samferdselsjordskifter til behandling i forbindelse med omlegging av E 18. Flere slike saker forventes på samme veganlegg. Fylket har fått inn et krav om skjønn etter vegloven med grunnlag i lovendringen. I Vest-Agder er det på Lista flere store og arbeidskrevende innmarksjordskifter til behandling. I indre strøk dominerer skogskifter.

Lenger vest er det mange saker som går på avklaring av rettigheter og bruksordning i strandsonen i forbindelse med oppdrettsnæringen. Rogaland har dessuten fått inn to samferdselsjordskifter, i Sandnes- og Hå kommune. Det forventes ytterligere tre slike saker.

Hordaland har et samferdselsjordskifte til behandling og har etter lovendringen fått inn to skjønnssaker. Sogn – og Fjordane har registrert en nedgang av tradisjonelle utmarksjordskifter og en økning i antall delingssaker. Fylket har fått inn et krav om makebytte i tilknytning til barskogvern og forventer et krav om samferdselsjordskifte til neste år.

Midt-Norge

Midt-Norge har de siste årene hatt en et stabilt sakstilfang. Foreliggende saksmasse er imidlertid stor, både i Møre- og Romsdal og i Sør-Trøndelag. I sistnevnte fylke er også gjennomsnittsalderen på foreliggende saksmasse høy, hele 3,7 år.

I dette området utgjør grensegang- og rettsutgreiingssaker i underkant av 50 % av saksmassen. Ellers dominerer mer tradisjonelle jordskiftesaker samt ulike former for bruksordning.

Sør-Trøndelag har fire samferdselssaker til behandling i tilknytning til nedlegging av jernbaneover og -underganger. To krav om skjønn etter særlovgivingen er til behandling, et vegskjønn og et skadeskjønn etter reindriftsloven. I år 2000 forventes det et krav om utbyggingsjordskifte samt en større samferdselssak.

Nord-Norge

Sakstilfanget har vært økende de siste årene, spesielt i Nordland og Troms. Foreliggende saksmasse i disse fylkene er derfor stor i forhold til bemanningen.

Omlag 60 % av sakene i Nordland og Troms er grensegang- og rettsutgreiingssaker. Det er også mange arbeidskrevende bruksordningssaker for jakt, fiske og beite. Dette er store og omfattende saker med mange parter der det ofte er tvist om rettslig status på stedet. Videre er det mange krav vedrørende ulike former for fellestiltak i forbindelse med skogsvegbygging og gjerding.

Nordland har de siste årene også hatt mange delingssaker. Framover forventes et samferdselsjordskifter i tilknytning til E6 og i forbindelse med nedlegging av jernbaneanlegg. I Troms er to store innmarksjordskifter til behandling, samt en større bruksordningssak der reindrifta er involvert. Også her forventes det samferdselsjordskifte i tilknytning til utbygging av E6.

Finmark har de siste årene vært relativt ajour med saksarbeidet. Nylig har imidlertid Landbruksdepartementet krevd to tradisjonelle innmarksjordskifter i Alta. Sakene har et betydelig omfang, og vil legge beslag på store ressurser i flere år framover. Fylket har videre hatt flere reindriftssaker til behandling. Ellers dominerer grensegang- og rettsutgreiingssaker.

Av det framlagte tallmaterialet framgår det at det er store ulikheter både i sakstype, ventetid og saksbehandlingstid mellom de ulike fylker og sokn. Den organisasjonen som bygges må etter prosjektgruppas syn ha så stor fleksibilitet og være så omstillingsdyktig at disse ulikhetene fortløpende kan takles på en god måte.

5.3 Tjenesteproduksjon - kostnadseffektivitet og kontorstørrelse

Som nevnt i punkt 3 er det store variasjoner i størrelse på og organiseringen av jordskifteverket i de enkelte fylker og sokn. Prosjektgruppa har utført en undersøkelse for å avdekke om det er noen ulikheter med hensyn til effektivitet på store og små kontor. Med effektivitet mener vi tjenesteproduksjon per årsverk. Kostnadseffektivitet er målt i kroner pr. årsverk.

Vi har analysert resultatene i årsmeldingene og i regnskapene, for å se om det kan være noen forskjeller mellom kontorstørrelse, med hensyn til tjenesteproduksjon eller kostnadseffektivitet. For å få store nok utvalg, valgte vi å gruppere kontorene i tre klasser slik:

Klasse	Antall årsverk (gjennomsnitt for 1995-97)	Antall kontor i klassen
Små kontor	< 4	12
Mellomstore kontor	4 >= < 9	23
Store kontor	> 9	6

Antall årsverk i perioden 1995-97 er brukt som grunnlag for klassifiseringen ettersom 1998 var et unormalt år med reisestopp i flere fylker. Med gjennomsnittsberegning for tre år, bør mer tilfeldige variasjoner i tjenesteproduksjon og driftskostnader for det enkelte kontor bli jevnet ut.

5.3.1 Tjenesteproduksjon

Tradisjonelt ser en gjerne på antall slutta saker, når tjenesteproduksjonen skal vurderes. En sak kan inneholde alt fra noen få dagsverk med arbeid til mange årsverk. Sak alene er derfor ikke et godt resultatmål. Vi har benyttet resultatindikatorene i årsmeldingene som skifta areal, km² bruksordning, km grense m.v. ved beregning av tjenesteproduksjonen for det enkelte kontor og gjort følgende:

1. Regnet ut gjennomsnitt for den enkelte resultatindikator for det enkelte kontor for perioden 1995-1997. Eksempelvis får vi da gjennomsnittlig skifta areal pr. år, gjennomsnittlig km grense pr. år mv. for hvert kontor.
2. Sortert kontorene på de tre klassene små kontor, mellomstore kontor og store kontor.
3. Beregnet gjennomsnitt innen klasse for hver resultatindikator.

Det foreligger noe usikkerhet i årsmeldingsdata. Det er ulik praksis på hvor man registrerer overførte saker. Enkelte registrerer den i sakens verneting, det jordskiftesokn der den geografisk hører hjemme,

andre bokfører den hos den jordskifteretten som har utført arbeidet. Dersom et kontor hjelper et annet med for eksempel teknisk arbeid, vil ikke dette gi uttelling på kontoret som hjelper til. Videre er nok ikke alle like nøye med å oppgi data på sakskortet i administrasjonsprogrammet. For fylkesjordskiftekontorene er tidsbruken til ledelse og administrasjon av fylkesnivået trukket ut. Kvantifiseringen av disse årsverkene bygger på tidsregistreringer i TIDAG – programmet og spørreundersøkelse. Til slutt vil vi nevne at det ikke er korrigert for tidsforbruk på tillitsmannsarbeid og sentralt utviklingsarbeid.

Tallene sier ikke noe om kvalitet av det arbeidet som er utført, ei heller noe om servicenivået.

Gjennomsnittlig tjenesteproduksjon for perioden 1995 -1997 fordelt på kontorstørrelse:

Indikator pr. årsverk	Areal i skiftefeltet dekar	Arealbruksordning km ²	Merkegrense km	Elvestrekn. km	Beh. veg Km	Antall Tvister Behandl.	Antall stifta lag	Antall parter	Investeringer kr.	Red. i antall teiger
<i>Små kontor</i>	3692	1,7	7,8	0,3	1,5	4,1	0,8	37	109 311	4,4
<i>Mellomstore kontor</i>	3680	1,4	7,8	0,4	1,1	3,5	0,6	37	100 008	3,9
<i>Store kontor</i>	2658	2,7	10,0	0,2	0,9	3,0	0,7	30	57 817	3,3

Av tabellen framgår det f.eks. at små kontor skifter i gjennomsnitt 3692 da pr. årsverk, at mellomstore kontor i gjennomsnitt grensemerker 7,8 km grense og behandler 0,4 km i elvestrekning og at store kontor i gjennomsnitt behandler 3 tvister.

Små og mellomstore kontor ligger relativt likt på alle resultatindikatorne. Store kontor skiller seg noe ut. De har mindre skifta areal, men større areal med bruksordning og lenger grensestreking pr. årsverk. Ellers ligger de litt i underkant av små og mellomstore kontor.

Prosjektgruppa kan på bakgrunn av disse regnestykkene ikke påvise noen klare forskjeller mellom ulike kontorstørrelser. Derimot viser grunnlagsmaterialet store forskjeller mellom enkeltkontor og fylker. Disse forskjellene må ha andre årsaker en størrelse på kontorene.

5.3.2 Kostnadseffektivitet

Når det gjelder kostnadseffektivitet har vi ønsket å etterprøve om det foreligger forskjeller mellom små og store kontor. Vi har regnet på kostnad pr. årsverk. Regnskapstall er innhentet fra fylkesjordskiftekontorene for årene 1995,1996 og 1997. Samtidig ble årsverk pr. kontor og år oppgitt. Jordskifteoverrettene er ikke med i undersøkelsen.

Regnskapstallene er splittet på postene lønn, drift, reiser og husleie. Tallene for 1995 og 1996 er omregnet til 1997 kroner justert med konsumprisindeksen. Det er i perioden beregnet et deflatert gjennomsnitt pr. kontor, for hver post og samlet, for 3 års perioden . Kontorene er deretter plassert i ulike klasser, og gjennomsnitt er regnet ut for hver klasse.

Fylkesjordskiftekontorene er med både i mellomstor og stor klasse, samtidig som de er skilt ut i klassen "fylkesjordskiftekontor".

Det er flere usikkerhetsmoment i tallmaterialet. Fylkene er oppfordret til å korrigere for feil kostnadssted, i den grad de "kommer på" tilfeller der det ikke er samsvar mellom kontoret som nyter godt av innkjøpet/ tjenesten og kontoret hvor regningen er utgiftsført, f.eks. når et fylkesjordskiftekontor kjøper inn og utgiftsfører PC-kjøp på soknekontor. Om alle fylkene i svarene sine har korrigert fullstendig for slike forhold, kan vi ikke love.

Gjennomsnittlige kostnader per årsverk for perioden 1995 -1997 fordelt på kontorstørrelse (1997-kroner pr. årsverk):

Kontorstørrelse	Små kontor (12)	Mellomstore kontor (23)	Store kontor (6)	Fylkesjordskifte kontor (18)
(antall kontor)				
Lønn post 01-1,2,4,5,7,9	247 023	245 351	247 187	248 850
Innkjøp, drift, post 11-1,2,4,5,6,7	39 306	39 647	47 203	44 955

Reiser post 11-3	37 408	38 101	40 416	40 662
Husleie, husdrift, post 11-9	41 514	51 278	52 527	56 576
Sum forbruk, kr pr. årsverk	365 252	374 377	387 333	391 043
gjennomsnitt årsverk pr. kontor	3,22	5,60	11,40	8,44
Maximum forbruk kr pr. årsverk	422 321	524 662	428 484	524 662
Minimum forbruk kr pr. årsverk	331 827	322 776	352 924	341 915
Standardavik forbruk kr pr. årsverk	29 693	41 023	26 948	37 584

Gjennomsnittslønn pr. årsverk ligger svært likt for alle kontorstørrelser. Innkjøp ligger også ganske likt, men store kontor skiller seg ut. En skulle tro det her foreligger stordriftsfordeler med lavere enhetskostnad, på den annen side kan det høyere beløpet forklares med at store kontor har kapitalkrevende utstyr til GIS, GPS og lignende til felles bruk i fylket. Reiser ligger relativt likt. Husleie øker med kontorstørrelse. Dette har sammenheng med at de store kontorene og fylkesjordskiftekontorene ligger i byene, gjerne i statens hus hvor det fra departementets side har vært vedtatt at enhetene skulle flytte, uten at en har vært kritisk til framtidige kostnader ved dette.

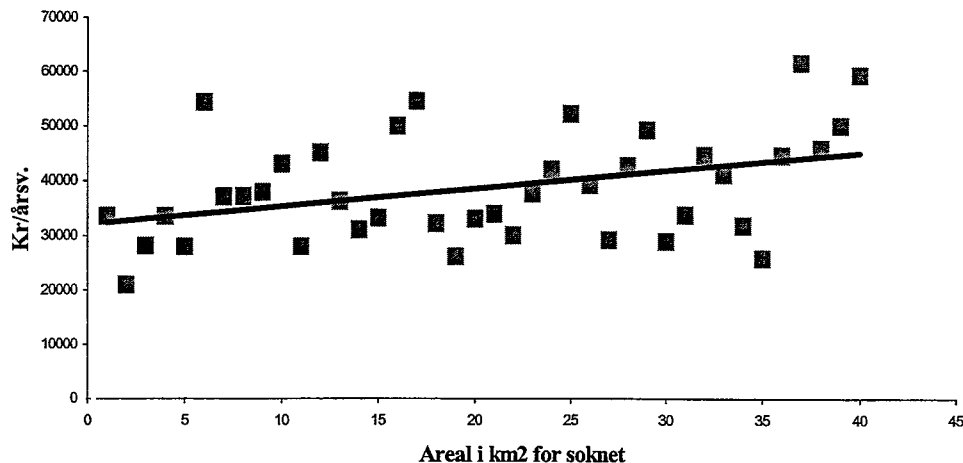
Av tabellen fremgår det at store kontor og fylkesjordskiftekontor er noe dyrere enn små kontor. Forskjellen ligger først og fremst på husleie. Rent statistisk kan vi neppe påvise gyldige forskjeller mellom klassen, til det er variasjonene innen klasse for store. Dette framgår av de nederste linjene i tabellen. Eksempelvis varierer kostnaden pr. årsverk mellom ca 320 000 kr og 520 000 kr i mellomklassen. Disse ytterpunktene har sine spesielle årsaker i husflytting og lignende, men like fullt er det store forskjeller mellom enkeltkontor. Grovt sett varierer husleien mellom 25 000 og 120 000 kr pr. årsverk.

Prosjektgruppas konklusjon blir at kontorstørrelse alene synes å ha begrenset betydning for kostnads-effektivitet. Andre variabler som reiseavstander og kontorlokalisering betyr nok mer. Videre avhenger kostnadsnivået av kvalitet på arbeidet som utføres, servicegrad, aktivitetsnivå, lokal bedriftskultur og hvordan vi for eksempel organiserer reisevirksomheten vår mm. Disse forhold har ikke vært vurdert.

5.3.3 Reiseutgifter og størrelse på sokn

Gjennomsnittlige reiseutgiftene varierer mellom 30 000 og 60 000 kr pr. årsverk. Vi har sett nærmere på disse tallene, satt opp i mot størrelsen på det enkelte sokn.

Gjennomsnittlige reisekostnader i kr. pr. årsverk for 1995, 1996 og 1997

Beregningen av reisekostnad pr. årsverk bygger på opplysninger fra fylkesjordskiftekontorene. Eventuell unøyaktighet i angivelse av årsverk pr. sokn, vil slå ut i tilsvarende unøyaktighet på reisekostnad pr. årsverk.

Av tabellen framgår at det er en viss sammenheng mellom areal i soknet og reiseutgifter. Sammenhengen er imidlertid ikke så sterkt som forventet. Reiseutgiftene varierer også mye uavhengig av størrelsen på soknet. Dette kan mellom annet skyldes at noen kontor planlegger reisevirksomheten

mer rasjonelt enn andre, at noen kontor har mer markarbeid enn andre, ulikheter i geografi eller mange fergestrekninger i soknet.

6 Mål for jordskifteverkets arbeid

6.1 Innledning

Mens prosjektgruppa har vært i arbeid har det kommet tre offentlige utredninger som på ulike måter berører jordskifteverkets organisering. Nedenfor nevnes disse kort og det pekes på noen konsekvenser disse kan få for jordskifteverket:

NOU 1999: 1 Lov om eiendomsregistrering. Om et forbedret eiendomsregister og forslag til ny lov om eiendomsregistrering til erstatning for delingsloven.

I skissen til lovforslag åpnes det mellom annet for at autoriserte landmålingsfirma får anledning til å utføre kart- og delingsforretninger. Dersom forslaget går gjennom, vil jordskiftedommere automatisk være kvalifisert til å lede slike firma. Dersom mange velger en slik karriere, kan det medføre alvorlige rekrutteringsproblemer for jordskifteverket.

NOU 1999: 19 Domstolene i samfunnet. Administrativ styring av domstolene. Utnevelser, sidegjøremål, disiplinærtiltak. Midlertidige dommere.

Flertallet i domstolkommisjonen foreslår at det etableres en frittstående sentral domstoladministrasjon utenfor Justisdepartementet. Flertallet påpeker at de synspunkter som gjøres gjeldende for etablering av denne enheten, gjør seg gjeldende med samme styrke også for jordskifterettene. De foreslår at jordskifterettene så snart som mulig legges inn under denne enheten sammen med de ordinære domstolene. Videre drøfter kommisjonen forhold som dommerutnevelser, stillingsvern, disiplinærtiltak, bruk av midlertidige dommere og sidegjøremål.

De meget grundige og omfattende drøftinger vedrørende en uavhengig sentralledelse kan etter prosjektgruppas syn langt på veg overføres til jordskifteretten. Disse drøftingene underbygger argumentasjonen for å opprette en sentralenhet utenfor Landbruksdepartementet. Hvorvidt jordskifterettene skal inngå i den sentrale domstoladministrasjonen eller ei, kan ha betydning for lokalisering av hovedkontoret. Etter prosjektgruppas syn bør det være samme regler vedrørende dommerutnevelser, stillingsvern, sidegjøremål mv. for dommere i jordskifteretten som i de ordinære domstolene.

NOU 1999: 22 Domstolene i første instans. Førsteinstansdomstolenes arbeidsoppgaver og struktur.

Utredningen omhandler førsteinstansdomstolens arbeidsoppgaver og den geografiske struktur. Det foreslås en ny betegnelse på herreds- og byrettene, distriktsretter. Det foreslås at en går bort fra enedommerembeter og etablerer større domstoler for å møte de faglige utfordringer en vil bli stilt overfor i framtida. Innstillingen er imidlertid flere steder delt med hensyn til geografisk inndeling. Utvalget kommer også med kritiske merknader til jordskifterettene og hevder dens avstand til domstolvirksomheten stadig er blitt større.

Den grundige argumentasjonen for større enheter som påpekes av utvalget kan etter prosjektgruppas syn langt på veg gjøres gjeldende også for jordskifterettene. I og med at særdomstolen har et avgrenset virkefelt og en annen arbeidsmetodikk, tåler vi imidlertid mindre enheter. Den struktur som foreslås er heller ikke anvendelig for en så vidt liten virksomhet som jordskifterettene. Prosjektgruppa ser imidlertid flere praktiske fordeler ved at distriktsrettene og jordskifterettene lokaliseres til samme sted.

Prosjektgruppa deler ikke de kritiske synspunkter utvalget har med hensyn til jordskifteretten.

Med bakgrunn i de to sistnevnte utredninger skal det oppnevnes et tverrfaglig utvalg som skal vurdere jordskifterettens framtidige stilling. Utvalget vil etter det vi kjenner til, starte sitt arbeid i år 2000. Hva dette arbeidet vil resultere i er uklart. Det er heller ikke klart når en eventuell omorganisering blir effektivt.

I følge prosjektgruppas mandat skal organisasjonsutviklingen skje ”innen rammene av en særdomstol”. Prosjektgruppa har derfor i de prinsipielle drøftingene, lagt spesiell vekt på å finne en organisasjonsform tilpasset særdomstolens behov. Samtidig har det vært viktig for gruppa å organisere særdomstolen så fleksibel at den også vil kunne tilpasses en forvaltningsorganisering av virksomheten, uten at det skal medføre for store omstillingskostnader.

Prosjektgruppe vil understreke at jordskifterettens arbeidsoppgaver betinger samme grad av uavhengighet, både i forhold til private og offentlige parter, selv om en forvaltningsetat med en viss domstolmyndighet blir valgt.

6.2 Visjoner og mål

Jordskifteretten er en særdomstol som skal løse de oppgaver som følger av jordskifteloven av 21. desember 1979. Eiendommer det er vanskelig å utnytte på en ”teneleg måte etter tid og tilhøve” kan i medhold av jordskiftelovens § 1 legges under jordskifte. Gjennom sitt arbeid skal jordskifterettene bidra til en god bruk av areal og naturressursene i landet ut i fra de behov den enkelte og samfunnet har. Jordskifteretten løser sine oppgaver ved:

- gjennomføring av ønskelig og tjenlig omforming av fast eiendom og bruksretter
- gjennomføring av ønskelige og tjenlige fellestiltak
- gjennomføring av skjønn og arealbytte
- klarlegging og fastsettelse av uklare rettsforhold knyttet til fast eiendom og bruksretter

Prosjektgruppa foreslår følgende visjon for jordskifterettene:

Jordskifteretten skal være et kompetent, effektivt og brukerorientert organ for helhetlige løsninger av problemer knyttet til eierskap og bruk av fast eiendom.

Ved utforming av den framtidige struktur for jordskifterettene må det vektlegges at etaten skal være organisert slik at den kan takle de faglige utfordringer som særdomstolen står overfor og at de krav som samfunnet framover vil stille til særdomstolen tilfredsstilles. I tillegg er det et ønske at særdomstolen skal være landsdekkende og ha en hensiktsmessig ledelse og administrasjon.

Prosjektgruppa har formulert følgende mål og delmål for jordskifterettene:

Hovedmål	Delmål
1. Sikre en god oppgaveløsning og trygge partenes rettssikkerhet.	Rettslige avgjørelser, skifteplanarbeid, verdsetting og teknisk arbeid skal holde riktig kvalitet og tilfredsstille normer gitt i regler og forskrifter. Særdomstolens uavhengighet og tillit må ivaretas. Ventetiden for å få en sak opp må kortes ned til 6 mnd og saksavviklingstiden skal være betryggende. Etaten må drive et aktivt arbeid med kompetanseutvikling og FOU.
2. Yte god service til brukerne	Etaten skal ha et landsdekkende nett av jordskifteretter med god tilgjengelighet for brukerne. Sikre at jordskifterettene leverer et samlet tjenestetilbud med rettsavgjørelser, grensemerking, kart og beskrivelser i en og samme sak. Bedre etatens informasjonsvirksomhet overfor private og offentlige brukere samt media.
3. Ha en god ledelse og effektiv administrasjon	Etaten skal ha en god og tydelig ledelse og profesjonell administrasjon. Etaten skal ha en robust, fleksibel (endringsdyktig) og kostnadseffektiv organisasjon. Etaten skal være en attraktiv arbeidsplass med godt kvalifiserte medarbeidere. Etaten skal sikre et godt rekrutteringsgrunnlag for alle stillingsgrupper.

I det etterfølgende vil vi redegjøre nærmere for delmålene vi har satt for særdomstolen.

6.3 *Hvordan sikre en god oppgaveløsning og trygge partenes rettssikkerhet?*

Foran i punkt 2 er det kort redegjort for jordskifterettens arbeidsoppgaver, mens det i punkt 4 er redegjort for kompetansekravene til de ulike stillingsgrupper. Vi viser til dette. Generelt har kompetansekravene økt de siste 10-15 år som følge av lovendringer, ny teknologi og den generelle utviklingen i samfunnet.

Ved utformingen av den framtidige struktur for jordskifterettene må det vektlegges at alle stillingsgrupper har tilstrekkelig kompetanse. Det er også viktig at jordskifterettene organiserer sitt arbeid på en rasjonell måte og har gode saksbehandlingsrutiner. Dette slik at saker kan løses raskt, med liten ressursinnsats og med riktig kvalitet. Noe som gir mer effektiv saksavvikling og redusert ventetid. Samtidig skal de krav som stilles til særdomstolens uavhengighet og partenes rettssikkerhet ivaretas.

6.3.1 *Krav til jordskiftedommere*

Kravene til jordskiftedommerens kompetanse er betydelig skjerpet de siste årene. Jordskifteloven har vært gjenstand for flere endringer. Siste gang medførte dette nye og utvidede oppgaver for jordskifterettene i forbindelse med skjønn og arealbytte i kombinasjon med skjønn. Samtidig er prosessreglene endret.

Jordskiftedommeren må være kompetent og kunne holde seg faglig oppdatert innen en rekke disipliner som jord- og skogbruksdrift, jord- og skogbruksøkonomi, skifteplanarbeid, bonitering og verdsetting. Samtidig stilles det samme krav til jordskiftedommeren som til dommere ved de ordinære domstolene ved behandling av tviste- og skjønnsspørsmål.

Utviklingen på teknisk side rasjonaliserer arbeidet også for dommerne. De må være dyktig i bruk av tekstbehandling og kan da selv føre rettsbøkene på en effektiv måte. Digitale arbeidsbord har gjort sin inntreden. Juridisk litteratur, rettsavgjørelser, lovforarbeider mm. hentes via internett, noe som forenkler arbeidsdagen for dommerne dersom dette benyttes rasjonelt.

Jordskifterettene må være organisert slik at dommerne gis mulighet til å møte de faglige utfordringer som følger av lovendringer, lovrevisjoner samt den generelle samfunnsutviklingen.

6.3.2 *Krav til teknisk personell*

Kravene til kompetanse hos det tekniske personalet har også økt betydelig de siste årene. Bruk av IT (informasjonsteknologi) gir rasjonaliseringsgevinster. GPS (The Global Positioning System) forenkler utsetting og innmåling av grenser. Digitale kartdata har fått stor utbredelse og GIS (geografiske informasjonssystem) er i en innføringsfase. For å ta ut effektivitetsgevinsten kreves opplæring, avansert og kostbart måleutstyr og datautstyr.

Det forutsettes også at ingeniørene ved ledig kapasitet skal bistå dommere med saksforberedelse, utføre skifteplanarbeid og teknisk arbeid.

Det er i praksis krevende for en enkelt tilsatt å mestre alle de dataprogrammer som er knyttet til det tekniske arbeidet, samtidig med det tradisjonelle markarbeid som grensestikking, utsetting, merking, måling, bonitering, skogtakst m.v. En del av disse arbeidene krever en viss grad av spesialisering blant teknisk personell. De minste enhetene vil ha behov for assistanse og opplæring på teknisk side. Det er heller ikke realistisk at alle kontor kan være like godt utrustet. Større kontor må kunne betjene de minste enhetene.

Når nytt utstyr og teknologi innføres, får en videre et behov for kompetanseutvikling og ledelse av det tekniske arbeidet. Personalet må gis opplæring. Det må utvikles og innarbeides rasjonelle arbeidsrutiner for at rasjonaliseringspotensialet skal kunne tas ut. Programvare må oppdateres og ajourføres. Videre må det legges større vekt på kvalitetssikring av det tekniske arbeidet. Rutiner for oppfølging av dette må utarbeides.

Flere av senioringeniørene med ansvar for teknisk ledelse, finner det problematisk å fungere både som jordskiftedommer og teknisk leder. Dette kan medføre at det ikke legges nok vekt på det tekniske

arbeidet. Det er videre vanskelig for vedkommende å holde seg ajour på begge fagområder, ettersom utviklingen går raskt og fordi fagfeltene spriker mye.

De tekniske lederne bør etter prosjektgruppas syn kunne konsentrere seg om teknisk arbeid fullt ut.

6.3.3 *Krav til kontortilsatte*

Det meste av saksforberedelse og etterarbeid, som ikke er av teknisk art eller har dømmende karakter, kan utføres av de kontortilsatte. Det kan være å utveksle prosesskrift og tilrettelegge saken, i samråd med dommeren velge ut og innkalle meddommere, arrangere rettsmøter, innkreve gebyr og kostnader, føre deler av rettsboka, utarbeide utkast til tinglyst utdrag, behandle innkomne anker, foreta rapportering og arkivering, føring av saksregnskap med mer.

De kontortilsatte har de fleste steder også en ekspedisjonsfunksjon. De er jordskifteverkets ansikt utad. De må ha god kjennskap til jordskifterettens arbeidsoppgaver og kunne informere og veilede de som henvender seg til kontoret. Dette innbyr til tillit og er med på å ivareta partenes rettssikkerhet.

Både fylkesjordskiftesjefer, jordskiftedommere og ingeniører utfører mange steder arbeidsoppgaver som heller burde vært lagt til de kontortilsatte. Særdomstolen bør tilstrebe en mer gunstig fordeling av ulike arbeidsoppgaver ut fra hva arbeidskraft koster. Ved at det stilles større krav til de kontortilsattes kompetanse, vil de oftere enn det som mange steder er tilfellet i dag, kunne bidra til å rasjonalisere og effektivisere det rettslige arbeidet.

6.3.4 *Kompetanseutvikling og FOU*

For å opprettholde en god kompetanse og følge med i utviklingen, må det fortsatt satses på kompetanseutvikling og FOU. I dag er denne satsingen spredt på mange enheter, noe på fylkesjordskiftekontorene, på dømekontorene, noe hos landskonsulentene, i Landbruksdepartementet og på NIJOS. Mye av arbeidet skjer også gjennom bredt sammensatte grupper oppnevnt av Landbruksdepartementet. Innsats, utbytte og de valg som gjøres, vil til en viss grad avhenge av hvem som til enhver tid er med i disse gruppene. Dette blir lite rasjonelt og effektivt og en savner en overordnet strategi for det som skjer.

Prosjektgruppa ønsker en samordning og samling av fagmiljøene en har i dag. Vi ønsker imidlertid at ytre etat fortsatt skal tas med i slikt arbeid. Dette vil gi synergieffekter.

6.3.5 *Sikre særdomstolens uavhengighet*

En følge av maktfordelingsprinsippet er at domstolene skal være uavhengig av den utøvende makt. Dette prinsipp gjelder også særdomstolene. Tradisjonelt har det meste av jordskifterettens arbeidsoppgaver vært knyttet opp mot drift av landbrukseiendommer, men også i betydelig grad mot avgjørelser av tvister om grenser og rettighetsforhold for alle typer eiendommer.

Utviklingen har tydelig gått i retning av at jordskifteretten i stedet for å behandle landbrukseiendommer, i dag behandler eiendommer på landet. Jordskifterettene har også behandlet en rekke grensetvister i byer og tettsteder. Det siste har økt betraktelig etter at delingsloven (1979) fikk bestemmelse om at uenighet om grense ved kartforretning kan bringes inn for jordskifteretten.

Det er fra kritikere av særdomstolen blitt hevdet at jordskifterettene er et gjennomføringsorgan for landbrukspolitikken. Dette er ikke riktig. Gjeldende landbrukspolitikk har aldri vært annet enn premissleverandør for hva som er tjenlig eiendomsutforming. Det vil være mer korrekt å betrakte dette på samme vis som at en veg som krysser en eiendom, er en avgjørende premiss for hvordan eiendommen kan utformes på en mest mulig hensiktsmessig måte.

Også av demokratihensyn og prinsippet om domstolens og dommerens uavhengighet er en etatsledelse plassert i Landbruksdepartementet lite gunstig for særdomstolen. Domstolkommisjonen drøfter disse forhold grundig i NOU1999:19. Etter prosjektgruppas syn vil samme forhold som her anføres om de alminnelige domstoler i stor grad også gjelde for særdomstolen. Ved Kgl. res. 28. april 1961 fikk Landbruksdepartementet fullmakt til å kreve jordskifte. At øverste administrative ledelse av en domstol skal ha hjemmel til å kreve sak for samme, samsvarer dårlig med uavhengighetsprinsippet. Det har imidlertid ved flere anledninger vist seg svært nyttig og hensiktsmessig at et offentlig organ kan påta seg belastningen det kan være for en enkelt part å rekvirere jordskifte. Til tross for dette vil

prosjektgruppa tilrå en fornyet vurdering av om ikke denne hjemmel bør tillegges et organ som ikke er tillagt noen form for myndighet ovenfor jordskifterettene, f.eks. fylkesmannen.

At det kan kreves jordskifte dersom forhold blir utjenlige som følge av gjennomføring av offentlige tiltak, har medført at offentlige organer stadig oftere er parter i jordskiftesaker. Det er i denne sammenhengen blitt stilt spørsmål om samlokalisering med andre offentlige etater som har partsstatus i saker, kan forårsake svekket tillit blant øvrige parter. Det blir i denne sammenhengen pekt på at de alminnelige domstolene i langt større grad framtrer med egne lokaler og helt separert, også fra andre offentlige etater.

Så lenge de ikke finnes formelle eller personlige avhengighetsforhold, er det vanskelig å se at dette kan være noe reelt argument for å unngå samlokalisering. Når de øvrige domstolene unngår slike løsninger, så er det grunn til å anta at dette skyldes at disse har en videre saksportefølje, at de skal ivareta de tiltaltes anonymitet i straffesaker og beslektede saker.

Vår størrelse tilsier at det er betydelige rasjonaliseringsgevinster å hente ved samlokalisering og samarbeid om tekniske og andre rent praktiske løsninger. Det er da viktig at forholdene ordnes slik at det ovenfor publikum framgår at det er selvstendige og uavhengige enheter ved skilting, kontor-løsninger mm.

Jordskifteretten må organisere seg slik at det er klare skillelinjer mellom domstol og forvaltning og den må ha bevisste holdninger til dette. Jordskifterettene kan ikke ha bindinger til forvaltningsorgan som svekker tilliten til domstolen. Samtidig må jordskifterettene kunne ivareta det nødvendig samspill med forvaltningsorgan som er premissleverandører i jordskiftesaker, som planmyndighetene og tilskuddsmyndighetene

Prosjektgruppa mener i likhet med Domstolkommisjonen at praktiske og prinsipielle hensyn taler for samme utnevnesordning for dommere, at regler for bruk av midlertidige dommere og at ordninger for stillingsvern, sidegjøremål og disiplinærtiltak, bør gjøres så like som praktisk mulig for jordskifteretten og de alminnelig domstolene. Det vises i denne sammenheng til kommisjonens argumentasjon.

6.3.6 Trygge partenes rettssikkerhet

Jordskifterettene trygger partenes rettssikkerhet ved at:

- De avgjørelser og det arbeid som produseres av særdomstolen har god faglig kvalitet.
- Saksbehandlingstiden er kort.
- Kostnadene er overkommelige for folk flest.
- Partene har tillit til domstolen.

For at avgjørelsen skal ha god faglig kvalitet, må en ha kompetent personell. Det må drives kompetanseutvikling og rekrutteringen må være god.

Saksbehandlingstiden bør være så kort som mulig, men så lang som forsvarlig saksbehandling krever. Vi har satt 6 måneders ventetid som delmål. For mange sokn er målet lite realistisk uten at de får tilført ressurser. Når en sak først er fremmet, skal den behandles fortløpende uten unødig opphold, jf. jordskifteloven § 14. Ut over dette kan det vanskelig gis noen norm om hva som er nødvendig saksbehandlingstid ettersom dette vil variere mye fra sak til sak. Nye og utvidede oppgaver aktualiserer behovet for økte ressurser ytterligere dersom disse mål skal tilfredsstilles.

Prosessen i jordskiftesaker er lagt opp slik at partene kan være selvprosederende. Før eventuell dom avsies, skal dommeren forsøke mekling. Disse forhold gjør at personalet ved jordskifterettene må være mer aktive enn det som er tilfellet ved de ordinære domstolene. I mange saker er befaring med innmåling av påstander og innhenting av teknisk informasjon en forutsetning for å få til et vellykket resultat. Ofte medfører dette at saker løses på en enkel og praktisk måte, uten at en går inn i lange og kostbare prosesser.

Gebyrstørrelsen i jordskiftesaker er regulert i jordskifteloven. I dag er disse kostnadene overkommelig for folk flest og neppe noe rettssikkerhetsproblem. Dersom advokater prosederer saken, kan imidlertid kostnadene lett bli høye. For mange som ikke har fri saksførsel, kan risikoen for å bli ilagt saksom-

kostninger, medføre at de unnlater å kreve jordskiftesaker. Dette på samme måte som ved alminnelige domstolene, hvor denne utviklingen også gir grunn til bekymring.

Særdomstolen er avhengig av å ha anseelse i samfunnet og partenes tillit. Det er ikke nok at jordskifterettens arbeid har et høyt faglig nivå, partene og samfunnet må ha tillit til at så er tilfelle. "Justice must not only be done, it must also be seen to be done". Når partene har tro på at saken blir løst på god måte, vil de kreve sak hos oss. Dette gjelder både der vi er alene om å kunne utføre oppgaven og i saker der den enkelte part kan velge om han ønsker å bringe saken inn for jordskifteretten eller for de alminnelige domstolene (eventuelt som lensmannsskjønn). Vi må derfor organisere vår virksomhet på en måte som innbyr til slik tillit.

6.4 Service

6.4.1 Tilgjengelighet

Det er et krav at etaten skal ha et landsdekkende nett av jordskifteretter med god tilgjengelighet for brukerne. At etaten skal være landsdekkende innebærer at alle, uavhengig av bosted, skal kunne benytte seg av de tjenester som tilbys. Det vil selvsagt være en fordel for brukerne at avstanden til jordskifterettens kontor ikke er for stor, men dette kan ikke innebære at det for alle skal være en minsteavstand til nærmeste kontor. Til dette er variasjonene i landet for store både befolkningsmessig og geografisk.

God tilgjengelighet innebærer også at den som ønsker å rekvirere sak vet hvor han skal henvende seg og får nødvendig informasjon der. I dag er personlig fram møte og telefon mest brukt. Det er viktig at hvert enkelt kontor organiserer seg slik at det er faste åpningstider og at det alltid er noen som kan svare på henvendelser. Dette slik at det om nødvendig kan avtales møtetidspunkt. Våre kunder må slippe å bli møtt av stengte dører eller en telefonsvarer.

6.4.2 "One-stop shopping"

Jordskifterettene er en problemløsende særdomstol som tilbyr rettsavgjørelser, grensemerking, kart og grensebeskrivelse samt tinglysning i en og samme sak. Dette er et klart fortrinn for brukerne som slipper en langvarig prosess først ved de alminnelige domstolene, så innom aktuelle forvaltningsorgan på fylkes og kommunenivå, for til slutt å bringe saken inn til tinglysning. Denne kombinasjon gjør oss unike og krever at vi både har dyktige dommere og teknisk personell til å utføre oppgavene.

6.4.3 Informasjon

Som særdomstol er jordskifterettens rolle spesiell sammenlignet med de ordinære domstolene. Virksomheten har øremerkede oppgaver som er definert i jordskifteloven. Dette gjør at vi er avhengige av å kunne informere om hvilke sakstyper som kan bringes inn for retten. Dette både overfor potensielle private og offentlige parter samt overfor media. Nye og endrede arbeidsoppgaver aktualiserer informasjonsbehovet ytterligere.

Også i konkrete saker vil partene kunne ha behov for informasjon, enten før sak rekvireres eller etter at kravet er kommet inn. Denne informasjon har ofte karakter av veiledning. Habilitetshensyn gjør at den som informerer i slike tilfeller må være varsom.

Framover ser vi for oss at internett blir et nytt medium som burde borge for bedret informasjon til publikum. Også servicerkjøringer vil definere hva publikum har krav på med hensyn til informasjon, tilgjengelighet, saksbehandling mm.

Det bør satses bevisst på informasjon til parter og profilering av særdomstolen eksternt, slik at en får en gjenkjennelseeffekt på landsbasis. Informasjonsmateriell må utarbeides og formidles. Det er lite rasjonelt at hver enkelt produksjonssenheter arbeider med dette. Profesjonelle folk som behersker fagfeltet bør dras inn i arbeidet.

6.5 Ledelse og administrasjon

6.5.1 Krav til ledelse og administrasjon

Vi ønsker å legge til rette for en god og tydelig ledelse av særdomstolen og en profesjonell administrasjon. Under ledelsesbegrepet definerer vi:

- Strategiske oppgaver.
- Mellommenneskelige oppgaver.
- Faglig veiledning.
- Administrative oppgaver.

Jordskifteverkets medarbeidere på alle nivå, har behov for en leder for å fungere optimalt. Særdomstolen har mange fellestrekk med det som ofte betegnes som en kunnskapsorganisasjon, med mange høyt utdannede medarbeidere som arbeider selvstendig og i team med ulike prosjekt (hos oss saker). Denne type organisasjon krever annerledes ledelse enn mange andre virksomheter, men behovet for gode ledere er stort. Oppgavene kan være ulike. Det handler mer om tilrettelegging og veiledning enn kontroll.

Et prinsipielt viktig skille går mellom det vi kan kalle faglig ledelse i en sak og normal arbeidsledelse. Det å lede en sak er administrators ansvar alene. I dette arbeidet kan det ikke instrueres eller ledes fra andre. Dette har med domstolens integritet og uavhengighet å gjøre. For andre forhold derimot, er lederen ansvarlig. Dette gjelder organisering, prioritering og planlegging av de ressurser kontoret har til rådighet. Det være seg medarbeidere, teknisk utstyr eller anna. Lederen er ansvarlig for at det finnes en strategi for å utvikle kontorets virksomhet blant annet når det gjelder kompetanseutvikling, rekruttering og arbeidsmetoder. Vedkommende har ansvar for introduksjon av nytilsatte og daglig oppfølging av hver enkelt medarbeider, for faglig veiledning, kompetanseutvikling, medarbeidersamtaler mm. Videre er lederen ansvarlig for å håndtere samarbeidsproblemer, ”dårlig fungerende” medarbeidere med mer. Disse lederoppgaver krever kunnskaper, engasjement og interesse.

De administrative oppgavene til lederne må utføres rasjonelt og effektivt. Vi ønsker en relativt flat organisasjon med få nivåer, der beslutninger tas så nært produksjonsstedet som mulig. Selv om det etableres et hovedkontor med ulike støttefunksjoner på faglig- og administrativ side, bør den faglige drift og ledelsen av enhetene skje lokalt.

Gevinsten med en ledelse som fungerer godt, gir utslag i mer effektiv saksavvikling, bedre kvalitet på det arbeidet som utføres og gir et kompetent personale som trives og utvikles. Dette innebærer at vi vil ha bedre daglig ledelse for alle.

6.5.2 *Krav til en robust, fleksibel og kostnadseffektiv organisasjon*

En robust og fleksibel organisasjon må være omstillingsdyktig i forhold til framtidige endringer i oppgaver, arbeidsmåter, omgivelser og andre rammebetingelser.

Krav til kostnadseffektivitet innebærer at jordskifteretten skal produsere til lavest mulig kostnad, slik at samfunnet får mest mulig igjen for de midler som avsettes til domstolen.

I punkt 5.3.2 er det redegjort for en undersøkelse av kostnadene knyttet opp mot størrelsen av det enkelte kontorsted. Gjennomgang og analyse av regnskapene viser at det ikke foreligger store forskjeller med hensyn til kostnadseffektivitet. Husleienivå og reiseomfang synes å bety mer for enhetskostnadene pr. årsverk enn selve kontorstørrelsen. Som påvist i punkt 5.3.3, øker reisekostnadene med reiseavstand. Det er imidlertid også ulikheter i kostnadsnivået mellom kontorene som ikke kan forklares med soknestørrelse eller geografiske forhold.

Heller ikke med hensyn til tjenesteproduksjon kan en si noe sikkert om hva som er mest effektivt av store og små kontor, jf. punkt 5.3.2.

Etter prosjektgruppas syn må det arbeides på flere felt for å drive kostnadseffektivt. Reiseopplegget må være rasjonelt og effektivt og reiseutgiftene må holdes nede. Administrative funksjoner må utføres på rimeligst mulig måte. Arbeidet må organiseres effektivt og utføres til riktig kvalitet. Utstyret må benyttes på en rasjonell måte mm.

I en så liten virksomhet som jordskifteverket, må det legges opp til samarbeid. Det er lite rasjonelt at hver enhet utarbeider eget informasjonsmaterieell, egne kravskjema, egne brevstandarder mm. Mye av dette arbeidet må kunne initieres fra en felles enhet og kvalitetssikres før det legges ut til felles bruk.

Prosjektgruppa ønsker å legge forholdene til rette for en robust og fleksibel organisasjon som gir kostnadseffektiv drift.

6.5.3 *Attraktive arbeidsplasser*

De tilsatte i jordskifteverket har behov for faglige utfordringer og utvikling. De må kunne arbeide selvstendig og kunne ta beslutninger vedrørende sin egen arbeidssituasjon.

For at medarbeiderne skal trives og utvikles må også arbeidsmiljøet være godt. Arbeidsmiljøet kan ses på som et produkt av bedriftskultur, lederskap og medarbeiderne. Både det fysiske og psykososiale miljø må fungere. Arbeidstakerne må føle trygghet for arbeidsplassen, gis medbestemmelse og ha innflytelse. Organisasjonsstrukturen vil indirekte påvirke dette miljøet.

Forholdene må legges til rette for at jordskifteverket har et godt arbeidsmiljø og blir en attraktivt arbeidsplass for alle stillingsgrupper. Beslutninger bør tas så nær arbeidsstedet som mulig.

6.5.4 *Rekruttering*

Rekruttering er viktig for enhver virksomhet. Dyktige medarbeidere som trives, vil utføre arbeidsoppgavene mer rasjonelt og effektivt enn andre.

Arbeidssøkende i dag etterspør gjerne fagmiljø av en viss størrelse og arbeidsplass for ektefelle. Lønnsnivå, reisebelastning, muligheter for kompetanseutvikling og framtidige karrieremuligheter er også vesentlige forhold. Ytre faktorer som boligpriser, mulighet for barnehageplass og skoletilbud er også av betydning for den arbeidssøkende.

Jordskifteverket har i stor grad rekruttert tjenestemenn til "livslang" tjeneste. Et nytt trekk i arbeidslivet er at mange skifter arbeidsgivere flere ganger i løpet av karrieren. Denne utviklingen innebærer at virksomheten må føre en god personalpolitikk for å ta vare på de som er i systemet. Jordskifteverket må være så attraktiv at også yrkesaktive med solid praksis søker jobb hos oss.

Et av hovedproblemene ved rekruttering av dommere, er at det utdannes få jordskifte kandidater. Det er relativt få søkere til studiet, spesielt fra enkelte landsdeler, og utdanningskapasiteten er liten. En økning av denne bør vurderes. Enkle tiltak som å gi studenter tilbud om sommerjobb og mulighet for hovedoppgaver, kan bidra til en bedret rekruttering.

Jordskifteverket skal være en attraktiv arbeidsplass for jobbsøkere.

7 Prinsipielle syn på jordskifterettens fremtidige organisasjon og arbeidsoppgaver

I dette kapittel kommer prosjektgruppa med en del prinsipielle syn på jordskifteverkets framtidige organisering. Drøftingene er grunnlag for de konklusjoner og slutninger som dras.

Medlemmene i prosjektgruppa er i all hovedsak enige i prinsippene. Kun med hensyn til minstebemanning er det uenighet.

7.1 *Minstebemanning ved det enkelte kontorsted*

Jordskifterettene må til enhver tid være organisert slik at de kan møte de faglige utfordringer de stilles overfor. At særdomstolens arbeid blir løst med tilstrekkelig kvalitet og innen akseptable tidsrammer er en grunnleggende forutsetning for vår virksomhet. Det er også all grunn til å forvente at samfunnets krav til kvalitet og kort vente- og behandlingstid vil fortsette å øke.

Prosjektgruppa er enig om at det er nødvendig med kontor av en viss størrelse, en minstebemanning, for å utvikle gode og effektive saksbehandlingsrutiner og for å sikre kvaliteten på det arbeidet som utføres. Prosjektgruppa mener at "enedommerkontorets" tid bør være omme. Det medfører at dommere og de øvrige tilsatte har kolleger å støtte seg til og drøfte saker med. Noe som stimulerer til faglig og personlig utvikling og trivsel og fremmer produktiviteten på arbeidsstedet. Videre vil mulighetene for at de tilsatte kan arbeide innen egen profesjon øke. Dommeren kan konsentrere seg om dommeroppgavene, ingeniørene om det tekniske arbeidet og de kontortilsatte om mer administrativt arbeid.

På den annen side må en ved fastsetting av en bemanning ta hensyn til nærhet til brukerne, geografiske avstander, det enkelte kontors rekkevidde, kostnadseffektiv drift og arbeidssituasjonen for de tilsatte. Jordskifterettens arbeid er knyttet til arealer i all hovedsak i landbruks-, natur og friområder. Behovet for særdomstolen i distriktene vil sannsynligvis vedvare. Det vil være nødvendig med ny eiendomsutforming, ulike former for bruksordning, fellestiltak og for løsning av grensetvister. Når knapt 300 tilsatte hvorav ca. 100 jordskiftedommere, skal behandle saker som i betydelig grad betinger markarbeid, er det gitt at disse må lokaliseres ganske spredt hvis reisekostnader og reisebelastning skal kunne holdes på et akseptabelt nivå.

Disse forhold taler for at det ikke kan stilles for strenge krav til minimumsbemanning. Det har som konsekvens at vi må ha en desentralisert kontorstruktur med mange og relativt små kontorenheter

I avveiningene mellom hensiktsmessig kontorstørrelse, nærhet til brukerne, tilgjengelighet, reisebelastning og kostnader knyttet til dette har prosjektgruppa delt seg i to.

Medlemmene Slørdal, Rasmussen og Nergaard vektlegger de faktorer som betinger de største kontorenhetene. Disse har anført:

Godt faglig arbeid og effektive saksbehandlingsrutiner, forutsetter etter deres mening at det bør være flere personer med fagkompetanse i alle ledd. Dette muliggjør at alle har kolleger å drøfte saker med og støtte seg til. Det åpner også for en viss spesialisering. Dette vil igjen bidra til å sikre kvaliteten på det arbeidet som utføres, samtidig som det stimulerer til faglig og personlig utvikling og trivsel.

De understreker at dette også må gjelde for de kontortilsatte. Med kun en kontortilsatt vil arbeid som mest effektivt løses av den gruppen, i betydelig grad måtte utføres av dommer eller teknisk personale. Disse medlemmene anser det som viktig at flest mulig av oppgavene løses til lavest mulig pris og av personer som er faglig kvalifiserte.

Selv om fysisk avstand til brukerne må bli større ved færre enheter, vil et større kontor ha bedre tilgjengelighet. Det hjelper ikke stort om et kontor er nært, hvis det ikke er betjent. Skal vi være tilgjengelige for brukerne, bør alle kontor være betjent i ordinær arbeidstid.

Jordskifterettene har i dag flere sakstyper der det brukes relativt lite tid på teknisk arbeid, samtidig som nytt teknisk utstyr reduserer tidsforbruket ved markarbeidet. Slørdal m.fl. påpeker at disse forhold medfører at markarbeidet vil ta mindre tid enn tidligere, slik at reisebelastningen ikke blir et like stort problem som det ville vært uten disse endringene. De påpeker at lokalkunnskap og nær tilknytning til området ikke alltid er en fordel, det kan også være egnet til å svekke uhildethet og tillit til særdomstolen. Det viktigste for partene kan ikke være om saken løses med lokalkjent personell eller ei, men at den blir løst godt, rask og effektivt. De tilføyer også at færre kontorsteder å administrere på sikt må være kostnadsbesparende.

Store kontor vil være langt mindre sårbare ved sykdom, vakanser, permisjoner, ferieavvikling, inhabilitet m.v. Samtidig vil personlige uoverensstemmelser og konflikter være mindre utslagsgivende i miljøet og for produksjonen.

Videre vil et større kontor gi rom for lettere tilpassing av arbeidsoppgavene i forhold til den enkelte ansattes livssituasjon ved for eksempel at den som har store omsorgsfunksjoner hjemme, kan slippe de lengste reisene når situasjon eller helseproblem tilsier det. Ved et stort kontor vil ordning med hjemmekontor være lettere å tilpasse. Saker som krever umiddelbar handling, f.eks. skadeskjønn, vil lettere kunne håndteres dersom det er flere dommere på kontoret.

Et større fagmiljø vil også være gunstig i konkurransen om fagfolk, bidra til bedret rekruttering og medføre at det kan rekrutteres medarbeidere med noe ulik erfaringsbakgrunn, noe som vil øke den faglige bredden hos personalet og bedre kompetansen i særdomstolen. Dette vil også bidra til å gjøre etaten mer konkurransedyktig når det gjelder rekruttering av kvinner.

Slørdal m.fl. er kommet til at det for å møte de faglige utfordringer som stilles til særdomstol, må være følgende minstebemanning på hvert kontorsted:

2 jordskiftedommere
1 avdelingsingeniører med NLH
3 ingeniører
2 kontortilsatte

Det bør minimum være 3 tilsatte med dommerkompetanse, 3 ingeniører og 2 kontortilsatte ved hvert kontorsted. Dersom avdelingsingeniøren tilsatt i rekrutteringsstilling kvalifiserer seg til å være dommer, vil det bli 3 dommere ved kontoret. Forslaget innebærer at særdomstolen får en mer robust og fleksibel kontorstruktur. En kan opprettholde en god service og få til en fornuftig arbeidsfordeling mellom stillingsgruppene. Samtidig som mange vil finne at et større arbeidsmiljø er mer attraktivt rent sosialt, noe som stimulerer til utvikling og trivsel.

Slørdal, Nergaard og Rasmussen ser imidlertid at bosettingsmønster og geografiske forhold gjør at det enkelte steder ikke lar seg gjøre å opprettholde såvidt store kontor som nevnt over. I disse tilfeller kan det unntaksvis aksepteres kontor med 5 tilsatte, 2 dommere, 2 ingeniører og 1 kontortilsatt.

Medlemmene Midtsund, Enger og Haugland er av en annen oppfatning og mener:

Spørsmålet om minstebemanning dreier seg om lokalisering av en offentlig tjeneste. En kontorenhet må på den ene side være stor nok til å danne et fagmiljø og gi en rasjonell arbeidsdeling mellom stillingsgrupper. Disse faktorene utgjør en terskelverdi for bemanning, en minstebemanning.

På den annen side må en også ta hensyn til nærhet til brukerne, beliggenhet av de arealer en behandler, kostnadseffektiv drift av etaten og arbeidssituasjonen for de tilsatte. Jordskifterettens arbeid er knyttet til arealer, og i all hovedsak arealer i landbruks-, natur- og friluftsområdene (LNF-områder). Den stedlige kompetanse for de nye oppgavene med arealbytte og skjønn, er også avgrenset til LNF-områdene. Disse medlemmer tror de nye sakstypene vil fordele seg utover i distrikts-Norge, uten at vi kan si noe sikkert om hvor i landet sakene kommer. Strukturrasjonaliseringen i landbruket og behovet for ny eiendomsutforming i distriktene, vil sannsynligvis holde seg oppe de nærmeste 10-15 år. Disse forhold taler for at jordskifterettene fortsatt bør være til stede i distrikts-Norge. Det enkelte kontor sin rekkevidde må med i vurderingene.

Disse medlemmer mener kjennskap til jordskifterettene og aktiv bruk av disse hos grunneiere og kommuner, best kan oppnåes ved en desentralisert organisasjons-struktur. Disse medlemmer legger også vekt på de tilsattes mulighet til geografisk og eiendomshistorisk oversikt i det distrikt de skal arbeide.

Noen stordriftsfordeler er ikke påvist, jmf. kapittel 5.3. Målet om kostnadseffektiv drift taler da mot omfattende fusjon av kontorer. I en god del fusjonstilfeller vil reisekostnadene for etaten øke vesentlig. Det samme kan i flere tilfeller sies om husleie. Hensynet til moderat reisebelastning for de tilsatte, peker i samme retning. Det blir dårlig likestillingspolitikk om ingeniørene nå får lange tjenestereiser med overnatting.

Søkning til ledige stillinger i etaten senere år tyder ikke på at ønsket om store fagmiljø har hatt noen avgjørende betydning for rekrutteringen. Tvert i mot er det ting som taler for at reiseavstand og andre forhold er vel så viktig for jobbsøkerne, som et stort fagmiljø. Kontorstørrelse ser altså ikke ut til å ha noen spesiell effekt på rekruttering av jordskifteingeniører og jordskifte kandidater.

Det blir etter disse medlemmers mening for ensidig å lokalisere jordskifterettene bare ut fra hensynet til fagmiljø. Vi har heller ikke noe grunnlag for å tro at dagens kontorer med 5 eller 6 tilsatte, har noen dårligere faglig standard på arbeidet enn ved større kontor. Det mer sosiale miljø ved arbeidsplassen kan ivaretas ved lokalisering til kommunehus eller lignende. Ny IT-basert kommunikasjonsteknologi gjør videre at en nå står friere med hensyn til kontorstruktur. Samtidig ser en på utstrakt bruk av hjemmekontor som en dårlig løsning i forhold til fagmiljø.

Enger mfl. mener en minstebemanning på 5 vil oppfylle terskelkravet til fagmiljø og rasjonell arbeidsdeling. Minstebemanningen blir:

- 1 dommer (kontorleder)
- 1 dommer eller avdelingsingeniør med NLH
- 2 ingeniører
- 1 kontortilsatt

Rekrutteringshensyn gjør at det må være plass for nytilsatte NLH kandidater også ved kontorsteder i distrikts-Norge, ikke bare i byene.

Nå kan ikke etaten bare ha 5 manns kontorer. I hvert av de nye jordskiftedistrikt, bør det være et kontor med distriktsjef/domstolleder og teknisk leder i tillegg til minstebemanningen.

Den ideelle kontorstørrelse med hensyn til fagmiljø alene, vil disse medlemmer ikke definere. Spørsmålet avhenger blant annet av sakstypene i det distrikt kontoret betjener. Fortsatt vil det være mange kontor med flere enn 5 tilsatte. Det må være rom for kontorsteder med både fem, seks og flere tilsatte. Generelt bør konsentrasjon om domstolarbeid og nedprioritering av karttjeneste og utenrettslige oppgaver, frigjøre personale på det gamle fylkesjordskiftekontoret, slik at de i større grad kan serve kontorene i distriktet.

Grappa har i sine målformuleringer satt et mål om å få ned ventetiden før sak kommer opp til 6 mnd. Da må det være rett å beholde flest mulig av de jordskiftekontor som ut fra årsmeldingene, over tid, har høy tjenesteproduksjon pr. årsverk.

En samlet prosjektgruppe ser at det er lite rasjonelt og effektivt om alle kontor med den beskrevne minstebemanning skal være operative på alle felt. De vil ha behov for et støtteapparat som kan håndtere en del administrative funksjoner og som kan bistå med tekniske tjenester. For å tilfredsstille kravene til minstebemanning, må de minste kontorene enten slås sammen med et nabokontor eller tilføres ressurser fra et større kontor. Ingen av medlemmene i prosjektgruppa mener det er aktuelt å opprette nye kontor.

Den største kontorenheten i jordskifteverket er i dag i Trondheim med 20 tilsatte. Prosjektgruppa kan ikke se at denne eller noen av de øvrige kontor er så vidt store at den vil tilrå noen deling av enhetene.

7.2 Hensiktsmessige administrative enheter

Ansvar for saksavviklingen er i dag tillagt lederen av soknekontoret, mens driften ledes av fylkesjordskiftesjefen som beskrevet i punkt 3. Etter vårt syn kan denne ansvarsdelingen mellom kontorleder på soknenivå og fylkesjordskiftesjef være uheldig. Ledelsen av driften (organisasjon og administrasjon) er ikke alltid godt nok samordnet med ledelsen av produksjonen eller det rettslige arbeidet, noe som kan gi en del praktiske problemer ved prioritering og planlegging.

Enhver produksjonsenhet bør ha en ledelse med resultatansvar. Ledelsen av enheten er ansvarlig for at brukerne mottar de tjenester de har krav på og for rapportering til overordnet nivå. Ledelsen av enheten må kunne representere og svare for etaten i sitt geografiske område.

Den som har resultatansvaret må ha så stort "handlingsrom" at vedkommende har reelle muligheter til å styre. Dette forutsetter:

- En hensiktsmessig administrativ enhet. En enhet som kan ha muligheter til å tilfredsstille både de faglige og kapasitetsmessige krav samfunnet stiller.
- Muligheter til å prioritere mellom lønns- og andre driftskostnader
- Mulighet til å bestemme bemanningssammensetning og tilsetninger ved enheten (selvsagt i tråd med gjeldende avtaleverk)
- Et minimum av stabilitet i ressurstilgang.

Den som har resultatansvar må ha nødvendig kompetanse og kapasitet til å løse de oppgaver som bør tilligge en ansvarsenhet i jordskifteverket, som:

- Virksomhetsplanlegging og økonomiforvaltning
- Personalforvaltning og rekruttering
- Kontortjenester
- Teknisk arbeid
- Dommerarbeid
- Innkjøp og drifting av hensiktsmessig teknisk utstyr

Virksomhetsplanlegging og økonomiforvaltning krever overblikk, langsiktighet, fleksibilitet og strategisk tenking. Overblikk tilsier et begrenset kontrollspenn både i forhold til antall tilsatte og geografisk område. Langsiktig planlegging krever en viss forutsigbarhet med hensyn til ressurstilgang og muligheter for prioriteringer. Fleksibilitet betinger muligheter til å kunne prioritere mellom lønnsutgifter og andre driftsutgifter. Videre må det være rom for justeringer mellom stillingsgrupper i enheten. Ved små enheter vil slike muligheter bli minimale eller fraværende. Videre betinger fleksibilitet en størrelse som muliggjør at sårbarhet ved sykdom, ferieavvikling, vakanser, permisjoner, inhabilitet mv. ikke får store konsekvenser.

Skal en ledelse ha rom for en god disponering og utnyttelse av en bemanning, betinger dette at den har et visst register å spille på. Fagkunnskap, interesser og anlegg er forskjellige. Alle er tjent med at arbeidsoppgaver fordeles slik at enhver i størst mulig grad får drive med det vedkommende er kvalifisert til, har interesse for og er skikket til. For de fleste føles det viktig å være en del av et større faglig miljø. Et slikt miljø stimulerer og øker mulighetene til faglig og personlig utvikling. Dette er betydningsfullt både for trivsel og for kvaliteten på det arbeid som utføres. Å kunne tilby et godt fagmiljø vil være et klart fortrinn i konkurranse om gode fagfolk.

Ved en vel fungerende "produksjonsenhet" er det viktig å minimalisere sårbarhet ved sykdom, ferieavvikling, vakanser, permisjoner, inhabilitet mv. Dette gjelder alle enhetens "profesjoner". Skal en få vel fungerende "produksjonslinjer" forutsetter dette at det er riktig forhold mellom tilsatte i de forskjellige stillingsgruppene. Arbeidet bør utføres på et så vidt lavt nivå som mulig. Det må vurderes hvorvidt arbeidsoppgaver kan overføres fra dommere til ingeniører eller til kontortilsatte og fra ingeniører til kontortilsatte.

Fylkesjordskiftesjefen har i dag hjemmel til å oppnevne settedommer innen fylket, jfr. jsl § 7 og arbeids- og administrasjonsinstruksen pkt. 4.2. Denne muligheten vil i realiteten begrense seg til de tilfeller der dommer i soknet selv ønsker å overføre sak, og det finnes en dommer i et nabosokn som er villig til å ta saka. Selv om slik overføring av saker mellom sokn ikke har vært noe stort problem, mener prosjektgruppa dagens organisering begrenser flyten av arbeidskraft i forhold til hvor restansene til enhver tid ligger.

En hensiktsmessig administrativ enhet, med handlingsrom og vel fungerende produksjonslinjer, må minimum ha 15-20 tilsatte. De fleste av soknene i dag er for små til dette. Etter prosjektgruppas syn må en derfor ha en administrativ overbygning over dagens sokn.

En domstolorganisering krever også stabilitet. Først og fremst har det sammenheng med kravet til dommerens uavhengighet og et sterkt stillingsvern. Domstolkommissjonen, går som tidligere nevnt, inn for at alle fagdommere skal ha det samme stillingsvernet, uavhengig av om de er knyttet til de alminnelige domstoler eller til særdomstoler. Det følger av stillingsvernet at flytting av en dommer, eller nedlegging av det kontor der dommeren arbeider, ikke skal kunne gjennomføres uten videre av forvaltningen. En må sikre at slike omorganiseringer er reelt begrunnet i krav om bemanning på kontorene, sakstilfang i distriktet, fagmiljø, arbeidsmiljø eller anna.

Alle tilsatte sitt behov for en trygg jobb, tilsier også at omorganiseringer som medfører flytting av stillinger og pending, vurderes nøye. Omorganisering medfører omstillingskostnader både for de tilsatte og i noen grad for brukerne av jordskifterettene. Et alminnelig ønske om forutsigbarhet, kan best oppfylles med en stabil struktur.

Når organisasjonsmodell skal velges, må en avveie behovet for handlingsrom og fleksibilitet, mot ønsket om stabilitet. På den ene side må enhver organisasjon, også en domstol, kunne tilpasse seg

endringer i rammebetingelser, sakstilgang, sakstyper, arbeidsoppgaver, ny teknologi, faglige krav og samfunnsutvikling. På den annen side bør en også skape en organisasjon som fungerer rimelig forutsigbart for brukere og tilsatte.

7.3 Sokneinndeling og avdelingskontor

I punktene over er minstebemanning og det vi anser som hensiktsmessige administrative enheter drøftet. Ønsket om handlingsrom og fleksibilitet er vurdert opp mot behovet for stabilitet. Vi konkluderer med at det er behov for en overbygning for de minste kontorenhetene. Prosjektgruppa har drøftet to muligheter til en praktisk løsning av dette:

1. Det etableres en administrativ overbygning over et passelig antall sokn, som gis lovhjemmel til å prioritere og overføre saker mellom sokn.
2. Hvert sokn gjøres så stort at det blir en hensiktsmessig administrativ enhet. Dette soknet har et antall permanente avdelingskontor plassert rundt i soknet.

Første punkt forutsetter trolig en endring av jordskifteloven som gir den administrative lederen hjemmel til å fordele sakene innen distriktet mellom jordskiftedommerne. En slik bestemmelse stemmer dårlig med de generelle prinsipper som gjelder for domstolene om det aktuelle soknets uavhengighet og "herredømme" over egne saker. I en tid da det er lagt stor vekt på å tilpasse jordskiftelovens øvrige prosessregler, kan en slik løsning virke lite heldig og formålstjenlig.

Å samle alle i en enhet etter alternativ 2, vil medføre store avstander til parter og uforholdsmessig store reisebelastninger og kostnader. Dette ser ikke prosjektgruppa som ønskelig. For å kunne beholde dagens kontorstruktur i størst mulig grad med nærhet til brukere og minst mulige reisekostnader, samtidig som en oppnår ønsket fleksibilitet, robusthet osv., må en beholde det antall kontor som er nødvendig innen hvert sokn. En ser for seg dette som faste kontor med definert minstebemanning.

Merknad fra medlemmene Enger, Midtsund og Haugland:

Disse medlemmer vil peke på at det trolig også stemmer dårlig med vanlig domstolorganisering å ha 2-4 geografisk atskilte avdelingskontor i ett sokn. En grundig analyse av hvordan en best når fram til ønsket handlingsrom, må avgjøre valget mellom de to alternative muligheter nevnt foran. Tilsvarende gjelder for organisering av jordskifteoverrettene.

Flere avdelingskontor i hvert sokn

En ordning med flere kontorsteder i hvert sokn er ny og vil antagelig kreve lovendring. Løsningen vil imidlertid være i godt samsvar med bestemmelsene som gjelder for herreds- og byrettene om opprettelse av avdelingskontor, jf. Domstoloven § 19, 4. ledd hvor det heter:

"Hvor saksmengden gjør det påkrevet, kan herreds- og byrettene etter bestemmelse av Kongen deles i avdelinger. I så fall kan det utnevnes en dommer som leder for hver avdeling. Domstolens leder fordeler sakene mellom avdelingene og treffer bestemmelse om dommernes tjenestegjøring. Avdelingslederen fordeler sakene mellom dommerne i avdelingene. Første ledd tredje og fjerde punktum gjelder tilsvarende for avdelingene. Domstolens leder kan bemyndige avdelingslederne til å utføre de oppgaver som etter andre lovbestemmelser er tillagt denne."

Ordningen med avdelinger ble hjemlet ved endring av 2. juni 1995. Ut fra forarbeidene til denne lovendring synes det klart at opprettelse av avdelingskontor kun er et spørsmål om hva som er hensiktsmessig organisering. I Ot. prp. nr. 25 (1994-95) heter det:

"Som påpekt i høringsnotatet bør fremtidig avdelingsinndeling bero på hva som er hensiktsmessig løsning for den enkelte domstol og vil kunne avvike fra det mønster som er fulgt så langt. Å knytte spørsmålet om avdelingsinndeling til vilkåret "når saksmengden krever det" er etter departementets oppfatning ikke til hinder for at en avdeling kan ha begrenset fagkrets, dersom dette er ønskelig."

Ut fra dette er det vanskelig å se annet enn at "når saksmengden krever det" prinsipielt like gjerne kan henspille på liten som stor saksmengde. En samlet prosjektgruppe går for en modell med 2 - 4 faste kontor innenfor soknet, altså det skisserte alternativ 2.

Det fleksible med en slik distriktsmodell er at domstolleder styrer saksfordeling. Det er sammenheng mellom ansvar og oppgaver. Det er ingen interne geografiske grenser i distriktet/det nye soknet. Soknet er også mer fleksibelt m.h.t. saksavvikling og faglig spesialisering. Det faste med en slik modell er at kontor bare kan opprettes eller nedlegges av Kongen i Statsråd (delegert til landbruksminister), jf. domstoloven § 19.

Prosjektgruppa tilrår at hvert sokn blir så stort at det blir en hensiktsmessig administrativ enhet. Soknet deles i avdelinger.

7.4 Fjernarbeid og bruk av hjemmekontor

Fjernarbeid er etter vår definisjon en ordning der den tilsatte utfører hele jobben sin hjemmefra. Vedkommende har ikke kontorfellesskap med den enhet han/hun sorterer under og rapporterer til. Ved bruk av hjemmekontor har den tilsatte et fast kontorsted, men utfører deler av jobben hjemmefra. Både fjernarbeid og bruk av hjemmekontor får stadig større utbredelse både i privat og offentlig sektor. Erfaringene er i all hovedsak gode. Dette er fleksible ordninger som kan vær gunstig også i jordskifteverket, både for den enkelte arbeidstaker og for arbeidsgiver.

For den enkelte arbeidstaker kan ordningene gi økt trivsel, større fleksibilitet, medføre at mindre tid går med til reising til og fra arbeidsstedet og resultere i større engasjement for de oppgaver som skal løses. Videre vil den tilsatte få arbeidsro og unngå unødige forstyrrelser og avbrudd som ofte opptrer på kontoret. Undersøkelser har vist at gevinsten for arbeidsgiver ligger i økt motivasjon, mer tilfredse arbeidstakere og økt effektivitet. Begrunnelsen for å velge fjernarbeid eller hjemmekontor kan være ulik fra arbeidstaker til arbeidstaker. Det kan for eksempel være av hensyn til familiære forhold eller et ønske om større fleksibilitet og frihet. Ordningene kan også brukes som et av flere virkemiddel i seniorpolitikken. Den åpner også for smidige overgangsordninger ved gjennomføring av organisatoriske endringer i en organisasjon.

Ulempene ved fjernarbeid er at den tilsatte ikke tar del i det faglige og sosiale miljøet på arbeidsstedet. Vedkommende blir avhengig av kommunikasjon via telefon og over nettet. Videre kan oppfølging av den tilsatte vanskeligjøres, litt avhengig av hvilke oppgaver som skal løses.

Også ved bruk av hjemmekontor er det en ulempe at den tilsatte ikke deltar i det faglige og sosiale miljøet på arbeidsstedet. Mange steder vil stor reisevirksomhet forverre dette. Prosjektgruppa ser også at det kan være vanskelig å innføre hjemmekontor på de minste kontorene, ettersom disse lett kan bli uten fagkompetanse. Også for kontortilsatte med ansvar for ekspedisjon og for nytilsatte som ikke kjenner organisasjonen og rutinene, vil ordningen være problematisk.

Fjernarbeid og bruk av hjemmekontor er allerede innført flere steder i jordskifteverket. Flere landskonsulenter driver en form for fjernarbeid. Hjemmekontor er etablert f.eks. for enkelte personer med lang arbeidsveg. Samtidig har de fått ansvar for jordskiftesaker i nærheten av bostedet, noe som også gir mindre reiseutgifter.

Dersom det åpnes for fjernarbeid eller hjemmekontor, bør det settes opp en skriftlig avtale som regulerer forholdet. Det må legges til rette med teknisk utstyr og vedkommende må være tilgjengelig på e-mail og telefon. Fra nærmeste leder sin side krever en slik ordning en tettere oppfølging og det må utvikles greie rapporteringsrutiner. Ved bruk av hjemmekontor bør det ukentlig settes av 2-3 kontordager på arbeidsstedet slik at den tilsatte kan være en del av det faglige og sosiale miljøet der.

Prosjektgruppa er noe skeptisk til fjernarbeid i en organisasjon som er så vidt faglig spesialisert og der mye avhenger av samarbeid og teamarbeid. Prosjektgruppa tror et større fagmiljø gir synergieffekt. Mye av dette mister en dersom arbeidstakerne sitter spredt. Dette selv om ny teknologi gjør slike ordninger mulig.

Etter prosjektgruppas syn bør jordskifteverket være fleksibel med hensyn til bruk av hjemmekontor. Det må imidlertid bli opp til den tilsatte og vedkommendes leder hvorvidt en slik ordning skal innføres. Noe som mellom annet vil bero på en konkret vurdering av den tilsattes arbeidsoppgaver, hvor selvstendig vedkommende arbeider og hvorvidt de øvrige på kontoret kan fungere godt uten at denne personen er tilstede. Dersom det viser seg at ordningen ikke fungerer, må den kunne inndras.

7.5 *Alternative karriereveger*

Mange vil ha utviklingsmuligheter i sitt arbeid, gjøre karriere. Derfor følger de den tradisjon som har vært fremtredende gjennom mange år og søker lederstillinger. Men alle kan ikke bli ledere. Derfor diskuterer de fleste virksomheter i dag om man kan utvikle alternative karriereveger for ulike stillingskategorier, som gir like mye "status" som lederkarrieren.

Til ledere i dagens samfunn der endringene skjer hurtig, stilles det andre krav til personlige egenskaper, kunnskaper og interesser enn det gjorde tidligere. Ledelse er et nytt fag å lære for de aller fleste. Når kravet til dem som ledere øker, havner de i et dilemma. Det blir en konflikt mellom deres interesse som fagpersoner og de krav som arbeidsgivere og medarbeidere stiller. Kostnadene både for dem personlig og den virksomhet de er leder for, kan bli høy. Å "gå tilbake" til en annen type stilling kan være vanskelig og følelsen av at man har "mislyktes" med å fylle lederrollen, kan påvirke selvfølelsen og den status man har innen organisasjonen. Jordskifteverkets egenart, med en høyt spesialisert personalstyrke, der mange tilbringer hele sitt yrkesaktive liv i etaten og der alle kjenner alle, gjør dette enda vanskeligere

Den som ønsker å være leder må være villig til delvis å gi slipp på sitt opprinnelige fag, man må ta et valg. Dette innebærer at lederkarrieren ikke blir like attraktivt for personer som fortsatt vil være fagspesialister.

Finnes det alternativer til lederkarrieren i jordskifteverket? Hvordan kan vi bygge en organisasjon, der en faglig karriere for de ulike stillingskategorier gir like store utviklingsmuligheter, høy status og belønning som den tradisjonelle lederstigen. I jordskifteverket burde det finnes gode muligheter til dette. Særdomstolen er en kunnskapsorganisasjon som har stort behov for å ta vare på fagspesialistene, de dyktige dommerne, ingeniørene og kontortilsatte.

Gevinstene med et velutviklet system for alternative, faglige karriereveger innen etaten er store. På den måten kan dyktige fagpersoner i alle stillingskategorier som vil fortsette med å utvikle seg innen sitt fagområde, gjøre karriere der og etaten kan nyttiggjøre seg deres ekspertise. De som har interesse av å utvikle seg som ledere, kan komplettere med det nye fagområdet ledelse, med fokus på å få til resultater via sine medarbeidere. Etaten kan på den måten få "rett person på rett plass". Det gir økt effektivitet og økt trivsel for alle medarbeidere. Dette bør også gi økte muligheter både til rekruttering og utvikling av kompetente medarbeider, noe som er en aktuell problemstilling i dag.

Det finnes allerede i dag flere alternative faglige veger å gå, en kan bli overdommer, landskonsulent eller senioringeniør. Det burde finnes flere muligheter til spesialisering for alle stillingskategorier. For eksempel kan de dyktige medarbeiderne involveres i forsknings- og utviklingsarbeid og/eller utpekes til fagspesialister som tilbyr veiledning til resten av landet og gis kompensasjon for dette. Statens lønnspolitiske retningslinjer poengterer i dag at man bør belønne god innsats mer individuelt enn det man tidligere har hatt tradisjon for i staten. Dette gir gode muligheter til å utvikle alternative karriereveger.

7.6 *Forholdet til NIJOS*

Fram til 1. januar 1994 hadde jordskifteverket sin egen kart og dataavdeling lokalisert til Ås i Akershus. Avdelingens arbeidsoppgaver er kort beskrevet i punkt 3.12. Avdelingen ble i 1994 slått sammen med NIJOS (Norsk institutt for jord- og skogregistreringer). Ressursmessig ble 11 stillinger overført sammen med en tildeling på 3,6 millioner kr.

NIJOS skulle innenfor den overførte ramme yte tjenester til jordskifteverket. I starten ble det hovedsakelig produsert kart og karttjenester. De senere år har det vært en dreining mot å yte kompetansegivende tjenester.

Landbruksdepartementet satte i 1998 ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere NIJOS sine tjenester til jordskifteverket. Formålet var å bevisstgjøre Jordskifteverket i bruken av NIJOS og å gi NIJOS rimelig tid til å tilpasse seg signaler om nødvendig kursendring. Arbeidsgruppas rapport av 30. oktober 1998 beskriver og drøfter NIJOS sine tjenester til jordskifteverket. I rapporten konkluderer arbeidsgruppa mellom annet med at omfanget av tjenester fra NIJOS til jordskifteverket bør videreføres i samme omfang som tidligere. De ønsker at tjenestene skal vis mer fra tjenesteproduksjon til kompetanse. Gruppa mener det bør satses på FOU-virksomhet, verdsetting og bruk av ortofoto nevnes spesielt, og

på standardiseringsarbeid. Videre ønsker de ett årsverk avsatt til generell informasjon om GIS. Arbeidsgruppa påpeker at rutinene for bestilling, prioritering og rapportering fører til at tjenestene ikke blir utnyttet godt nok.

Rapporten ble sendt på høring til fylkesjordskiftekontorene. Svarene fra høringsrunden er oversendt fra Landbruksdepartementet til prosjektgruppa. Departementet ber i oversendelsen om at materialet blir benyttet i denne prosessen. Prosjektgruppa slutter seg i all hovedsak til de synspunkt som ble anført fra et overveiende flertall av høringsinstansene.

Prosjektgruppa ser et stort forbedringspotensiale i at jordskiftevekets ressurser på teknisk side samles under en ledelse. Dette gjelder også den del som ligger til NIJOS. Dersom NIJOS skal ha ansvaret for så vidt viktige funksjoner som GIS, verdsetting samt deler av FOU-virksomheten, vil dette etter prosjektgruppas syn skape organisatoriske problemer. Internt i etaten, på større kontor og på det nye hovedkontoret, må slik kompetanse bygges opp.

Vi ser imidlertid for oss at jordskifteverket vil samarbeide med og ha behov for tjenester fra NIJOS. Det være seg i forbindelse med konvertering av data fra NIJOS sine areal-klassifiseringer og over til jordskifterettens grunnlagsdata for verdsetting, eller ulike former for karttjenester, kurs- og opplæring mm. Disse tjenestene må imidlertid kunne kjøpes av jordskifteverket fra NIJOS eller fra andre aktører i markedet. En ordning som både er mer rasjonell og ryddig for særdomstolen.

Prosjektgruppa foreslår at NIJOS sine tjenester til Jordskifteverket avvikles i sin nåværende form. Budsjettmidlene som i dag overføres til NIJOS, ca kr 4 mill, overføres til Jordskifteverket og benyttes primært til satsing på teknisk side på det nye hovedkontoret og til kjøp av tekniske tjenester. Det får så bli opp til den nye ledelsen å fortløpende ta stilling til hvilke betalingsoppdrag NIJOS skal utføre for Jordskifteverket. Med dette får organisasjonen nødvendig tyngde og styring på teknisk side.

7.7 Utenomrettslige arbeidsoppgaver

Det utenrettslig arbeid som har vært drevet i enkelte fylker har sin bakgrunn i at St.meld.nr. 103 (1982-83), la opp til at fylkesjordskiftekontoret skulle være et rent administrativt organ, fristilt fra domstolen. Dermed kunne fylkesjordskiftekontoret stå rimelig fritt i forhold til samarbeid med andre offentlige etater, informasjonsvirksomhet og prosjektoppgaver.

I punkt 2.3 er det kort redegjort for omfanget av enkelte utenrettslige arbeidsoppgaver som i hovedsak fylkesjordskiftekontorene har vært involvert i. Nedenfor vil vi kort omtale disse.

7.7.1 Informasjon

Det ligger i særdomstolens natur at det er nødvendig å informere om hvilke saker som kan bringes inn for jordskifterettene. Framover vil dette utvilsomt være en viktig oppgave.

Informasjon må gis både til privatpersoner og til det offentlige. Offentlige brukere som har særlig behov for slik informasjon er Fylkesmannens landbruksavdeling, – miljøvern avdeling, reindriftskontorene, de som er ansvarlige for jord- og skogbruk i kommunene, oppmålingskontorene m.fl. Det enten fordi de selv opptrer som parter i jordskiftesaker, eller fordi de blir spurt til råds av parter som har problemer som kan bringes inn for jordskifteretten. Samarbeid med forvaltningsorgan på fylkes- og kommunenivå må begrense seg til slikt informasjonsarbeid.

Ansvar for informasjon bør legges dit det er naturlig, vanligvis vil dette være nærmeste kontorsted. Dette innebærer at kontorstedet som er lokalisert til fylkessenteret er ansvarlig for informasjon til de etater som har kontor på stedet.

7.7.2 Konsulentvirksomhet

Etter prosjektgruppas syn er det uheldig at jordskifteverket splittes i en forvaltningsdel som driver ulike former for rådgiving og en domstolenhet, slik St. meld. nr. 103 (1982-83) la opp til. Gruppa tviler på at partene klarer å skille mellom de to enhetene ettersom disse er små, har kontorfellesskap og samme etatsnavn og ledelse. Lokalt vil det i perioder ikke være behov for heltidsledere og lederne vil også arbeide som dommere. Denne dobbeltfunksjonen som *dommer* og *forvaltningssjef*, er i seg selv problematisk. Det kan også lett oppstå tvil om samtlige jordskiftedommers habilitet i fylker der det drives slikt arbeid. Også teknisk tilsatte som involveres i slik konsulentvirksomhet vil arbeide med

saker. Selv om forholdene ikke behøver å rammes av habilitetsreglene i domstoloven er forholdet egnet til å svekke den alminnelig tillit til særdomstolen. Den kritikk mot jordskifterettene som reises i NOU 19:1999 og NOU 22:1999, må også vurderes i dette lys.

Etter prosjektgruppas syn skal særdomstolen ikke drive noen form for konsulentvirksomhet, verken av teknisk art eller i form av forprosjekter- eller utredninger. Slik virksomhet er ikke forenlig med domstolfunksjonen, og er egnet til å svekke tilliten til særdomstolen og dens uavhengighet. Oppgaver av denne karakter bør løses av private firma eller av forvaltningen.

Dersom det er behov for forprosjekter eller utredninger etter at det er krevd sak og før saken fremmes, kan dette skje som ledd i en saksforberedelse under full åpenhet i forhold til parter og under kontradiksjon.

7.7.3 FOU-virksomhet

Et løpende forsknings- og utviklingsarbeid er nødvendig for at virksomheten skal kunne holde seg faglig oppdatert og kunne utvikle seg. Hovedtyngden av dette arbeidet bør skje på hovedkontoret. Vi mener imidlertid det er nyttig at hovedkontoret innhenter lærdom og erfaring fra ytre etat i slikt arbeid. At dyktige fagfolk involveres i slikt arbeid vil også være viktig som ledd i enkeltpersoners karriereutvikling.

7.8 Skifte av navn på etaten

Mange har gitt uttrykk for at begrepet *jordskifte* er uforståelig for utenforstående og lite dekkende for særdomstolens arbeidsoppgaver. Prosjektgruppa har i mandatet fått i oppdrag å drøfte og eventuelt foreslå nytt navn.

Alle tilsatte har hatt anledning til å komme med forslag og innspill til debatten. Forslagene til navneendring er begrunnet med at vi må ha et navn omverdenen forstår og et navn vi kan identifisere oss med, tilpasset de arbeidsoppgavene vi har. Av innkomne forslag kan nevnes: jordskiftedomstolen, eige-domstolen, eiendomstolen, egedomsdomstolen, landdomstol, landretten, arealdomstolen.

Samtidig hevdes det at jordskiftebegrepet nå, etter om lag 50 års bruk, er så godt innarbeidet blant våre brukere at det ikke bør endres. Navnet har lang tradisjon og har godt omdømme i folks bevissthet.

En forutsetning for å endre navn, må etter prosjektgruppas syn være at det nye navnet er mer opplysende om vår virksomhet enn det navnet vi har. *Eiendoms-* begrepet omfatter mer enn våre oppgaver som kun er rettet mot løsning av problemer knyttet til fast eiendom og bruken av disse. Å knytte eiendomsbegrepet til etatsnavnet vil etter vårt syn kunne medføre mange misforståelser og feil assosiasjoner. *Land* forbindes gjerne med stat eller arealer utenfor tettbebyggelsen. Også dette begrepet knyttet til etatsnavnet, vil gi feil assosiasjoner og vil lett medføre misforståelser. Det samme er tilfellet for begrepet *areal*.

Etter prosjektgruppas syn er det flere forhold som tilsier at begrepet *jordskifte* fortsatt blir knyttet til etatsnavnet. Kanskje først og fremst fordi vi ikke har vært i stand til å finne et navn som bedre beskriver den virksomheten vi driver.

Videre fordi begrepet *jordskifte* er innarbeidet og har lang tradisjon i vår historie. Sannsynligvis er det eldre enn utskiftingsbegrepet. *Skifte* er som nevnt i punkt 2 blitt brukt i forbindelse med endringer av eiendomsforhold helt tilbake til de eldste landslover. I landsloven av 1274 heter det "*Såleis skal skiftast at alle får teigar jambreie, jamnlange og jamngode etter landskylda*". Jordskiftebegrepet var allerede tatt i bruk ved Norske Lov 1687, Femte Bog, 2. Cap, 68. art. hvor det heter: "*da skal hand have tolv Maaneders Stævne at møde til Jord-skifte*".

1821-loven benytter begrepet utskifting, "*Lov angaaende Jords og Skogs Udskifning af Fellesskab*". Samme begrepet ble nyttet ved loven av 1857, da etaten ble opprettet. Utskiftingsbegrepet ble benyttet helt fram til lovendringen i 1950. Da ble utskifting erstattet med jordskifte og Utskiftingsverket ble Jordskifteverket, utskiftingsretten ble jordskifteretten og utskiftingsformannen ble jordskiftedommer.

I alle tilfelle vil det etter prosjektgruppas syn være lite gunstig å skifte etatsnavn på nåværende tidspunkt. Et bredt sammensatt utvalg skal vurdere om domstol-organisering av etaten er den riktige og

mest hensiktsmessige organisasjonsform, jf. NOU 1999: 19 og 22. Jordskiftebegrepet bør i alle fall beholdes til spørsmålet om etaten skal fortsette som særdomstol eller organiseres som et forvaltningsorgan er avklart.

Endelsen i dagens navn, *verket*, medfører lett at vi blir oppfattet som et forvaltningsorgan. Noe som forårsaker misforståelser. For at det skal framgå at etaten er en særdomstol mener prosjektgruppa at to etatsbetegnelser er aktuelle og godt i samsvar med ordbruken både i domstoloven og jordskifteloven. Alternativene er *Jordskiftedomstolen* eller *Jordskifteretten*. Innvendinger kan være at betegnelsen ikke er like godt egnet for jordskifteoverrettene og sentralledelsen.

I forhold til jordskifteoverrettene er det etter prosjektgruppas syn klart at disse er innbefattet i begrepet jordskifterettene ut fra teksten i domstoloven § 2. Når det gjelder et eventuelt sentralt hovedkontor, ser ikke prosjektgruppa noe problemer i relasjon til etatsnavnet, selv om dette blir å anse som en forvaltningsenhet. De aller fleste vil arbeide i særdomstolen. Det må da være mer riktig at etatsnavnet identifiserer disse, enn at det gir assosiasjoner mot de få som stiller med ledelse, fag og administrasjon.

Jordskiftedomstolen er et lengre og tyngre navn enn Jordskifteretten. Samtidig er vi i all vår saksbehandling kjent som nn. jordskifterett.

Prosjektgruppa foreslår at etatsnavnet endres fra Jordskifteverket til Jordskifteretten.

8 Forslag til organisering av Jordskifteretten

I det etterfølgende fremmer prosjektgruppa med bakgrunn i de prinsipielle drøftingene i kapittel 7 forslag til framtidig organisering av Jordskifterettene. Organisasjonskart som viser forslaget følger som vedlegg 5.

8.1 Innledning

Prosjektgruppa er i all hovedsak enige i forslaget når det gjelder etablering av nytt hovedkontor og i de prinsipper som legges til grunn for organiseringen av jordskifterettene og jordskifteoverrettene.

På to områder er prosjektgruppa delt. Det gjelder lokalisering av hovedkontor samt krav om minstebemanning ved det enkelte kontorsted, se punkt 7.1. Slørdal, Rasmussen og Nergaard mener det bør være minimum 8 tilsatte ved vært kontor. Kun unntaksvis kan en ha kontorsteder med 5 tilsatte. Midtsund, Enger og Haugland går inn for en minimumsbemanning på 5 tilsatte. Dissensen får konsekvenser både for sokneinndeling og for hvilke avdelingskontor som opprettholdes. Der dissenser foreligger er dette nevnt.

8.2 Landbruksdepartementet

Prosjektgruppa foreslår at det tas ressurser fra Landbruksdepartementet ved at det opprettes et nytt hovedkontor. Endringen er sammenfallende med pågående omorganiseringsprosess i departementet. Landbruksdepartementets oppgaver og organisering er beskrevet i punkt 3.2.2. Vi ser for oss at det i departementet må være 2-3 personer med følgende oppgaver:

- *Lovarbeid*

Også framover vil Landbruksdepartementet være ansvarlig for lovutvikling, herunder utarbeidelse av nødvendige proposisjoner og behandlingen av disse. Arbeidet bør framover kunne skje i nært samspill med tilsatte på hovedkontoret samt dyktige fagfolk i jordskifterettene.

- *Budsjettarbeid*

Landbruksdepartementet vil måtte arbeide mot den politiske ledelse for å sikre midler til drift av jordskifterettene. Departementet viderefremmer signalene fra hovedkontoret til den politiske ledelse og motsatt. Ansvar for utarbeidelsen av St. prp. nr 1 må ligge her.

- *Tilsetting av jordskiftedommere*

Jordskiftedommere og jordskifteoverdommere beskikkes av Kongen i Statsråd. Både dersom ordningen opprettholdes og om dommere utnevnes, vil departementet være innstillingsmyndighet.

- *Overordnet tilsynsmyndighet for jordskifteretten*

Departementet vil ha ansvaret for etaten ovenfor Stortinget. Dette går selvsagt ikke på domstolens avgjørelser i sakene, men på ansvaret for at etaten fungerer administrativt.

Jordskiftesjefen har i dag også ansvar for landbruksetatens kartpolitikk samt tilsyn med NIJOS. Disse oppgavene er tillagt departementet uavhengig av jordskifteverkets organisering. Prosjektgruppa har ikke vurdert hvorvidt disse oppgaver bør legges til noe annet organ.

Dersom jordskifteretten skulle bli underlagt en framtidig domstoladministrasjon, vil de fleste oppgavene Landbruksdepartementet utfører for jordskifteverket med unntak av lovarbeidet, bli overført dit. Endret departementstilknytning for oppgavene som blir igjen, bør i så fall vurderes.

8.3 Nytt hovedkontor

En samlet prosjektgruppa foreslår at det etableres et nytt slagkraftig hovedkontor for jordskifterettene utenfor Landbruksdepartementet. Kontoret skal ha faglige støttefunksjoner og være ansvarlig for overordnet drift og ledelse av organisasjonen. Hovedkontoret rapporterer til Landbruksdepartementet.

Hovedkontoret skal være et servicesenter for ytre etat som håndterer fellesoppgaver som utarbeidelse av informasjonsmateriell, driver kompetanseutvikling, informerer om aktuelle rettsavgjørelser mm. Noe som vil høyne kunnskapene i jordskifterettene og bidra til en bedret oppgaveløsning, samtidig som ytre etat sparer ressurser på slike oppgaver. Kontoret får en heltids etatsledelse, mer uavhengig av den politiske ledelsen i Landbruksdepartementet. Ved dette unngår en at ledelsen i samme grad som i dag kommer i dobbeltroller og lojalitetskonflikter. Videre mener vi at virksomheten vår blir mer synliggjort dersom en får en effektiv etatsledelse som kan profilere jordskifterettene både innad og utad.

Ved etablering av nytt hovedkontor gir en slipp på fordeler med dagens løsning. Administrasjon av særdomstolen er på et minimum, en unngår dublering av arkiv, har et økonomisystem og en ledelse. I dag er det kort veg fra jordskiftesjef til departementsledelsen. Dersom ledelsen flyttes ut, kan en også se for seg at engasjementet fra departementets side overfor særdomstolen avtar og at det blir vanskeligere for den nye etatsledelsen å få gjennomslag for sine synspunkt.

Alt i alt mener imidlertid prosjektgruppa at det både er ressursbesparende og produksjonsfremmende å etablere et nytt hovedkontor. Også i dag brukes det betydelige ressurser på etatsledelse. Ressursene er imidlertid spredt og noe av arbeidet kan bli lite profesjonelt utført. På fylkesnivå gjøres dessuten mye dobbeltarbeid. Ved en samling av disse ressursene kan vi bygge opp et sterkt, profesjonelt og samlet fagmiljø. Dette vil gi synergieffekt.

Landbruksdepartementet har i dag ansvar for drift av organisasjonen. Ressurser må overføres herfra og til det nye hovedkontoret. Landskonsulentene som i dag sitter spredt på 7 ulike kontorsteder må samles. Videre må de midler som overføres fra jordskifteverket til NIJOS overføres dels til oppbygging av hovedkontor, dels til å kjøpe de tjenester en har behov for hos NIJOS eller andre. Dersom det i en overgangsperiode er behov for mer ressurser, må ledelsen vurdere konkret hvilke kontor dette kan hentes fra.

8.3.1 Hovedkontorets oppgaver

Med et nytt hovedkontor får jordskifteretten en administrativ ledelse med ansvar for strategiutvikling, resultatstyring og organisasjonsutvikling. Enheten blir jordskifterettens kontakt mot samfunnet, mot departementet, politikere og andre sentrale institusjoner.

Nedenfor vil prosjektgruppa mer konkret peke på andre oppgaver som bør legges til hovedkontoret:

- *Faglig arbeid*

Hovedkontoret må tilby og videreformidle fagkompetanse innen juridiske fag, eiendomsfag og jordskifte, verdsetting, kartfag som landmåling, fotogrammetri, GPS og GIS samt IT.

Det er den enkelte tilsattes ansvar å holde seg faglig oppdatert. Arbeidet i den enkelte sak er rettens ansvar. For å lette dette arbeidet og for å spare ressurser, ser vi klare fordeler med opprettelse av en

sentral enhet som kan være til hjelp med å samle og tilrettelegge nødvendig allment bakgrunnsmateriale for dette arbeidet.

Etaten har i lang tid hatt egen konsulent i skogfag som har gitt veiledning til jordskifterettene ved opplegg og gjennomføring ved verdsetting av skogsmark og ved standsskogoppgjør. Dette har skjedd ved at det er utarbeidet oversikter over pris- og kostnadsutviklingen i skogbruket, pris- og kostnadsflater, nødvendige tabellverk og beregningsprogrammer.

Når det gjelder verdsetting av innmark og selve jordskiftefaget har vi manglet slik støtte. Juridisk konsulent som aktivt bidrar til å holde jordskiftedommerne oppdaterte når det gjelder lovforarbeider og rettspraksis har også vært et savn.

Prosjektgruppa mener etaten vil kunne dra betydelig effektivitetsgevinst av at en sentral enhet tar ansvar for og koordinerer innsamling og bearbeiding av relevante data og opplysninger som inngår som parametre i arbeidet både ved skjønn og eiendomsutforming samt på teknisk side.

For å legge opp rasjonelle produksjonslinjer er det videre viktig at enhetene har noenlunde samme utstyr og programvare. Dette forenkler kommunikasjonen mellom enhetene, samtidig som det minimalisere kostnadene til vedlikehold og støtte.

- *FOU (forsknings- og utviklingsarbeid)*

Som nevnt har dette arbeidet tidligere skjedd noe tilfeldig og spredt. Ansvaret for videre FOU-arbeid må ligge ved hovedkontoret og koordineres derfra, jf. pkt. 6.3.4.

- *Kompetanseutvikling*

Hovedansvaret for planlegging, koordinering og oppfølging av kompetanseutviklingen bør legges til hovedkontoret.

- *Utredningsarbeid*

I spesielle jordskiftesaker har en funnet det nødvendig å ha forprosjekt, for eksempel Rødsmosaken i Hedmark. Dersom slike prosjekt i fremtiden skal gjennomføres i etatens regi, tilrår prosjektgruppa at slikt arbeid administreres og styres fra hovedkontoret. Tilsatte ved den jordskifterett som eventuelt får en slik sak til behandling, må ikke involveres i slikt arbeid.

- *Personalforvaltning*

Hovedkontoret bør på personalsiden ha en støttefunksjon, kunne gi råd og veiledning f.eks. i tilsettingssaker. Kontoret kan også praktisk tilrettelegge for andre forhold som felles annonsering mm. Tilsetting av dommere samt ledelsen i ytre etat, vil ligge til hovedkontoret.

- *Økonomi*

Hovedkontoret vil være ansvarlig for økonomistyring og fordeling av midler mellom enhetene. Det bør etter prosjektgruppas syn også få ansvar for regnskapet.

Regnskapsmessig foreslår vi jordskifteverket som en virksomhet med flere avdelinger. Regnskapskontoret forholder seg til en skattefogd. Det må vurderes nærmere om servicemodellen vis a vis skattefogden bør endres og hvilken arbeidsfordeling det skal være mellom enhetene. Eksempelvis kan mottaksregistrering skje ute på avdelingene, mens hovedkontoret kontrollerer, har ansvar for autorisering, rapportering og arkivering av regnskapsdata.

Anslagsvis bør det tilsettes 3 regnskapskyndige personer til dette arbeidet. Prosjektgruppa mener tiltaket er ressursbesparende og gir samlet enn atskillig bedre økonomistyring for virksomheten enn det som er tilfellet i dag. Forslaget frigjør dessuten ressurser i ytre etat som kan settes inn på saksarbeid. Endringen vil innebære en rasjonalisering også for skattefogdene, Riksrevisjonen, Forbruker og Administrasjonsdepartementet, Posten SDS og andre statlige etater som er involvert i jordskifterettens regnskapsføring.

I prinsippet kan regnskapskontoret plasseres hvor som helst i landet. Vi ser det imidlertid som fordelaktig at det etableres et lite fagmiljø også på denne siden. Ved å lokalisere regnskapskontoret til hovedkontoret, der den overordnede økonomistyring skjer, blir enheten mindre sårbar og det blir mulig å få til ordninger der personene overlapper hverandre.

- *Koordinering av større innkjøp*

Det vil fortsatt kunne være kostnadseffektivt at det inngås sentrale innkjøpsavtaler og at det foretas felles innkjøp for hele etaten. Dette kan gjelde både programvare og teknisk utstyr.

- *Internasjonalt samarbeid*

Det arbeidet jordskifterettene utfører er organisert på ulike måter i forskjellige land. I de fleste land vi bruker å sammenligne oss med, er jordskiftearbeidet med omforming av eiendommer og tilrettelegging for best mulig utnyttelse av areal, en betydelig virksomhet. Kontakt og samarbeid med disse vil være viktig for utviklingen av faget og særdomstolen. Det er naturlig at Hovedkontoret også tillegges ansvaret for videre utvikling av dette.

- *Informasjon*

Det er viktig at informasjon når ut til de som har behov for våre tjenester og at dette gjøres på en forståelig og profesjonell måte. Arbeidet må skje på alle nivåer. Det vil imidlertid være mye å hente ved at hovedkontoret gir veiledning i hvordan slikt arbeid utføres og tar seg av fellesoppgaver som utarbeidelse av presentasjonsmaterieill.

En oversikt som viser forslag til oppgaver for hovedkontoret, stillingsbehov og hvilke personer som i dag er tillagt slike oppgaver legges ved, vedlegg 6.

8.3.2 Organisering av hovedkontoret

Hovedkontoret ledes av en jordskiftedirektør. Under seg har han 2 avdelingsledere som også tillegges faglige og administrative oppgaver. En av disse fungerer som stedfortreder i direktørens fravær. Direktøren og avdelingslederne inngår i jordskifteverkets lederteam.

Direktøren vil være heltids leder. Avdelingslederne blir deltidsledere med faglige eller administrative gjøremål ved siden av lederjobben. Med dette vil de ha god kontakt med det som foregår i sitt ansvarsområde.

Prosjektgruppa er kommet til at det ikke bør være en egen faglig avdelingsleder på teknisk side. Faglig leder må dekke samtlige fagområder. Vi mener med dette å tilrettelegge for et bedre samspill og bedret koordinering mellom fagområdene.

De tilsatte på de ulike avdelinger vil dels arbeide med fag, dels drive kompetanseutvikling og FOU.

8.3.3 Lokalisering av hovedkontor

Flertallet i domstolkommisjonen foreslår (NOU 1999:19) at administrasjonen av de ordinære domstolene flyttes fra Justisdepartementet og overlates til en frittstående sentral domstoladministrasjon. Kommisjonens flertall mener at de prinsipielle syn som legges til grunn for opprettelsen av domstoladministrasjonen, gjør seg gjeldende med samme styrke for jordskifterettene. Flertallet foreslår derfor at spørsmålet om å overføre administrasjon av jordskifterettene fra Landbruksdepartementet til den nye domstoladministrasjonen blir vurdert separat, uten å avvente utredningen om jordskifterettens stilling og funksjoner.

Prosjektgruppa har drøftet flere alternativer til lokalisering av hovedkontor. Viktige kriterier for stedsvalget er mellom annet beliggenhet i forhold til kommunikasjonsnett, hvilke faglig beslektede institusjoner som finnes på stedet, eventuell samlokalisering med et jordskiftekontor, rekrutteringsmuligheter samt forholdet til en eventuell framtidig Domstoladministrasjon.

Vi mener det kommunikasjonsmessig må være slik at hovedkontoret ligger i nærheten av en flyplass. Deltakere fra hele landet, skal enkelt kunne ta seg fram til hovedkontoret i forbindelse med møter og samlinger. Tilgjengeligheten for de som benytter veg/jernbane må også være god. Reisene skal kunne utføres for en rimelig pris med minst mulig bruk av tid.

Prosjektgruppa mener videre det er viktig at det finnes beslektede fagmiljø/institusjoner på stedet. Dersom hovedkontoret knyttes til et eksisterende jordskiftekontor, vil det kunne utføre tjenester i nær kontakt med kundene (jordskifterettene). Hovedkontoret vil da umiddelbart kunne få faglige og

praktiske innspill på arbeidet som skjer, og være oppmerksom på de problemstillinger som til enhver tid fins i den enkelte jordskifterett.

Argumenter mot en slik samlokalisering, er at det svekker integriteten både til det lokale jordskiftekontor og hovedkontoret. Et slikt jordskiftekontor vil kunne påvirke beslutninger hovedkontoret tar, og strategier som legges i større grad enn andre kontor. De vil kunne bli sterkere enn andre i kraft av denne samlokaliseringen.

Fagavdelingen vil utgjøre den største delen av hovedkontoret. Her skal det drives forsknings- og utviklingsarbeid. Prosjektgruppa legger derfor vekt på at hovedkontoret har rimelig nær kontakt til et forsknings- og undervisningsmiljø på universitetsnivå.

For å oppnå et slagkraftig hovedkontor, er det også viktig å kunne rekruttere velkvalifisert arbeidskraft. Det må være attraktivt å slå seg ned der, og det må være gode muligheter for arbeid for ektefelle eller samboer.

Dersom det opprettes en sentral domstoladministrasjon, foreslår flertallet i kommisjonen at den administrative staben bygges opp fortrinnsvis ved overføring av stillinger og personer fra Justisdepartementets domstolavdeling. Dette innebærer etter prosjektgruppas syn at det nye organet trolig blir lokalisert til Oslo-området.

Prosjektgruppa er usikker på hvilke føringer dette gir for lokalisering av vårt hovedkontor. Det er ikke bestemt om og når et slikt organ blir opprettet. Ei heller om jordskifterettene vil inngå i denne. Vi ser at vi kan ha synergieffekter ved en samlokalisering. Samtidig som vi ikke vil utelukke at vi kan ha et fagkontor lokalisert utenfor en eventuell sentraladministrasjon. I så fall kan de oppgaver som blir igjen i Landbruksdepartementet og muligens enkelte administrative funksjoner fra hovedkontoret, overføres til Domstoladministrasjonen.

Prosjektgruppa har drøftet følgende stedsvalg for hovedkontor: Ås, Trondheim, Lillestrøm, Bergen og Hamar

1. Ås.

Ås ligger ca. 70 km fra Gardermoen. Med tog vil det i dag ta i underkant av 1 time å komme seg fra Gardermoen til Ås. Flaskehalsen er reisen fra Oslo til Ås. Vi ser imidlertid for oss at reisetiden med tog vil reduseres i fremtiden. Med bil vil reisetiden ligge på ca. 1 time. Å komme via veg/jernbane er ellers greit når det gjelder Ås.

Det kan synes vanskelig å avvikle dagsmøter på Ås. Lokalisering av møter til Gardermoen for å få til praktiske og økonomisk gunstige reiseopplegg bør derfor vurderes.

Norges Landbrukshøgskole med jordskifteutdanning er lokalisert til Ås. I tillegg utdannes sivilingeniører i karttekniske fag på stedet. Prosjektgruppa mener det vil være svært gunstig både for fagutviklingen i jordskifteutdanninga og for hovedkontoret, at disse er samlokalisert. Synergieffekten av en slik plassering vil trolig være stor. Det vil, etter prosjektgruppas syn, også være positivt for fagavdelingen ved hovedkontoret at NIJOS har tilhold på Ås.

Prosjektgruppa anser det som uheldig at det ikke er noe jordskiftekontor lokalisert til Ås.

Det er trolig ikke vanskelig å rekruttere fagpersoner om en legger hovedkontoret til Ås. Særlig fordi en har miljøer det er naturlig å rekruttere ifra, og at en kanskje kan få en utveksling av fagfolk mellom disse miljøene.

2. Trondheim.

Det er greie kommunikasjonsforhold til/fra Trondheim som ligger ”midt” i landet (litt sør for midten), noe som gjør at reisebelastningen fordeles ved møter på hovedkontoret. Avstanden fra Værnes til Trondheim er ca. 35 km og det tar 40 min. med tog og trolig noe mindre med bil/buss. Veg- og jernbaneforbindelsene er gode til Trondheim, men dette har mindre betydning siden de fleste vil komme med fly til aktuelle samlinger om en legger hovedkontoret der.

Det vil være mulig å utvikle dagsmøter dersom kontoret lokaliseres til Trondheim. Samlet for virksomheten vil imidlertid reiseutgiftene ved en etablering av hovedkontoret i Trondheim sannsynligvis bli høyere enn om kontoret lokaliseres til Østlandsområdet.

Med en etablering i Trondheim kan vi bygge kontoret opp omkring vårt største jordskiftekontor og miljøet vi har av landskonsulenter (3 personer). Vi vet at det tradisjonelt er lett å rekruttere fagfolk med den profesjon vi ønsker til Trondheim, samtidig som kontoret kan dra nytte av nærhet til universitetsmiljøet (NTNU) samt andre statsetater som DNF som også er lokalisert til Trondheim.

Prosjektgruppa mener det vil ha en positiv effekt å være samlokalisert med et sterkt jordskiftemiljø. Men dette kan også ha sine negative sider – særlig når miljøet er såpass slagkraftig som i Trondheim. Dette jordskiftekontoret (som er det største vi har), kan bli en for sterk enhet i forhold til etaten for øvrig.

Dersom jordskifterettene blir en del av den sentrale domstoladministrasjon, vil trolig transaksjonskostnadene bli store om en velger Trondheim som lokalitet.

3. Lillestrøm.

Lillestrøm ligger kommunikasjonsmessig gunstig til i forhold til Gardermoen. Avstanden er 30 km og reisetid med tog er 15 min (med bil noe lenger). Når det gjelder veg/jernbane ligger det også gunstig til. Sannsynligvis vil det være rimeligere å samle ledergruppa og andre i Lillestrøm enn på de andre lokaliseringalternativene, ettersom Lillestrøm er mer sentralt med tanke på hvor jordskifterettene har sine tilsatte.

Et kontor på Lillestrøm vil kunne bygges opp omkring fylkesjordskiftekontoret der. Personalet som i dag er i departementet og som skal til hovedkontoret, vil lett kunne overføres dit. Kontoret ligger også i rimelig nærhet til NLH og universitetsmiljøet i Oslo.

4. Bergen.

Kommunikasjonsmessig ligger Bergen greit til når det gjelder fly. Andre reisemåter er, for de fleste, trolig lite aktuelt ved en lokalisering hit. Om kontoret samlokaliseres med det lokale jordskiftekontor, vil avstand fra flyplassen være 20 km og reisetid med buss vil være ca. 20 min.

Mange av de som skal reise til Bergen vil være avhengig av fly fra eller via Gardermoen. Reiseutgiftene ved samlinger vil være høyere ved dette alternativ enn ved de øvrige. For tilsatte i Nord-Norge lar det seg ikke gjøre å utvikle dagsmøter samt reise til/fra Bergen samme dag.

Bergen har et sterkt jordskiftefaglig miljø, her er universitet og i tillegg har en første studieår for jordskifteutdanningen ved NLH. Vi ser visse fordeler med dette, men den kompetanse vi etterspør på teknisk side vil være på et nivå som ikke har spisskompetanse i Bergen.

Bergen kan synes som et gunstig alternativ i forhold til å kunne rekruttere fagfolk til stillinger ved hovedkontoret. Personer med jordskiftefaglig kompetanse har det imidlertid tradisjonelt vært vanskelig å rekruttere til Bergen.

5. Hamar

Hamar ligger sentralt til på Østlandet der avstanden til Gardermoen er ca. 90 km og der reisetid med tog/buss fra flyplassen er ca. 1 time. Veg/jernbane er greit utbygd i forhold til de som ikke kommer med fly. Hamar har et sterkt jordskiftefaglig miljø, men ellers er det lite av faglig miljø/institusjoner som har interesse for lokalisering av et hovedkontor for jordskifterettene.

Prosjektgruppa anser ikke Hamar som det beste alternativet når det gjelder rekruttering til stillinger ved hovedkontoret.

Tilråding

Prosjektgruppa har vært usikker på hva den vil tilrå med hensyn til lokalisering av hovedkontor:

Medlemmene Haugland, Enger og Rasmussen mener hovedkontoret bør legges til Ås.

Disse medlemmer mener det er viktig at hovedkontoret opprettes umiddelbart, uavhengig av de høringer og beslutninger som skal tas i kjølevannet av strukturutvalget og domstolkommisjonens utredninger. De mener det haster for Jordskifteretten å etablere en slagkraftig enhet med et bedre grep om fagutvikling og ledelsesoppgaver av mer administrativ art.

Haugland m.fl. har lagt avgjørende vekt på at hovedkontoret bør ligge nær utdanningsinstitusjonen NLH og fagmiljøet på NIJOS. Kontoret ligger gunstig plassert i forhold til hovedtyngden av de tilsatte i jordskifteverket. Videre vil en eventuell integrering av hele eller deler av hovedkontoret i en felles domstoladministrasjon i Oslo, rimelig og enkelt kunne gjennomføres.

De mener en på sikt bør vurdere å flytte jordskiftekontoret fra Lillestrøm til Ås og/ eller fra Moss til Ås for at hovedkontoret skal kunne jobbe nært opp mot et jordskiftefaglig miljø.

Medlemmene Slørdal, Midtsund og Nergaard mener, under forutsetning av at hovedkontoret ikke blir en del av en felles domstoladministrasjon, at dette bør legges til Trondheim.

Slørdal m.fl. mener hovedkontoret bør bygges opp omkring miljøet av landskonsulenter i Trondheim. Trondheim har et stort jordskiftemiljø og bred erfaring fra alle typer jordskiftesaker, eneste unntak er samferdselsjordskifte hvor det sentrale Østlandsområdet har mest erfaring. Hovedkontoret kan her arbeide i nær kontakt med kundene (jordskifterettene). Kontoret vil umiddelbart få faglige og praktiske innspill fra jordskifteretten og vil være oppmerksom på de problemstillinger som til enhver tid fins i den enkelte jordskifterett.

Disse medlemmer mener det vil være lett å rekruttere fagfolk til Trondheim.

8.4 Alternative modeller for organisering av jordskifterettene i første instans

Prosjektgruppa har med bakgrunn i de prinsipielle synspunkter som er drøftet i kapittel 6 og 7 vurdert flere modeller for organisering av jordskifterettene i første instans.

Nedenfor vil vi kort redegjøre for 3 av modellene som har vært drøftet, før vi kommer med en nærmere begrunnelse for og beskrivelse av den modell vi tilrår.

Modellene vi har valgt å presentere har prinsipielle ulikheter. Prosjektgruppa er oppmerksom på at det kan tenkes flere kombinasjoner og nyanser av disse, uten at vi i rapporten vil gå nærmere inn på dette. Hva som er bra og mindre bra med modellene beror selvsagt på "øyet som ser". Vi har likevel forsøkt å sette opp det vi mener er positive og negative særtrekk ved de ulike alternativene. Som vedlegg 7 følger en oversikt over hvor ulike oppgaver kan plasseres, avhengig av hvilken modell som velges.

Foran i kapittel 3 -5 har vi foretatt en evaluering av dagens organisasjon. De synspunkter som der kommer fram, gjør at det etter prosjektgruppas syn er et forbedringspotensiale ved en omlegging. En "fylkesmodell" tilsvarende den vi har i dag, er derfor ikke behandlet i dette punkt.

1. Soknemodell direkte under hovedkontoret

Soknemodellen bygger på at hvert enkelt kontor er direkte underlagt hovedkontoret, uten et ledd på fylkes, distrikts eller regionnivå. Dersom soknemodellen velges og kontorene skal ha en hensiktsmessig administrativ størrelse, vil dette etter prosjektgruppas syn innebære at en rekke kontor må legges ned. Soknekontorene ledes av en dommer. Kontor lokalisert til fylkessenter tillegges ansvar for informasjon. Mye av det administrative arbeidet som i dag utføres på fylkesnivå, vil måtte skje sentralt.

Den overbygningen som er omtalt i forrige punkt, vil i dette alternativ være på hovedkontoret. Der bør det etter prosjektgruppas syn være 3-4 regionansvarlig som ledere for hver sin del av landet. Disse vil inngå i lederteamet samme med direktøren og den faglige og administrative lederen.

Positive trekk ved modellen:

- Ansvarliggjør kontorenhetene for saksarbeid ved at soknene består.
- Gir bred faglig kompetanse dersom saksmassen i soknet er variert.
- Flat struktur med kort veg fra de tilsatte til sentralledelsen, noe som kan gi økt lokal innflytelse.

Negative trekk med modellen:

- Mange små fagmiljø som kan medføre at kvaliteten på arbeidet ikke blir godt nok. De små kontorene blir sårbare ved fravær og lite attraktive for mange arbeidssøkende.
- Ujevn arbeidsbelastning mellom soknene og store variasjoner i vente- og saksbehandlingstid.
- Må foreta store omstillinger. Flere soknekontor må legges ned eller stillinger må flyttes fra fylkesjordskiftekontor til soknekontor for å få hensiktsmessige administrative enheter. Lite handlingsrom og liten fleksibilitet for de minste enhetene (under 11-15).
- Mindre lokal innflytelse på utviklingen av etaten, risikerer at kun de største får innflytelse. Mange oppgaver må utføres på hovedkontoret. Da det må etableres et "nivå" på hovedkontoret med regionale ledere, risikerer at disse har sin oppmerksomhet innad mot hovedkontoret og ikke mot soknekontorene.
- Mange ledere av små enheter som samlet må bruke relativt mye tid på ledelse og administrasjon, de små vil bli lite profesjonelle. Muligens vil dette medføre økt administrasjon i forhold til i dag.

En samlet prosjektgruppe fant de negative momentene som er anført så tunge, at den ikke fant grunn til å beskrive sokneinndelingen ved en slik modell.

2. Soknemodell med flere avdelinger i hvert sokn

I denne modellen deles landet inn i 12 sokn som ledes av hver sin domstolleder. Foruten at soknene blir større enn i dag, vil 6 av de minste fylkene administrativt bli sammenslått med ett eller flere nabofylker.

I hvert sokn kan det være en eller flere avdelinger eller kontorsteder. Ved hver avdeling er det en avdelingsleder som har ansvar for planlegging av kontorets arbeid og daglig arbeidsledelse, mellommenneskelige oppgaver som faglig og personlig oppfølging av medarbeidere, innmelding av behov for utstyr og kompetanseutvikling mm. Strategiske oppgaver og andre administrative oppgaver kan plasseres på et høyere nivå i organisasjonen.

Avdelingslederen rapporterer til domstollederen. Domstollederen vil ha resultat-, økonomi- og personalansvar for alle kontor i sitt sokn. Det kontor som er lokalisert til fylkessenteret, vil være ansvarlig for informasjon til etater på fylkesnivå.

Det vil ikke være behov for regionale ledere på hovedkontoret. De 12 domstollederne vil inngå i lederteamet sammen med direktøren, den faglige og administrative lederen samt en av jordskifteoverdommerne.

I prosjektgruppas forslag til sokneinndeling er det på et sted dissens, på fylkesgrensen mellom Nordland og Troms. Forslag til sokneinndeling, antall tilsatte i disse regionene i dag samt foreliggende saksmengde pr. 1. januar 1999 framgår av tabellen nedenfor:

Fylke(r)	Antall tilsatte	Saksmengde
1 Østfold, Oslo og Akershus	16	125
2 Hedmark	22	179
3 Oppland	25	198
4 Buskerud	19	189
5 Vestfold og Telemark	25	186
6 Aust- og Vest Agder og Sør-Rogaland	27	322
7 Nord- Rogaland og Hordaland	29	338
8 Sogn og Fjordane	20	151
9 Møre og Romsdal	21	212
10 Nord- og Sør Trøndelag	28	295
Alternativ 1		
11 Nordland unntatt Ofoten	18	-
12 Ofoten, Troms og Finnmark	18	-
Alternativ 2		
11 Nordland	21	177
12 Troms og Finnmark	15	186

(Kilde: Jordskifteverkets personaldatabase og -årsmelding)

Positive trekk ved modellen:

- Tilnærmet lik arbeidsbyrde, ventetid og saksbehandlingstid innen soknet. Fleksibel med hensyn til oppgaveløsning innenfor et større område med mulighet til faglig spesialisering og prioritering av personell. Ansvarliggjør de tilsatte i et større område enn i alternativene 1 og 3.
- Passe størrelse for ledelse av det tekniske arbeidet, kan i hvert sokn ha deltidsledere som bistår de øvrige kontorenehetene og felles utstyr kan benyttes.
- Lederteam med lokal innflytelse, fremmer samarbeid ut over distriktsgrensene.
- Passe kontrollspenn for distriktslederen, god oversikt. Jevn størrelse og derav jevn innflytelse for de enkelte distrikter.
- Unngår en omfattende nedlegging av kontor ettersom en har støttefunksjoner på distriktsnivå. Lavere reiseutgifter og mindre reisebelastning enn i alternativene 1 og 3.
- Desentralisert tilsetning og forhandlingsmulighet.

Negative trekk med modellen:

- Overordnet ansvar for saksarbeid flyttes fra kontorstedet til det kontor der retten har sin ledelse, kan synes uheldig.
- Stor saksmengde å ha oversikt over for domstollederen.
- Noe stort kontrollspenn for hovedkontoret.
- Et relativt stort tillitsmannsapparat lokalt (12*3= 36).
- Kan lett bli for små fagmiljø på enkelte kontor.

3. Regionmodell

I denne modellen får vi færre administrative ledere i ytre etat med resultatansvar. 2-4 fylker slås sammen til ett resultatområde. Under hver regionleder er det et visst antall ledere av soknekontor som er ansvarlige for saksporteføljen i sitt distrikt. Modellen ligner dagens organisasjon, der det under fylkesjordskiftesjefen sorterer ett eller flere soknekontor.

Soknekontor med kontorleder med ansvar for arbeidsledelse og saksarbeid som rapporterer til regionleder. Kontoret som er lokalisert til fylkessenteret er ansvarlig for informasjon på fylkesnivå. Lederteamet vil bestå av direktøren, faglig – og administrativ leder, 6 regionledere og 1 overdommer.

Forslag til regional inndeling, antall tilsatte i disse regionene i dag samt foreliggende saksmengde pr. 1. januar 1999 framgår av tabellen nedenfor:

	Fylke(r)	Antall tilsatte	Saksmengde
1	Hedmark, Oppland	47	377
2	Oslo-Akershus, Østfold, Buskerud, Vestfold	44	367
3	Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland	47	508
4	Hordaland, Sogn- og Fjordane	45	436
5	Møre- og Romsdal, Sør- Trøndelag, Nord-Trøndelag	49	507
6	Nordland, Troms, Finnmark	37	363

(Kilde: Jordskifteverkets personaldatabase og –årsmelding)

Positive trekk ved modellen:

- Ansvarliggjør i større grad enn i modell 2 kontorenehetene for saksarbeid.
- Store enheter, gir handlingsrom og fleksibilitet. Åpner for samarbeid og spesialisering innen regionen.
- Mer effektiv og profesjonell administrasjon og ledelse, med regionleder og teknisk leder på heltid.
- Rasjonaliserer ved at færre må arbeide med økonomiforvaltning, virksomhetsplanlegging, årsmeldinger mm.
- Høvelig kontrollspenn for direktøren på hovedkontoret. Regionene får innflytelse i ledelsen av etaten. Jevnbyrdige enheter på regionnivå med mulighet for tilnærmet lik innflytelse mot etatsledelsen.
- Desentralisert forhandlings- og tilsetningsmulighet. Lokalt tillitsvalgte (6*3=18)

Negative trekk med modellen:

- Stort kontrollspenn og store geografiske ansvarsområder gjør at en kan miste styring, kontroll og nærhet til avgjørelsene.

- Risikerer at regionleder og teknisk leder som arbeider med ledelsesoppgaver på heltid, fjerner seg og mister kontakten med det faglige arbeidet.
- Overføring av saker mellom kontor blir mindre fleksibelt enn i alternativ 2 og kan gi ulik vente- og saksbehandlingstid ettersom en skiller ansvaret for saksavvikling (kontorleder) og ansvar for ledelse, økonomi og personell (regionleder).

Tilråding

Etter en vurdering av ulike modeller sett i forhold til de prinsipper som etter vårt syn bør legges til grunn for organiseringen av særdomstolen, er prosjektgruppa kommet til at jordskifterettene i første instans bør organisere seg som beskrevet i modell 2. En samlet prosjektgruppe foreslår at landet deles inn i 12 administrative enheter. I hver enhet vil det være 2 – 4 kontorsteder. Foruten at soknene blir større enn i dag, vil 6 av de minste fylkene administrativt bli sammenslått med ett eller flere nabofylker.

8.5 Forslag til organisering av jordskifteretten i 1. instans

Prosjektgruppa har lagt vekt på at det enkelte kontor må ha en minstebemanning for å møte de faglige utfordringer som stilles for alle stillingsgrupper, jf. punkt 7.1. Dette forhold er med på å legge føringer for hvor mange kontorsted det er plass til i etaten. Gruppa går videre inn for at flere av dagens jordskifteretter samles og organiseres i større og mer hensiktsmessige administrative enheter. Med dette ønsker vi å få en bedre sammenheng mellom ansvar som delegeres ut og de oppgaver som skal løses, samtidig blir særdomstolen mer fleksibel og robust, jf. punkt 7.2.

I punkt 6.1 har vi redegjort for usikkerheten en har omkring jordskifterettens framtidige organisering. En konsekvens av dette er at en samlet prosjektgruppe har valgt å opprettholde et kontor i samtlige fylkessenter, selv om det flere steder i Østlandsområdet kan ligge til rette for sammenslåing. Foruten usikkerhet om framtidig status, er det en rekke praktiske fordeler ved dette. Det letter informasjonen mot andre offentlige etater som er organisert fylkesvis. Videre har vi de fleste steder allerede i dag robuste kontor i fylkessenteret, slik at det ikke blir omstillingskostnader forbundet med dette. Det er også praktisk for omverdenen og partene som skal oppsøke offentlige kontor.

Prosjektgruppa anser det som hensiktsmessig at de kontorene som opprettholdes på fylkessentrene er ansvarlig for informasjon.

Soknegrensen følger alle steder kommunegrenser. Enkelte steder foreslås det at administrative grenser trekkes på tvers av fylkesgrenser. Dette av geografiske årsaker og for å få en hensiktsmessig og jevn størrelse på de administrative enhetene.

Andre forhold som har vært vurdert i forbindelse med forslaget er geografiske forhold som folketall, areal og avstander, antall landbrukseiendommer og kommunikasjonsforhold. Saksmasse, bemanning og rekrutteringsmuligheter har også vært aktuelle parametre. Noe av bakgrunns materialet er vedlagt.

Som vedlegg 9 følger en oversikt over ny administrativ inndelingen i 1. instans. Vedlegg 10 viser antall tilsatte fordelt på stillingsgrupper i de ulike sokn. Personalopplysningene er hentet fra jordskifteverkets personaldatabase. I den grad gruppa har vært oppmerksom på feil i basen, er det justert for dette.

Det er som nevnt dissens i gruppa om hvor mange kontorsteder som skal opprettholdes. Dette gjør at det også er dissens om en av distriktsgrensene.

Medlemmene Enger, Haugland og Midtsund bemerker at de operer med en minstebemanning på fem tilsatte pr. kontorsted, forutsatt at sakstilfanget er stort nok i kontorets nærområde (tilnærma likt det gamle sogn) til å gi 5 ansatte full jobb i overskuelig framtid. Der en støter på kontor som i dag ikke oppfyller kravet om minstebemanning, må en velge mellom nedlegging av kontor, eller tilførsel av stilling(er) fra andre kontor i distriktet. Geografi og reiseavstander taler for å opprettholde flest mulig kontor, mens hensynet til fagmiljø og rasjonell arbeidsdeling taler for større kontor. Dette blir en avveining i hvert enkelt tilfelle. I alle tilfelle bør distriktshovedkontoret normalt ha flere enn 5 tilsatte, slik at de også kan betjene andre kontor i distriktet på en god måte.

8.5.1 Østfold, Oslo og Akershus

Østfold, Oslo og Akershus er det mest folkerike soknet som foreslås etablert med over 1,2 millioner personer. Arealmessig er det minst med knapt 9 000 km². Det ble i disse fylkene i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 55 saker, mens det kom inn 62 nye krav. Fylkene hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 125 saker med en gjennomsnittsalder på 1,3 år.

Området har to jordskifteretter, Østfold jordskifterett og Akershus og Oslo jordskifterett med kontorsted Moss og Lillestrøm. Hvert sokn har i dag 8 tilsatte, som er over anbefalt minstebemanning.

Soknene foreslås slått sammen til en jordskifterett med ett avdelingskontor. Domstolledelsen foreslås lagt til Lillestrøm som geografisk er mer sentralt enn Moss. Samlet vil soknet få 5 jordskiftedommere.

Det ligger godt til rette for samarbeid om saksarbeid med fylkene rundt Oslofjorden, Oppland og Hedmark fylke.

Merknad fra Slørdal, Rasmussen og Nergaard:

Dersom kontoret på Kongsvinger legges ned, ligger det til rette for at personell fra Lillestrøm kan ta saker i de sørligste kommunene i Hedmark.

8.5.2 Hedmark

Hedmark fylke har en befolkning på i underkant av 190 000. Fylket beslaglegger litt over 26 000 km². Det ble i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 64 saker, mens det kom inn 72 nye krav. Fylket hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 179 saker med en gjennomsnittsalder på 3,2 år.

Hedmark har tre jordskifteretter, Hedmark- Sør Østerdal jordskifterett, Glåmdal jordskifterett og Nord-Østerdal jordskifterett med kontorsted Hamar, Tynset og Kongsvinger. Dagens sokn har henholdsvis 11, 6 og 5 tilsatte.

Soknene i Hedmark foreslås slått sammen til en jordskifterett. Hovedsetet legges til Hamar. Samlet vil soknet få 6 jordskiftedommere.

Alternativ 1 (Slørdal, Rasmussen og Nergaard)

To av kontorene er små og under anbefalt minstebemanning. Bemanningmessig er det ikke grunnlag for mer enn to robuste kontorenheter i Hedmark. Disse foreslås plassert på Hamar og Tynset. Kontoret på Tynset bør få utvidet sitt ansvarsområde og styrkes.

Bemanningen i Kongsvinger overføres til Lillestrøm eller til Hamar.

For kontoret på Tynset ligger det til rette for samarbeid om saksarbeid med nabokommuner i Nord-Gudbrandsdal og Sør-Trøndelag.

Alternativ 2 (Midsund, Haugland og Enger)

Samtlige kontor opprettholdes.

8.5.3 Oppland

Oppland har en befolkning på litt over av 180 000 mennesker. Fylket er i underkant av 24 000 km². Det ble i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 77 saker, mens det kom inn 81 nye krav. Fylket hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 198 saker med en gjennomsnittsalder på 1,5 år.

Oppland har fire jordskifteretter, Sør-Gudbrandsdal-, Valdres-, Vest-Oppland- og Nord-Gudbrandsdal jordskifterett med kontorsted Lillehammer, Fagernes, Gjøvik og Vågåmo. Kontorene i soknet har i dag henholdsvis 9, 6, 6 og 4 tilsatte.

De 4 soknene foreslås slått sammen til en jordskifterett. Hovedsetet legges til Lillehammer. Samlet vil soknet få 10 jordskiftedommere.

Det ligger til rette for samarbeid om saksavviklingen i nordre del av Akershus samt i nabofylket Buskerud.

Alternativ 1 (Slørdal, Rasmussen og Nergaard)

Tre av kontorene ligger under anbefalt minstebemanning. I fylket ligger det til rette for to robuste jordskiftekontor. Disse foreslås lagt til Lillehammer og Gjøvik.

Disse medlemmene har vært i tvil om kontoret på Fagernes burde opprettholdes i stedet for Gjøvik. Foreliggende saksmasse og geografiske forhold går i favør av Fagernes. Imidlertid er Gjøvik et mer naturlig senter for omlandet. Fylkesmannens landbruksavdeling har kontor på Gjøvik. Dessuten foreslår strukturutvalget at distriktsretten skal ha sete samme sted. Av disse grunner ble Gjøvik valgt.

Alternativ 2 (Midtsund, Haugland og Enger)

Samtlige kontor opprettholdes. Avdelingskontoret på Vågåmo bør styrkes med en ingeniørstilling, om nødvendig ved reduksjon av antall stillinger ved kontoret på Lillehammer.

8.5.4 Buskerud

Buskerud fylke har en befolkning på omlag 235 000 personer. Fylket er i underkant av 14 000 km². Det ble i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 54 saker, mens det kom inn 67 nye krav. Fylket hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 189 saker med en gjennomsnittsalder på 2,0 år.

Fylket har to jordskifteretter, Øvre- og Nedre Buskerud med kontorsted i Drammen og på Gol. Disse har i dag henholdsvis 13 og 6 tilsatte.

De 2 soknene foreslås slått sammen til en jordskifterett. Domstolledelsen legges til Drammen. Kontoret på Gol styrkes ved at det overføres ressurser fra Drammen. Samlet vil soknet få 8 jordskiftedommere.

Det ligger i dette området godt til rette for samarbeid med nabofylkene. Spesielt vil det etter alternativ 1 ligge til rette for at tilsatte på Gol kan ta saker i Valdres i Oppland fylke.

8.5.5 Telemark og Vestfold

Telemark og Vestfold har en befolkning på ca. 375 000. Arealmessig er området i overkant av 16 000 km². Det ble i de to fylkene i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 87 saker, mens det kom inn 73 nye krav. Fylkene hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 186 saker med en gjennomsnittsalder på 2,0 år.

Området har fire jordskifteretter, Grenland, Aust Telemark, Vest Telemark og Vestfold jordskifterett. Kontorstedene er Skien, Kviteseid, Bø og Tønsberg. Disse har i dag henholdsvis 7, 4, 5 og 9 tilsatte.

Soknene foreslås slått sammen til en jordskifterett med 3 avdelingskontor. Etter prosjektgruppas syn er det ikke rom for 3 kontor i Telemark. Ettersom prosjektgruppa ønsker å opprettholde kontor i samtlige fylkessenter, foreslås kontoret på Bø nedlagt av geografiske årsaker. Domstolledelsen foreslås lagt til Skien som geografisk er mer sentralt enn Tønsberg. Samlet vil soknet få 9 jordskiftedommere.

Det ligger godt til rette for samarbeid om saksarbeid med samtlige nabofylker.

Prosjektgruppa ønsker imidlertid å bemerke at dersom det kun skulle være ett kontorsted i Telemark og dette ikke ble knyttet opp mot fylkessenteret, ville Bø vært det naturlige valg. Dette av hensyn til geografi og sakstilgang. Samtidig som Bø har attraktive utdanningsinstitusjoner og forskningsmiljø.

8.5.6 Aust-Agder og Vest-Agder og Sør-Rogaland

Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland sør for Boknafjorden har litt over 534 000 mennesker. Arealmessig er området i overkant av 20 000 km². Det ble i perioden 1996-98 i årlig gjennomsnitt sluttet 105 saker, mens det kom inn 128 nye krav i dette området. Området hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 322 saker med en gjennomsnittsalder på 1,4 år.

Området har fire jordskifteretter, Aust-Agder, Marnar, Lista og Sør-Rogaland. Hvert sokn har i dag henholdsvis 7, 10, 4 og 6 tilsatte.

De tre fylkene samt Rogaland sør for Boknafjorden, foreslås slått sammen til et sokn. Av geografiske årsaker foreslås domstolledelsen lagt til Kristiansand. Prosjektgruppa foreslår at den nordlige grensen for soknet følger eksisterende soknegrense mellom Nord- og Sør-Rogaland. De nordligste kommunene

i det nye soknet vil da bli Kvitsøy, Rennesøy, Finnøy og Hjelmeland. Det nye soknet vil få 11 dommere.

Det ligger til rette for samarbeid om saksavviklingen i Telemark og nordre Rogaland.

Alternativ 1 (Slørdal, Rasmussen og Nergaard):

Tre av kontorene ligger under anbefalt minstebemanning. I fylket ligger det til rette for 3 robuste jordskiftekontor. Disse foreslås lagt til Arendal, Kristiansand og Stavanger.

Alternativ 2 (Midtsund, Haugland og Enger):

Samtlige kontor opprettholdes. Kontoret på Lista tilføres ressurser fra Kristiansand.

8.5.7 Nord-Rogaland og Hordaland

Rogaland nord for Boknafjorden og Hordaland har i overkant av 522 000 mennesker. Arealmessig er området litt over 18 000 km². Det ble i dette området i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 199 saker, mens det kom inn 140 nye krav. Området hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 338 saker med en gjennomsnittsalder på 2,7 år.

Det er i dag 5 jordskifteretter, Nord-Rogaland, Sunnhordland, Nord- og Midhordland, Hardanger og Voss. Hvert sokn har i dag henholdsvis 4, 7, 9, 5 og 4 tilsatte.

Hordaland og Rogaland nord for Boknafjorden, foreslås slått sammen til et sokn. Domstolledelsen foreslås lagt til Bergen. De sørligste kommunene i det nye soknet vil bli Karmøy, Bokn, Tysvær og Suldal. Det nye soknet vil få 11 jordskiftedommere.

Det ligger til rette for samarbeid med Sogn- og Fjordane og Sør-Rogaland.

Alternativ 1 (Slørdal, Rasmussen og Nergaard):

Fire av kontorene ligger under anbefalt minstebemanning. I dette området ligger det til rette for maksimum 3 robuste jordskiftekontor. Disse foreslås lagt til Stord, Bergen og Voss. Kontoret på Voss må styrkes og tilføres ressurser fra Norheimsund og Bergen.

Alternativ 2 (Midtsund, Haugland og Enger):

Med dagens bemanning er det ikke rom for å opprettholde alle kontorene i distriktet. I så fall måtte en overføre stillinger fra Stord og Bergen til Aksdal, Norheimsund og Voss. Dette vil være feil i forhold til ønsket om et sterkt kontor i Bergen med minst 7 ansatte, og feil i forhold til at Stord har særdeles lang ventetid og stort sakstilfang. For Aksdal og Stord regionen vil sakstilfanget være mer enn stort nok for to 5-6 manns kontor, men neppe for Hardanger og Voss.

Disse medlemmer foreslår å fusjonere Voss og Norheimsund. Geografiske forhold gjør at Voss velges som avdelingskontor, selv om sakstilfang og arbeidsomfanget med den enkelte sak, kan tale for Norheimsund. Kontoret på Voss tilføres ressurser.

8.5.8 Sogn og Fjordane

Sogn og Fjordane har en befolkning på litt over 107 000 personer. Med dette blir det soknet som i forslaget har lavest folketall. Fylket er i underkant av 18 000 km². Det ble i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 75 saker, mens det kom inn 64 nye krav. Fylket hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 151 saker med en gjennomsnittsalder på 2,1 år.

Fylket har tre jordskifteretter, Sunnfjord og Ytre Sogn, Indre Sogn og Nordfjord med kontorsted i Førde, Leikanger og Nordfjordeid. Soknene har i dag henholdsvis 10, 5 og 5 tilsatte.

De 3 soknene foreslås slått sammen til en jordskifterett. Domstolledelsen legges til Førde. Soknet vil få 6 jordskiftedommere.

Det ligger til rette for samarbeid med nabofylkene.

Alternativ 1 (Slørdal, Rasmussen og Nergaard):

To av kontorene ligger under anbefalt minstebemanning. I dette området ligger det ikke til rette for mer enn 2 robuste jordskiftekontor. Disse foreslås av geografiske årsaker lagt til Førde og Leikanger. Kontoret på Leikanger må styrkes.

Spesielt vil disse medlemmer vise til at det er kort avstand mellom det sørligste kontor i Møre- og Romsdal på Ørsta og Nordfjordeid. Dette åpner for fleksible løsninger i dette området.

Alternativ 2 (Midtsund, Haugland og Enger):

Alle kontorsteder opprettholdes som i dag. Geografi og sakstilgang tilsier at dagens kontorstruktur er den beste.

8.5.9 Møre og Romsdal

Møre og Romsdal har en befolkning på i overkant av 242 000 personer. Fylket er i underkant av 15 000 km². Det ble i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 75 saker, mens det kom inn 82 nye krav. Fylket hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 151 saker med en gjennomsnittsalder på 2,1 år.

Det har fire jordskifteretter i fylket, Romsdal- og Søre Nordmøre, Søre Sunnmøre, Nordre Sunnmøre og Nordre Nordmøre. Kontorene er lokalisert til Molde, Ørsta, Ålesund og Surnadal. Kontoret i Ålesund er for tida ubemannet. De tilsatte her er overført til Ørsta. De resterende kontor har henholdsvis 9, 7 og 5 tilsatte.

De 4 soknene foreslås slått sammen til en jordskifterett. Domstolledelsen legges til Molde. Avdelingskontor opprettholdes i Molde, Ørsta og Surnadal. Soknet får 7 dommere.

Slørdal, Rasmussen og Nergaard bemerker:

Møre og Romsdal er kommunikasjonsmessig et fylke med mange ferger og tunge arbeidsreiser. En ytterligere reduksjon av kontorsteder vil medføre uforholdsmessig stor reisebelastning for de tilsatte. Av den grunn kan man her lempe på kravet til minstebemanning.

Det ligger i dette området godt til rette for samarbeid med Sokn- og Fjordane og Sør-Trøndelag. Det er kort avstand fra Ørsta til fylkesgrense. Personer herfra kan greit serve nordre deler av Sogn og Fjordane dersom kontoret på Nordfjordeid legges ned.

8.5.10 Sør- og Nord-Trøndelag

Trøndelagsfylkene har en befolkning på i litt over av 387 000 personer. Fylkene beslaglegger i overkant av 38 000 km² og blir dermed det nest største soknet geografisk. Det ble i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 100 saker i de to fylkene, mens det kom inn 91 nye krav. Fylkene hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 295 saker med en gjennomsnittsalder på 3,5 år.

Trøndelag har to jordskifteretter Sør- og Nord-Trøndelag jordskifterett med kontorsted i Trondheim og på Steinkjer. Kontor som har henholdsvis 20 og 8 tilsatte.

De 2 soknene foreslås slått sammen til en jordskifterett med avdelingskontor i Trondheim og på Steinkjer. Hovedsetet legges til Trondheim. Soknet får 10 dommere.

8.5.11 Nordland

Nordland har en befolkning på i overkant av 239 000 personer. Fylket er langstrakt og beslaglegger underkant av 36 000 km². Det ble i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 87 saker, mens det kom inn 95 nye krav. Fylket hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 177 saker med en gjennomsnittsalder på 1,6 år.

Nordland har fem jordskifteretter, Sør-Helgeland, Nord-Helgeland, Salten, Ofoten og Lofoten og Vesterålen. Kontorene er lokalisert til Brønnøysund, Mosjøen, Bodø, Narvik og Sortland. Bemanningen på kontorene er henholdsvis 2, 3, 8, 4 og 5 personer.

Prosjektgruppa foreslår at hele/deler av de 5 soknene slås sammen til en jordskifterett. Hovedsetet legges til Bodø. Sør-Hålogaland jordskifterett foreslås som ny betegnelse. Gruppa er enig om at det

ikke lar seg gjøre å opprettholde to slagkraftige kontorenheter på Helgeland. Begge kontor ligger under det krav som er satt til minstebemanning. Kontoret i Mosjøen bør opprettholdes og styrkes. Den nye enheten foreslås betegnet som Sør-Hålogaland og vil få 6 eller 7 dommere.

Det ligger til rette for samarbeid om saksarbeid på fylkesgrensen mellom Troms og Nordland.

Prosjektgruppa er delt med hensyn til antall avdelingskontor og nordre grense for det nye soknet.

Alternativ 1 (Slørdal, Rasmussen og Nergaard):

Disse mener det ikke er rom for tre kontorenheter i området Nordre- Nordland/ Søndre- Troms. Stor sakstilgang, vanskelige kommunikasjonsforhold og store geografiske avstander, medfører at kun ett av kontorene anbefales nedlagt, nemlig Narvik.

Geografisk kan det synes naturlig at kontorene i Narvik og Sortland opprettholdes. Når Slørdal m.fl. har valgt å opprettholde kontoret i Harstad, skyldes dette at sakstilgangen fra kommunene Harstad, Kvæfjord og Bjarkøy er meget stor. I tillegg kommer det forhold at Harstad har det største jordskiftemiljøet, samt at erfaringer har vist at det er lettere å rekruttere hit enn til Sortland og Narvik.

Slørdal mfl. foreslår at dagens Ofoten sokn deles. Hamarøy og Tysfjord legges til Sør-Hålogaland, mens Ballangen, Narvik, Evenes og Tjeldsund kommune sorteres til Nord-Hålogaland.

Disse bemerker videre at Nordland er et langstrakt og geografisk stort fylke med dels vanskelig kommunikasjonsforhold. En ytterligere reduksjon av kontorsteder vil medføre uforholdsmessig stor reisebelastning for de tilsatte. Av den grunn finner en det riktig å lempe på kravet til minstebemanning.

Alternativ 2 (Midtsund, Haugland og Enger):

Disse medlemmene er i tvil om strukturen i Ofoten, Lofoten og Vesterålen. De er imidlertid kommet til at kontorstedene i Narvik og på Sortland bør opprettholdes.

Dette på grunn av geografi og reiseavstander. Sakstilfanget ser ut til å være stort nok til at Narvik-kontoret kan tilføres en stilling, slik at det kommer opp i minstebemanningen. Ut over dette regner en med at samarbeid over fylkesgrensen bør kunne bidra til å senke restansene i Sør Troms.

8.5.12 Troms og Finnmark

Troms- og Finnmark fylke har til sammen noe under 225 000 innbyggere. Geografisk er området det største, over 71 000 km². Det ble i disse fylkene i perioden 1996-98 i gjennomsnitt pr. år sluttet 67 saker, mens det kom inn 71 nye krav. Fylkene hadde ved forrige årsskiftet foreliggende 186 saker med en gjennomsnittsalder på 2,1 år.

Fylkene har tre jordskifteretter, Sør-Troms, Nord-Troms og Finnmark, med kontorsted Harstad, Tromsø og Vadsø. Bemanningen på kontorene er henholdsvis 5, 6 og 4 personer.

Prosjektgruppa foreslår at de 3 soknene slås sammen til en jordskifterett. Domstolledelsen legges til Tromsø. Samtlige kontorsteder opprettholdes i Troms og Finnmark. Kontoret i Vadsø styrkes. Den nye enheten foreslås betegnet som Nord-Hålogaland og vil få 6 eller 7 dommere.

Det ligger til rette for samarbeid om saksarbeid på fylkesgrensen mellom Troms og Nordland.

En flytting av kontoret i Vadsø til Alta ble vurdert i 1992-93 og forkastet. Prosjektgruppa kan ikke se at det er kommet til nye ting som tilsier at situasjonen er annerledes i dag.

Slørdal, Rasmussen og Nergaard bemerker:

Disse medlemmer viser til punktet over med hensyn til soknegrensen og tilføyer at store geografiske avstander og vanskelige kommunikasjoner langs kysten med mange ferger og tunge arbeidsreiser, gjør at en her må gjøre unntak fra kravet til minstebemanning.

8.6 Organisering av jordskifteoverrettene

I 1990 ble det utarbeidet en rapport fra ei arbeidsgruppe nedsatt av Landbruksdepartementet som utredet mulighetene for å redusere tallet på jordskiftedømmer. Arbeidet ble iverksatt fordi innsparinger gjorde det nødvendig å se på ressursdisponeringen, samtidig som en stod foran et generasjonsskifte. Tre av gruppas seks medlemmer tilrådte at antall dømmer ble redusert fra ni til fem. To tilrådte at tallet burde være tre, mens en ønsket ett landsdekkende dømme.

Etter dette arbeidet ble antallet jordskiftedømmer redusert fra 9 til 5. Alle jordskiftedømmene er i dag enedommerkontor med fra 1,5 til 3,5 årsverk.

Prosjektgruppa mener at det som er sagt i punkt 7.2 om størrelse på de administrative enhetene også gjelder for dømmekontor. Det synes klart at dette er for små enheter til å kunne ivareta lederoppgavene og de administrative gjøremål på en profesjonell og rasjonell måte, f.eks. tilsettingssaker, regnskap og budsjetter. Videre gir dagens organisering svært begrensede muligheter for å danne attraktive fagmiljøer overdommerne imellom.

Disse forhold tilsier at det etter prosjektgruppas syn ikke er grunnlag for mer enn en administrativ enhet for jordskifteoverretten.

Prosjektgruppa ikke tatt stilling til om overrettene i større grad enn i dag burde samlokaliseres. Dette fordi gruppa forventer at en i framtiden vil få en ny ankeordning for jordskiftesaker. Alle anker på jordskiftesaker bør etter gruppas syn behandles av en og samme ankeinstans. En mulig løsning av dette er å organisere ankeinstansen på tilsvarende måte som i Sverige. Det innebærer at alle anker behandles i lagmannsrett. I jordskiftesakene der settes lagmannsretten med en jordskifteoverdommer blant fagdommerne.

Etter prosjektgruppas syn vil det medføre uforholdsmessig stor uro og store kostnader dersom en samlokaliserer en eller flere jordskifteoverdommere nå, for så å spre disse til lagdømmene senere. En fysisk samling av alle overdommere vil også betinge svært lange, tidkrevende og kostbare reiser.

Ut fra de samme prinsipielle betraktninger som er gjort med hensyn til sogn og avdelingskontor, tilrår prosjektgruppa at det etableres en jordskifteoverrett med avdelinger i hvert lagdømme. Ettersom saksmengden ved overretten neppe vil øke på kort sikt, er det ikke rom for å utvide overdommerkorpset. Det opprettes derfor ikke noen avdeling i tilknytning til Borgarting.

Fordelene ved dette er etter prosjektgruppas syn de samme som er angitt for 1. instansen. Større fleksibilitet og mindre sårbarhet. Den ivaretar også domstolens uavhengighet ved at det er den som leder domstolen som fordeler sakene og arbeidsbyrden mellom overdommerne. Ved at alle administrative ledelsesfunksjoner samles på en leder som tar ansvar for økonomi, personell, organisering av faglig samarbeid, inngår i lederteam med mer, frigjøres dommerkapasitet.

Vi oppnår ingen bedring når det gjelder det daglige fagmiljø overdommerne imellom. Overdommerne blir imidlertid en del av en felles enhet, noe som bør medvirke til mer samarbeid og større samhørighet. Dette vil gjøre det lettere å utveksle erfaringer og kunnskap.

Skien er eneste overdommerkontor som er lokalisert til samme sted som lagmannsretten. Det foreslås at de øvrige avdelingene lokaliseres til samme sted som lagdømmene. Disse må da flyttes.

Prosjektgruppa tilrår:

- Overrettens avdelingskontor i Gjøvik flyttes til Hamar.
- Overrettens avdelingskontor i Skien forblir i Skien.
- Overrettens avdelingskontor i Førde flyttes til Bergen.
- Overrettens avdelingskontor i Molde flyttes til Trondheim.
- Overrettens avdelingskontor i Harstad flyttes til Tromsø.

Prosjektgruppa har ikke synspunkter på hvor ledelsen av overretten bør plasseres, ut over at en bør velge det sted som har den overdommer som er best egnet.

Jordskifteoverrettene er i dag lokalisert sammen med en av jordskifterettene. Dette er både en rasjonell og praktisk løsning med hensyn til fagmiljø, bruk av teknisk utstyr, kostnader mm. I forhold til uavhengighet og uhildethet er løsningen lite ønskelig. For en part som får saken sin prøvet i overretten kan det virke lite tillitsvekkende at leder av ankeinstans har kontor sammen med den som har administrert retten og fattet de avgjørelser vedkommende påanker. I denne sammenheng er det viktig at kontorutforming og skilting klart tilkjennegir at det er snakk om to forskjellige og uavhengige enheter.

Gruppas forslag til organisering av overretten vil gjøre det enkelt å ta stilling til slike forhold ved fordeling av ankesaker. Saksfordelingen bør være slik at overdommer ikke administrerer saker som er behandlet i 1. instans der han har sitt kontorsted.

9 Kompetanse, stillingsbetegnelser og titler

For alle yrkesgrupper, men unntak av dommerne, ønsker prosjektgruppa at vi bør kunne rekruttere så bredt som mulig. Dette slik at en ikke unødig går glipp av gode søkere. Gruppa anser det som ønskelig at det i større grad enn tidligere, rekrutteres folk med ulik bakgrunn.

Leder av jordskifteretten, foreslås betegnet "jordskiftesjef". Alternativt kan tittelen jordskiftedommer brukes også om domstollederen. På avdelingene bør avdelingsleder bruke tittelen jordskiftedommer. Lederen av hovedkontoret bør få tittel direktør.

I tabellen nedenfor har vi skissert et forslag til titler og stillingsbetegnelse. I tillegg er det kort nevnt hvilke kompetansekrav som bør stilles. En nærmere beskrivelse av kompetanse- og kvalifikasjonskrav for de ulike stillingsgrupper er drøftet i punkt 4.1 og 6.3. Vi viser til dette.

	Stillingsbetegnelse		Kompetansekrav	
	Tittel Stillingsbetegnelse	kode	Formell utdanning	Praksis Andre krav
Hovedkontor	<i>Jordskiftedirektør Direktør</i>	1311	Universitetsnivå	Praksis fra ledelse av offentlig virksomhet Gode lederegenskaper
	<i>Faglig leder Avdelingsdirektør</i>	1060	Universitetsnivå	Praksis fra og god kjennskap til fagområdet Gode lederegenskaper
	<i>Administrativ leder Avdelingsdirektør</i>	1060	Høgskolenivå	Relevant praksis Gode lederegenskaper
	<i>Rådgivere: Rådgiver Seniorrådgiver</i>	1277 1364	Universitetsnivå Juridikum NLH	Relevant praksis Gode samarbeidsevner og gode faglige kvalifikasjoner
Jordskifteretten	<i>Jordskiftesjef Domstolleder (NY)</i>		NLH	Relevant praksis Gode lederegenskaper
	<i>Jordskifteoverdommer</i>	0458	NLH	Dommererfaring og relevant praksis Gode samarbeidsevner og gode faglige kvalifikasjoner
	<i>Jordskiftedommer</i>	0455	NLH	Relevant praksis Gode samarbeidsevner og gode faglige kvalifikasjoner
Felles	<u>Teknisk personell:</u> <i>Avdelingsingeniør Avdelingsingeniør Overingeniør Senioringeniør</i>	1084 1085 1087 1181	Høgskole el. universitetsnivå (NLH, NTNU)	Relevant praksis ønskelig Gode samarbeidsevner og gode faglige kvalifikasjoner
	<u>Kontortilsatte:</u> <i>Sekretær Førstesekretær Konsulent</i>	1070 1063 1064	Videregående skole og tilleggsutdanning	Relevant praksis ønskelig Gode samarbeidsevner og gode faglige kvalifikasjoner

Det kan også tenkes at det tilsettes folk med en mer utradisjonell bakgrunn som plasseres i andre gjennomgående stillinger enn det som er nevnt over.

Åremål og jobbrotasjon

Prosjektgruppa har på eget initiativ drøftet hvorvidt fortrinnsvis ledere i etaten bør tilsettes i åremålsstillinger. Hovedregelen er at det den øverste administrative leder for en virksomhet kan tilsettes på åremål, men bare når lederoppgavene krever at vedkommende i særlig grad må ha evner og muligheter for faglig eller administrativ nyorientering. Unntak kan gjøres for undervisnings- og forskningsstillinger samt stillinger med krav til skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse.

Videre heter det i forskrift til tjenestemannsloven at åremål ikke kan nyttes når virksomheten i hovedsak har kontrollerende funksjoner overfor arbeids- og næringsliv, eller hvor det forøvrig er særlig viktig at lederen har en uavhengig stilling. Hvor viktig det siste ansees å være for dommere framgår i Grunnlovens § 22, siste setning:

”Det kan bestemmes ved lov at visse Embedsmænd, der ei ere Dommere, kunne udnevnes paa Aaremaal.”

Etter dette er prosjektgruppa kommet til at jordskiftesjefene ikke kan tilsettes på åremål. For direktørstillingen kan ordningen være aktuell.

Selv om prosjektgruppa ser visse fordeler med åremål, vil den ikke foreslå dette for direktørstillingen. At stillingen gjøres tidsbegrenset vil kunne medføre et redusert antall søkere. Videre vil det medføre betydelige merkostnader i form av høyere lønn og risiko for utbetaling av betydelige beløp i ventelønn.

For å sikre at etaten til enhver tid har engasjerte og dyktige ledere vil det være nødvendig at etaten framover legger forholdene til rette slik at ledere kan motiveres til jobben. Samtidig må det være mulig å gå over i annet arbeid uten at dette oppleves som tap av anseelse og lønn.

Videre ser prosjektgruppa det som viktig at ordningen med hospitering som så vidt startet i 1999 videreutvikles. Dette sammen med en ordning der tilsatte i samme stillingskategori kan bytte jobb for en viss periode, vil bidra til at de tilsatte i jordskifterettene drar større nytte av hverandres erfaringer.

10 Konsekvenser av forslagene

10.1 Økonomiske og administrative konsekvenser

10.1.1 Antall jordskifteretter, avdelinger og bemanning

I dag er landet delt inn i 41 jordskiftesokn. Forslaget innebærer en reduksjon til 12 sokn. I hvert sokn vil det være fra 2 – 4 avdelinger, avhengig av hvilket alternativ som får gjennomslag. Alternativ 1 innebærer at det på landsbasis blir 30 avdelinger, mens alternativ 2 medfører at det blir 37 avdelinger

Antall jordskiftedømmer foreslås redusert fra 5 til 1. I jordskifteoverretten foreslås det at de 5 kontor-enhetene opprettholdes, men som avdelingskontor. Det er bevisst ikke tatt stilling til plassering av overrettens domstolledelse.

Antall tilsatte var i november 1999 ved de kontorsteder som foreslås nedlagt:

Kontorsted	Dommere	Ingeniører	Kontortilsatte	Sum	Merknad
Kongsvinger	1	3	1	5	Kun i alternativ 1
Fagernes	2	2	1	5	Kun i alternativ 1
Vågåmo	2	1	1	4	Kun i alternativ 1
Bø	1	2	1	4	
Flekkefjord	1	2	1	4	Kun i alternativ 1
Aksdal	1	2	1	4	Kun i alternativ 1
Norheimsund	2	2	1	5	
Nordfjordeid	1	3	1	5	Kun i alternativ 1
Ålesund	0	0	0	0	Er flyttet til Ørsta
Brønnøysund	1	1	0	2	
Narvik	1	3	1	5	Kun i alternativ 1

Forslaget fremmet som alternativ 1 innebærer at 43 av de tilsatte må skifte arbeidssted. Alternativ 2 innebærer at 11 vil få endret arbeidssted.

For begge alternativer er det flere steder tilsatt personell de 2 siste årene. Det er ved tilsetningene tatt forbehold om organisasjonsmessige endringer. Disse medarbeiderne burde derfor være forberedt på den prosess som foreslås. Andre steder er det generasjonsskifter på gang, dette gjør at overgangen blir mer smidig enn det tallene kan tyde på.

For jordskifteoverrettens vedkommende tilrår prosjektgruppa at kontorflyttingen skjer i forbindelse med generasjonsskifter. Ingeniører og kontorphersonell tilsatt ved overretten bør tilbys jobb ved jordskifteretten dersom de ikke ønsker å flytte. Blir kapasiteten da for stor i det aktuelle soknet, kan arbeid forskyves og tas i nabosoknet.

Prosjektgruppa tillater seg å anmode ledelsen om å medvirke til at omstillingsprosessen blir så smidig som mulig. Ledelsen bør være åpen for og legge forholdene til rette for bruk av hjemmekontor, de tilsatte bør få en viss mulighet til valg av arbeidssted, også utenfor det soknet de tilhører, økonomisk kompensasjon i forbindelse med flyttingen må i det minste være i samsvar med avtaleverket, ulike former for etterutdanningstilbud kan også være aktuelt mm. I en gjennomføringsfase vil dette betinge ekstra ressurser.

10.1.2 Nytt hovedkontor

Etablering av hovedkontoret vil kreve betydelige ressurser. Lokaler må leies. Ordinært kontorutstyr pluss det utstyret som er nødvendig for etablering av fagavdeling må kjøpes inn. Kostnader til teknisk utstyr knyttet til sistnevnte vil kunne reduseres vesentlig dersom hovedkontoret lokaliseres i tilknytning til et eksisterende jordskiftekontor der fellesutstyr er på plass. Grovt anslås etableringskostnadene til omlag 1. mill kroner.

Årlige merkostnader med hovedkontoret må vurderes i lys av hvor store ressurser som i dag medgår til etatsledelsen (vedlegg 6). Sammenlignet med i dag har vi behov for 6-8 nye stillinger. Om en legger inn at omlag halvparten av de midler som i dag overføres til NIJOS, gjøres disponible for hovedkontoret, vil dette utgjøre om lag 4 årsverk. Det forutsettes at den andre halvparten av disse midler forblir i etaten og benyttes til kjøp av tjenester. Dersom dette legges til grunn vil hovedkontoret kreve om lag 4 nye årsverk eller om lag 2 mill. kroner i årlige merkostnader.

Det forutsettes at ressursene som er knyttet opp mot drifting av jordskifteverket i Landbruksdepartementet, flyttes ved etablering av hovedkontor (fra kap. 1100 til kap. 1145).

Det er umulig å tallfeste hvilken effektivitetsøkning som oppnås ved å samle flere fellesfunksjoner på hovedkontoret. Et veldrevet hovedkontor som løser fellesoppgaver medfører en generell kvalitets-sikring, samtidig som en frigjør arbeidskraft og ressurser til saksarbeid i jordskifterettene. Dersom en stipulerer effektivitetsøkning til 5 %, vil verdien av dette utgjøre vel 3 millioner kroner årlig.

10.1.3 Administrasjon og ledelse

Landbruksdepartementet har i utstrakt grad delegert oppgaver til fylkesjordskiftekontorene. Prosjektgruppa ser for seg at de samme oppgaver nå overlates til jordskiftesjefen, som er leder av jordskifteretten. Etatsledelsen vil da få færre enheter å forholde til og det frigis også i ytre etat ressurser som i dag medgår til administrative gjøremål. Jordskifteretten vil i stedet for 18 administrative enheter få 12. For overretten blir reduksjonen fra 5 til 1. Ressurser som frigis, kan settes til saksarbeid.

Prosjektgruppa påpeker at en må få en mer gunstig arbeidsfordeling mellom stillingsgruppene. Dette innebærer at det må bli flere kontortilsatte med større stillingsandel enn i dag. Det kan på sikt bli aktuelt å forskyve forholdet mellom stillingsgrupper. Noe som bli billigere for særdomstolen.

Den nye organisasjonen innebærer at deltagelsen i ledegruppa fra ytre etat reduseres fra 24 til 13. Også dette er kostnadsbesparende. Den nye gruppa får en mer hensiktsmessig størrelse i forhold til å drifte særdomstolen.

10.1.4 Lokaler og teknisk utstyr

Prosjektgruppa har ikke gått inn i de leiekontrakter som finns i eksisterende lokaler. Av den grunn kan vi ikke konkret si noe om hvilke utslag omorganiseringen vil få når kontor legges ned. På sikt bør imidlertid en reduksjon av antall kontor medføre innsparinger i form av at det blir færre enheter å administrere, en kan spare investeringer i bygninger, fellesutstyr og en får en mer rasjonell bruk av dette.

10.1.5 Reisevirksomhet

Færre kontorenheter vil medføre at det blir lengre avstander og økte reiseutgifter for de tilsatte ved jordskifterettene. Hvor mye dette utgjør er vanskelig å anslå, særlig fordi reiseutgiftene allerede i dag varierer mye uavhengig av størrelse på soknet. Ved god planlegging av reiseaktiviteten og ved at nytt og mer effektivt teknisk utstyr tas i bruk, vil disse ulempene bli mindre enn de ellers ville vært.

For parter og vitner har dette mindre betydning i og med at jordskifteretten normalt blir satt i distriktet. Kun dersom partene ønsker å oppsøke kontoret for veiledning vil dette slå ut for dem.

10.1.6 Endring av rutiner ved jordskifteretten

Dagens organisering forutsetter at hvert kontor administrerer alle rutiner knyttet til en sak, fra motakelse av krav til saken blir arkivert. Fylkesjordskiftekontorene har imidlertid ansvar for kartarkivet.

Merknad fra medlemmene Slørdal, Rasmussen og Nergaard:

Disse medlemmer mener at de nye enhetene i stor grad bør beslutte hvordan de skal organisere seg med hensyn til oppgaveløsning. Dette bør kunne tilpasses de lokale forhold, ut fra geografi, bemannings-sammensetning m.v. Likevel en kort omtale av dette:

Arkivet må ligge fast slik at det til enhver tid er klart hvor en sak er arkivert. Etter prosjektgruppas syn må målet være at sak arkiveres slik at de som etterspør dette, har best mulig tilgang. Ut fra dette vil sannsynligvis fylker med kun ett kontor arkiverer alle sakene i fylket.

I fylker med flere kontorsteder bør saken arkiveres der det er mest hensiktsmessig. Prosjektgruppa ser ingen grunn til at det bør fattes noen generell bestemmelse om arkivering, ut over hva som skal arkiveres og hvordan dette skal skje.

Ethvert kontor innen et sokn må selvsagt kunne ta i mot krav om sak. Med dagens datasystem bør det fra alle kontor være mulig å registrere sak og tildele saksnummer. Om kravet eller en kopi av dette, skal oversendes til domstolledelsen, vil avhenge av hvem som skal arbeide med saken. Domstolleder er ansvarlig for saksfordelingen og må være orientert. Det vil være et spørsmål om hensiktsmessighet hvem som skal ta seg av de videre oppfølgingsrutiner, innkreving av gebyr, forkynnelse av kravet m.v.

Etter prosjektgruppas syn bør det være ett saksregnskap i hvert sokn. Dette bør til enhver tid føres av det eller de kontor som har de beste forutsetninger for å utføre oppgaven.

Så lenge regelbestemte krav til prosedyrer overholdes, bør det ikke være sentrale bestemmelser om hvor de ulike arbeidsoperasjoner skal ligge. Oppgavene bør legges dit det er mest hensiktsmessig. Det er viktig for disse medlemmer å presisere at det ikke må settes opp bestemmelser som hindrer særdomstolen i å dra full nytte av den fleksibilitet de "store" enhetene gir.

Merknad fra medlemmene Enger, Midtsund og Haugland:

Disse medlemmer mener rutiner ved saksfordeling, saksregnskap og arkivhold, må gjennomgås mer grundig enn prosjektgruppa har rukket å gjøre, før modellen eventuelt blir iverksatt.

10.1.7 Den videre prosess

I dag krever den raske utviklingen rundt oss at en organisasjon er fleksibel nok til raskt å kunne tilpasse seg omverdens krav. I likhet med mange andre statlige etater sliter jordskifteverket med en organisasjonsstrukturen som er oppbygd ut fra andre krav enn de som stilles i dag, og at det lov- og regelverk som regulerer deres virksomhet er temmelig rigid.

Prosjektgruppa vil bygge en organisasjon som kan tilfredsstillere kravene til fleksibilitet. Dette innebærer at vi må definere rammene og den overgripende strukturen, samt visse prinsipper for ledelse. Vi finner det ikke hensiktsmessig i detalj å definere hvilken bemanningssammensetning som det til enhver tid skal være på hvert enkelt kontor ut over en minimumsbemanning, hvilken kompetanse og arbeidsoppgaver disse skal ha og hvordan kravene til effektivitet og kvalitet skal tilfredsstilles. Dette vil motvirke hele tanken på en fleksibel organisasjon, som til enhver tid skal kunne organisere seg på en mest mulig hensiktsmessig måte.

Ovennevnte må være en oppgave for de som skal lede virksomheten. Prosjektgruppa har kun definert minimumsnivåer med hensyn til bemanning. Om det eksempelvis skal være en eller to ingeniører per dommer, må bli opp til de enkelte enheter å vurdere. Videre må de vurdere eksempelvis hvordan arbeidet skal fordeles, hvor de ulike arbeidsoperasjoner som føring av saksregnskap og arkivering skal utføres. Dette vil innebære at vi organiserer oss slik at enhetene gis det nødvendige handlingsrom, slik at lederne sammen med sine medarbeidere kan organisere virksomheten i sin resultatenheter på en slik måte at de oppfyller de nevnte krav.

Dette innebærer at det må bli en påfølgende prosess i landbruksdepartementet, på hovedkontoret, i hvert enkelt jordskiftesokn og i jordskifteoverretten. Prosessen må involvere alle medarbeidere i hver resultatenheter og all den kreativitet som finnes i etaten må taes i bruk. I denne prosessen må en spesielt diskutere hva man kan lære av de gode eksempler, de som får det til på en spesiell bra måte i dag.

10.2 Konsekvenser med tanke på trivsel, rekruttering og likestilling

10.2.1 Trivsel

Det er viktig at personalet som har sitt daglige virke i særdomstolen trives i den jobben de er satt til å utøve. Personalets har i tillegg til de faglige utfordringer, behov et godt arbeidsmiljø, trygghet for arbeidsplassen, medbestemmelse og muligheter for personlig utvikling mm.

Ved etablering av hovedkontoret vil fagarbeidet få et løft. Ringvirkninger er økt trivsel og produksjon.

Prosjektgruppa ser for seg at større administrative enheter, uten interne soknegrensener, bidrar til mer samarbeid mellom enhetene. En mindre ledergruppe som drives aktivt, burde borge for at det også blir mer samarbeid over de nye administrative grensene. Dette gir muligheter for faglig utvikling og åpner til en viss grad for faglig spesialisering, noe de fleste verdsetter. Det sosiale miljøet og samarbeidet kan trolig også bli bedre fordi enhetene formelt sett er knyttet sammen på en annen måte enn før.

Større enheter åpner også for mer fleksible arbeidsopplegg. Det åpner for en fordeling av arbeidet der det kan tas særlige hensyn til de som av ulike årsaker har behov for dette. Småbarnsforeldre kan eksempelvis i perioder jobbe redusert eller fra hjemmekontor. Større enheter gir også bedre muligheter for kompetanseutvikling og etterutdanning. Det enkelte kontor vil f.eks. ikke bli handlingslammet om en person er borte i perioder for å delta på ulike former for videreutdanning. Det gjør det lettere mulig å kombinere etterutdanning med jobb.

Samtidig vil større kontorheter medføre at miljøet blir mindre sårbart for personlig konflikter.

Selve endringsprosessen eller omstruktureringen kan påvirke arbeidsmiljøet både positivt og negativt. Noen ser utfordringer og kan få en ny stilling de trives bedre med, andre kanskje omvendt. Eventuell flytting av kontor og fusjon av jordskifteretter, vil oppleves som dramatisk av de som må skifte arbeidssted. Ofte medfører det lengre arbeidsreise eller flytting. En er usikker på alt det nye, også arbeidsmiljøet. Det er viktig at dette blir håndtert på en god måte, at medarbeiderne får informasjon og at de muligheter for tilpasning og tilrettelegging som avtaleverket gir, blir benyttet.

Videre er det av trivselsmessige årsaker viktig at slike endringer ikke dras for langt ut i tid. Når forslaget har vært til høring, bør vedtakene og iverksettingen av disse komme så snart det lar seg gjøre.

10.2.2 Rekruttering

Trivsel og rekruttering henger nært sammen. Prosjektgruppa tror at større enheter også vil fremme rekrutteringen til særdomstolen.

Nye arbeidssøkere etterspør gjerne fagmiljø av en viss størrelse og arbeidsplass for ektefelle/samboer. Dette gjør at det ofte vil være lettere å få godt kvalifiserte medarbeidere i mer sentrale byer og tettsteder. På den andre side vil større og færre kontorenheter medføre lengre reiseavstander for de som berøres av dette. Dette vil de fleste arbeidstakere oppfatte som uheldig, ikke minst småbarnsforeldre. Kanskje vegrer de seg for å søke jobb av slike årsaker. Etter prosjektgruppas syn er det viktig at særdomstolen har gunstige avspaseringsordninger for tjenestereiser utenom ordinær arbeidstid, for å kompensere dette.

Med færre administrative enheter og en slagkraftig sentralenhet vil også arbeidet med tilsettingssaker kunne utføres på en mer profesjonell måte enn det som flere steder er tilfellet i dag. Det kan medføre at vi sikrer oss de beste i markedet. Det vil styrke oss i konkurransen om de beste i stillingsmarkedet.

På litt større enheter er det også lettere å organisere og gi et godt tilbud om sommerjobb eller praksisplass til de som er under utdanning.

10.2.3 Likestilling

Prosjektgruppa mener den økte fleksibiliteten en får gjennom den foreslåtte organisasjonsendringen vil være gunstig også likestillingsmessig. I dag er kvinner underrepresentert både i ledergruppa, blant dommerne og ingeniørene. I kontorgruppa er menn underrepresentert. Prosjektgruppa tror det vil være gunstig med en bedre fordeling mellom kjønnene innen alle stillingsgruppene. Samtidig som det er viktig at hver enkelt kontorenhet har flere medarbeidere av begge kjønn.

Generelt tror vi større miljø og mer samarbeid er attraktivt både for kvinner og menn. Kan hende setter kvinner mest pris på dette. De fleste kvinnelige jordskifte kandidater og - ingeniører vil sannsynligvis vegre seg for å sitte "alene" med fagansvaret på et kontor. Vi tror også menn med kontorfaglig utdanning vil finne det mer attraktivt å arbeide ved en større enhet.

10.3 Behov for endringer av lovverk, avtaler og reglement

Det må foretas en nærmere vurdering av om geografisk spredte avdelinger kan opprettes med analogisk bruk av domstolloven § 19. Hvis så ikke er tilfellet, må det i jordskifteloven legges inn en lex-specialis.

En rekke instruks, avtaler og reglement må gjennomgås, revideres og reforhandles etter en slik prosess. Instruks som er rettet mot administrasjon av domstolen vurderes særskilt, jf. punkt 6.3.5 om domstolens uavhengighet. Ved gjennomgangen bør det tas sikte på å få til en større fleksibilitet enn i dag. Samtidig må formelle endringer i organisasjonsutviklingen medføre, innarbeides i reglementet.

De viktigste instruksene på dette området er :

- Administrasjons- og arbeidsinstruks for jordskifteverket av 15. januar 1985.
- Tilpasningsavtale for jordskifteverket av 8. februar 1993.
- Personalreglement for jordskifteverket iverksatt 1. juni 1994.
- Lønnspolitiske retningslinjer for jordskifteverket av 16. mars 1993.
- Prinsipper for tilsetting i ledige sjefsstillinger av 16. mars 1993.
- Retningslinjer for allment løyve gitt av departementet 19. februar 1980
- Stedfortredergodtgjøring ved kontorleders fravær i ferier, ved sykdom og permisjoner, udatert.
- Protokoll vedrørende omorganiseringen av arbeidsmiljøutvalget i jordskifteverket av 15. mai 1992.
- Internkontrollperm for jordskifteverket, Arbeidsmiljøutvalget 1. juni 1995

11 Vedlegg

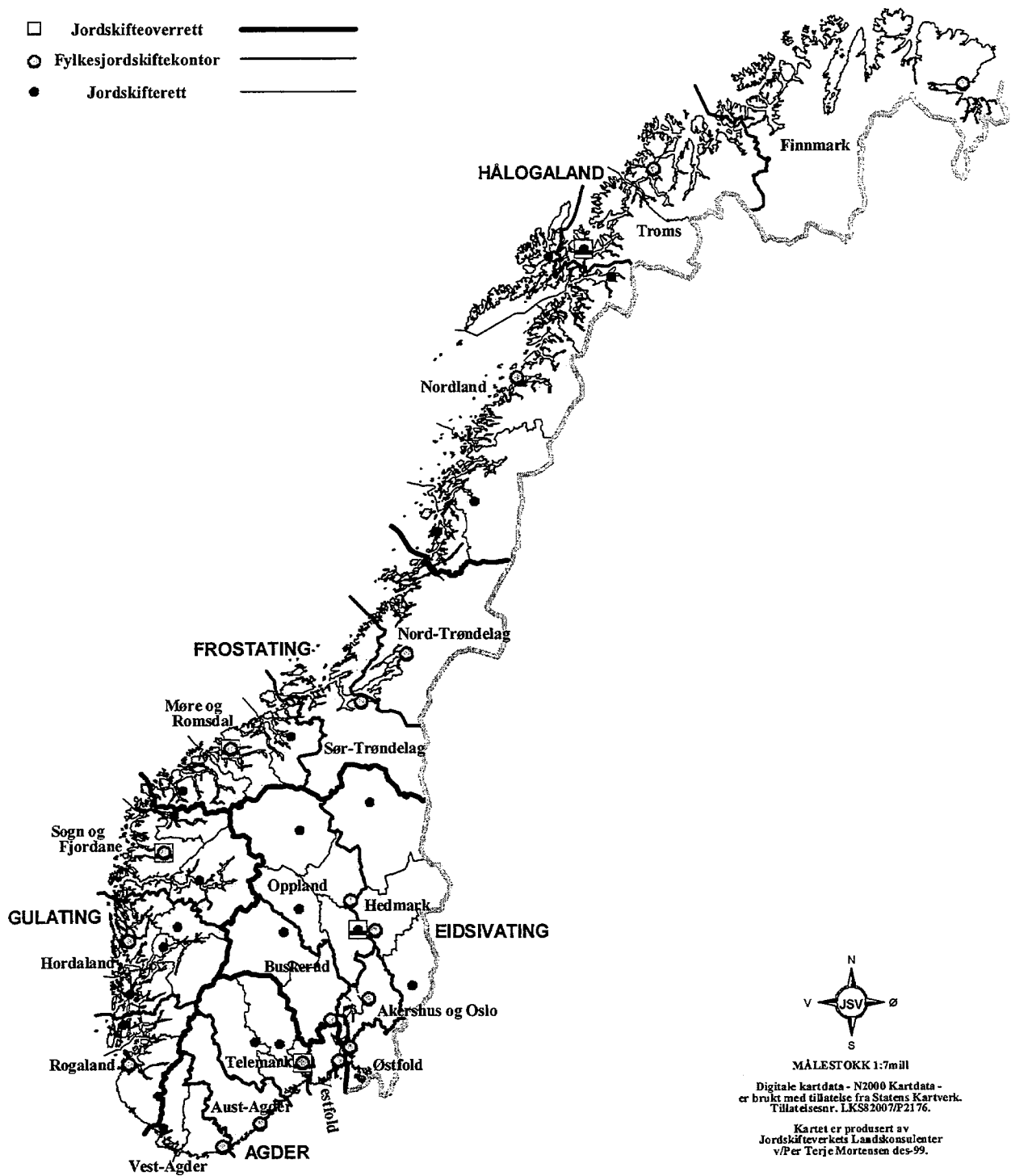
1. Oversiktskart over dagens administrative inndeling i jordskiftesokn og jordskiftedøme.
2. Antall tilsatte og antall årsverk i de ulike fylker og sokn.
3. Avsluttede og innkomne saker 1996-98, samt foreliggende saksmasse 1. januar 1999.
4. Jordskifteverkets resultatindikatorer fordelt på fylker og sokn, gjennomsnitt for 1995-97.
5. Organisasjonskart med forslag til ny organisering av jordskifteretten
6. Oppgaver og stillingsbehov ved jordskifterettens hovedkontoret og i dagens etatsledelse.
7. Kjennetegn for de alternative organisasjonsmodeller m.h.t. oppgaveløsning.
8. Oversiktskart som viser forslag til ny administrativ organisering av Jordskifteretten
 - Sør-Norge, alternativ 1
 - Sør-Norge, Alternativ 2
 - Nord-Norge, alternativ 1
 - Nord-Norge, alternativ 2
9. Forslag til ny administrativ inndeling av jordskifterettene.
10. Forslag til ny administrativ inndeling av jordskifterettene.
 - Antall kommuner, folketall, areal, antall landbrukseiendommer mm. i de nye soknene.
11. Forslag til ny administrativ inndeling av jordskifterettene.
 - Antall antall tilsatte i dag fordelt på stillingsgrupper de ulike sokn.

Jordskifteverket

Administrativ inndeling

Dagens situasjon

- Jordskifteoverrett
- Fylkesjordskiftekontor
- Jordskifterett

 MÅLESTOKK 1:7mill
 Digitale kartdata - N2000 Kartdata -
 er brukt med tillatelse fra Statens Kartverk.
 Tillatelsesnr. LK582007/P2176.
 Kartet er produsert av
 Jordskifteverkets Landskonsulenter
 v/Per Terje Mortensen des-99.

Stillingsandel og antall tilsatte ved jordskifte(over)rettene november 1999
(kilde: jordskifteverkets personaldatabase justert for de endringer vi kjenner til)

Fylke	Jordskifterett	stillingsandel	Tilsatte
Østfold	Østfold	8,00	8
Akershus/Oslo	Akershus/Oslo	7,80	8
	Hedmark- og Sør-Østerdal	10,00	11
	Glåmdal	4,50	5
	Nord-Østerdal	5,60	6
Hedmark		20,10	22
	Sør-Gudbrandsdal	8,75	9
	Valdres	4,60	6
	Vest-Oppland	6,00	6
	Nord-Gudbrandsdal	3,50	4
Oppland		22,85	25
	Nedre Buskerud	12,60	13
	Øvre Buskerud	5,80	6
Buskerud		18,40	19
Vestfold	Vestfold	8,75	9
	Grenland	5,85	7
	Aust-Telemark	3,50	4
	Vest-Telemark	4,00	5
Telemark		16,10	18
Aust-Agder	Aust-Agder	6,80	7
	Mamar	10,00	10
	Lista	4,00	4
Vest-Agder		14,00	14
	Sør-Rogaland	5,50	6
	Nord-Rogaland	3,60	4
Rogaland		9,10	10
	Nord-og Midthordaland	8,50	9
	Sunnhordaland	6,60	7
	Hardanger	4,60	5
	Voss	3,50	4
Hordaland		23,20	25
	Sunnfjord og Ytre Sogn	9,50	10
	Indre Sogn	4,50	5
	Nordfjord	5,00	5
Sogn og Fjordane		19,00	20
	Romsdal og Søre Nordmøre	8,60	9
	Søre Sunnmøre	5,00	5
	Nordre Sunnmøre	2,00	2
	Nordre Nordmøre	4,70	5
Møre og Romsdal		20,30	21
Sør-Trøndelag	Sør-Trøndelag	18,70	20
Nord-Trøndelag	Nord-Trøndelag	7,40	8
	Salten	7,80	8
	Sør-Helgeland	2,00	2
	Nord-Helgeland	2,50	3
	Ofoten	3,60	4
	Lofoten og Vesterålen	4,50	5
Nordland		20,40	22
	Nord-Troms	6,00	6
	Sør-Troms	4,50	5
Troms		10,50	11
Finnmark	Finnmark	2,83	4
Døme	Eidsivating	3,50	4
	Agder	2,30	3
	Gulating	2,50	3
	Frostating	4,30	5
	Hålogaland	1,50	2
Sum		266,28	294

Avslutta og innkomne saker i 1996-1998 og foreliggende saksmasse pr. 1. januar 1999

Jordskifterett Fylke	1996		1997		1998		Gjennom- snitt		Fore- liggende
	slutta	nye	slutta	nye	slutta	nye	slutta	nye	1999
Østfold jordskifterett	28	27	20	27	28	28	25	27	61
Østfold	28	27	20	27	28	28	25	27	61
Akershus og Oslo jordskifterett	16	28	42	44	32	34	30	35	64
Akershus, Oslo	16	28	42	44	32	34	30	35	64
Hedmark og Sør-Østerdal jordskifterett	29	21	18	21	16	18	21	20	46
Glåmdal jordskifterett	25	24	30	26	13	25	23	25	50
Nord-Østerdal jordskifterett	13	25	39	35	9	20	20	27	83
Hedmark	67	70	87	82	38	63	64	72	179
Sør-Gudbrandsdal jordskifterett	33	25	27	20	11	24	24	23	59
Valdres jordskifterett	31	24	23	30	22	23	25	26	61
Vest-Oppland jordskifterett	20	20	24	21	10	18	18	20	36
Nord-Gudbrandsdal jordskifterett	23	15	5	7	2	17	10	13	42
Oppland	107	84	79	78	45	82	77	81	198
Nedre Buskerud jordskifterett	38	54	33	48	41	38	37	47	134
Øvre Buskerud jordskifterett	18	26	19	17	14	18	17	20	55
Buskerud	56	80	52	65	55	56	54	67	189
Vestfold jordskifterett	37	23	40	35	37	19	38	26	53
Vestfold	37	23	40	35	37	19	38	26	53
Grenland	21	17	26	19	9	24	19	20	47
Aust-Telemark jordskifterett	26	10	22	22	14	10	21	14	38
Vest-Telemark jordskifterett	7	10	15	13	8	14	10	12	48
Telemark	54	39	63	54	31	48	49	47	133
Aust-Agder jordskifterett	32	39	35	33	22	45	30	39	115
Aust-Agder	32	39	35	33	22	45	30	39	115
Marnar jordskifterett	43	39	40	38	39	46	41	41	95
Lista jordskifterett	27	30	22	41	9	28	19	33	53
Vest-Agder	70	69	62	79	48	74	60	74	148
Sør-Rogaland jordskifterett	16	14	14	12	15	18	15	15	59
Nord-Rogaland jordskifterett	14	20	14	17	17	23	15	20	53
Rogaland	30	34	28	29	32	41	30	35	112
Nord og Midhordland jordskifterett	35	19	34	25	39	25	36	23	56
Sunnhordland jordskifterett	30	36	23	28	21	40	25	35	117
Hardanger jordskifterett	9	11	18	9	17	12	15	11	69
Voss jordskifterett	20	20	15	16	15	13	17	16	43
Hordaland	94	86	90	78	92	90	92	85	285
Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett	39	31	48	32	36	37	41	33	69
Indre Sogn jordskifterett	14	20	14	15	14	11	14	15	50
Nordfjord jordskifterett	22	17	21	18	16	12	20	16	32
Sogn og Fjordane	75	68	83	65	66	60	75	64	151
Romsdal og Sø.Nordmøre jordskifterett	42	25	33	28	23	28	33	27	61
Søre Sunnmøre jordskifterett	14	13	19	12	13	22	15	16	36
Nordre Sunnmøre jordskifterett	16	16	13	21	11	17	13	18	39
Nordre Nordmøre jordskifterett	15	23	15	26	10	16	13	22	76
Møre og Romsdal	87	77	80	87	57	83	75	82	212
Sør-Trøndelag jordskifterett	74	66	68	62	78	69	73	66	221
Sør-Trøndelag	74	66	68	62	78	69	73	66	221
Nord-Trøndelag jordskifterett	25	20	25	29	30	26	27	25	74
Nord-Trøndelag	25	20	25	29	30	26	27	25	74

Jordskifterett	1996		1997		1998		Gjennom-		Fore-
	slutta	nye	slutta	nye	slutta	nye	slutta	nye	
Fylke									1999
Salten jordskifterett	23	22	7	28	17	29	16	26	53
Sør- Helgeland jordskifterett	16	11	13	9	3	6	11	9	20
Nord-Helgeland jordskifterett	14	10	30	22	9	16	18	16	33
Ofoten	9	11	30	15	13	18	17	15	32
Lofoten og Vesterålen jordskifterett	30	22	18	43	30	23	26	29	39
Nordland	92	76	98	117	72	92	87	95	177
Nord-Troms jordskifterett	22	22	27	12	16	23	22	19	74
Sør-Troms jordskifterett	7	37	38	25	18	35	21	32	97
Troms	29	59	65	37	34	58	43	51	171
Finmark jordskifterett	19	20	32	28	20	11	24	20	15
Finmark	19	20	32	28	20	11	24	20	15
<i>SUM</i>	<i>992</i>	<i>965</i>	<i>1049</i>	<i>1029</i>	<i>817</i>	<i>979</i>	<i>953</i>	<i>991</i>	<i>2558</i>

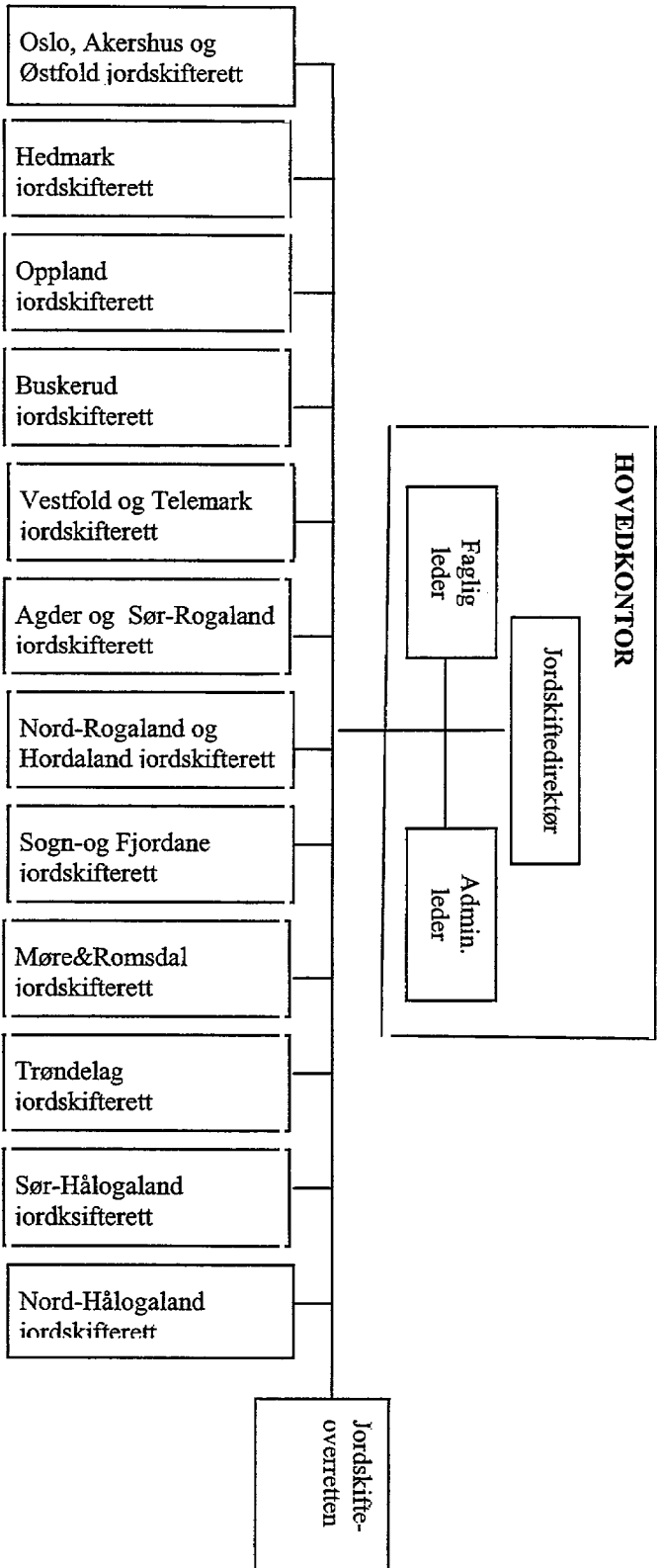
Jordskifteverkets resultatindikator pr. år. Gjennomsnitt for det enkelte sokn og fylke for perioden 1995, 1996 og 1997.
(Kilde: Jordskifteverkets årsmedlinger 1995-97)

Fylke	Jordskifterett	Areal i skiftefeltet dekar	Areal bruksord. km ²	Merka grense		Elve-strekn.		Beh. veg km	Antall tvister behandl.	Antall stifta lag	Antall parter	Gebyr		Invest-erlinger kr.	Red. i antall teiger
				km	km	km	km					kr.	kr.		
Østfold	Jordskifterett	4 661	0,0	34,7	0,0	4,0	4,0	22	1	172	155 517	464 000	9		
Østfold	Jordskifterett	4 661	0,0	34,7	0,0	4,0	4,0	22	1	172	155 517	464 000	9		
Akershus og Oslo	Jordskifterett	3 201	11,3	28,0	0,0	1,3	1,3	12	1	151	93 810	467 148	11		
Akershus og Oslo	Jordskifterett	3 201	11,3	28,0	0,0	1,3	1,3	12	1	151	93 810	467 148	11		
Hedmark og Sør-Østfold	Jordskifterett	135 968	0,0	46,3	0,0	13,3	13,3	4	1	151	126 475	149 875	94		
Glåmdal	Jordskifterett	14 331	0,0	32,3	0,0	0,0	0,0	11	6	127	124 394	3 768	35		
Nord-Østfold	Jordskifterett	25 294	0,7	68,7	1,0	0,8	0,8	10	1	220	175 098	0	15		
Hedmark	Jordskifterett	175 593	0,7	147,3	1,0	14,2	14,2	24	9	499	425 967	153 643	144		
Sør-Gudbrandsdal	Jordskifterett	87 939	37,3	104,3	0,0	13,7	13,7	54	8	356	200 560	1 776 393	23		
Valdres	Jordskifterett	7 459	36,7	27,0	0,0	13,0	13,0	22	3	203	137 233	371 000	5		
Vest-Oppland	Jordskifterett	5 325	0,0	18,7	0,0	5,0	5,0	10	3	134	106 918	602 667	11		
Nord-Gudbrandsdal	Jordskifterett	81 152	9,7	66,3	1,7	9,3	9,3	60	2	239	125 253	190 711	23		
Oppland	Jordskifterett	181 875	83,7	216,3	1,7	41,0	41,0	146	15	932	569 964	2 940 771	62		
Nedre Buskerud	Jordskifterett	20 948	25,3	142,3	0,0	12,3	12,3	27	6	382	260 580	849 888	17		
Øvre Buskerud	Jordskifterett	28 191	2,3	57,0	0,0	7,0	7,0	21	3	211	105 098	150 000	11		
Buskerud	Jordskifterett	49 139	27,7	199,3	0,0	19,3	19,3	48	8	594	365 678	999 888	27		
Vestfold	Jordskifterett	3 244	0,0	39,0	0,0	1,7	1,7	21	2	166	126 664	143 333	39		
Vestfold	Jordskifterett	3 244	0,0	39,0	0,0	1,7	1,7	21	2	166	126 664	143 333	39		
Grenland	Jordskifterett	1 293	0,0	19,3	0,0	0,3	0,3	14	0	78	90 732	0	0		
Aust-Telemark	Jordskifterett	14 483	16,7	26,3	0,0	6,3	6,3	17	1	153	94 297	0	0		
Vest-Telemark	Jordskifterett	30 766	0,0	40,7	0,0	3,0	3,0	16	1	67	68 528	180 667	5		
Telemark	Jordskifterett	46 541	16,7	86,3	0,0	9,7	9,7	48	2	298	253 557	180 667	5		
Aust-Agder	Jordskifterett	8 065	18,0	41,0	2,3	19,3	19,3	35	9	242	180 514	509 333	38		
Aust-Agder	Jordskifterett	8 065	18,0	41,0	2,3	19,3	19,3	35	9	242	180 514	509 333	38		
Marnar	Jordskifterett	16 997	6,7	53,0	1,3	14,0	14,0	38	12	208	168 112	1 154 667	39		
Lista	Jordskifterett	10 725	2,0	29,3	0,7	8,0	8,0	22	4	225	115 063	2 073 333	61		
Vest-Agder	Jordskifterett	27 722	8,7	82,3	2,0	22,0	22,0	60	16	433	283 176	3 228 000	100		

	dekar	km ²	km	km	km	behandl.	lag	parter	kr.	kr.	teiger
Sør-Rogaland jordskifterett	3 501	11,0	24,3	4,7	4,3	14	4	126	64 507	154 000	6
Nord-Rogaland jordskifterett	403	0,0	8,7	0,0	2,7	6	1	47	51 530	0	0
Rogaland	3 904	11,0	33,0	4,7	7,0	20	5	173	116 037	154 000	6
Nord- og Midthordland jordskifterett	726	0,0	19,3	0,0	3,7	34	2	258	130 264	540 260	0
Sunnhordland jordskifterett	10 800	0,0	31,7	0,0	11,7	25	10	215	89 501	1 531 000	39
Hardanger jordskifterett	6 682	1,3	4,0	0,0	8,7	9	7	110	50 475	1 975 689	5
Voss jordskifterett	728	0,0	23,0	0,0	5,3	4	3	103	71 198	370 703	12
Hordaland	18 936	1,3	78,0	0,0	29,3	71	23	686	341 437	4 417 653	56
Sunnfjord og ytre Sogn jordskifterett	11 457	30,3	41,7	5,7	11,7	43	14	276	189 991	914 200	19
Indre Sogn jordskifterett	12 289	10,7	12,3	0,0	1,3	12	3	132	80 175	142 485	2
Nordfjord jordskifterett	12 474	0,0	33,3	0,0	12,0	7	4	186	114 370	2 429 867	74
Sogn og Fjordane	36 220	41,0	87,3	5,7	25,0	61	21	593	384 536	3 486 552	95
Romsdal og Søre Nordmøre	15 930	3,0	50,7	5,7	4,0	17	5	345	185 762	173 667	18
Søre Sunnmøre jordskifterett	972	0,0	12,7	0,0	2,7	14	4	135	80 205	239 333	23
Nordre Sunnmøre jordskifterett	4 526	0,0	22,0	0,0	4,3	6	2	108	96 770	227 000	66
Nordre Nordmøre jordskifterett	3 247	11,0	51,7	1,0	4,7	9	3	95	65 460	224 500	17
Møre og Romsdal	24 676	14,0	137,0	6,7	15,7	45	13	682	428 198	864 500	123
Sør-Trøndelag jordskifterett	96 219	101,0	295,3	2,0	10,7	39	6	509	295 696	348 900	76
Sør-Trøndelag	96 219	101,0	295,3	2,0	10,7	39	6	509	295 696	348 900	76
Nord-Trøndelag jordskifterett	13 881	0,0	56,0	1,0	3,0	14	3	139	119 663	481 633	3
Trøndelag	13 881	0,0	56,0	1,0	3,0	14	3	139	119 663	481 633	3
Salten jordskifterett	16 461	1,7	68,3	1,0	3,7	11	3	371	140 064	133 333	0
Sør-Helgeland jordskifterett	6 007	6,7	23,7	1,3	3,3	4	1	68	63 261	0	10
Nord-Helgeland jordskifterett	8 532	0,0	26,7	2,0	4,0	5	1	94	80 605	695 000	8
Ofoten jordskifterett	391	8,3	39,0	2,0	0,0	4	1	135	69 923	0	0
Lofoten og Vesterålen jordskifterett	14 945	13,0	20,3	2,3	0,0	6	1	216	120 303	0	0
Nordland	46 336	29,7	178,0	8,7	11,0	31	6	885	474 157	828 333	18
Nord-Troms jordskifterett	5 889	38,7	63,0	0,7	4,0	34	2	305	176 955	96 667	0
Sør-Troms jordskifterett	192	0,7	31,7	26,7	0,3	12	2	171	104 874	0	1
Troms	6 080	39,3	94,7	27,3	4,3	46	4	476	281 829	96 667	1
Finmark jordskifterett	1 145	0,7	28,3	5,0	0,0	19	0	133	136 352	0	0
Finmark	1 145	0,7	28,3	5,0	0,0	19	0	133	136 352	0	0

FORSLAG TIL NY ORGANISERING AV JORDSKIFTERETTEN - ORGANISASJONSKART

VEDLEGG 5

**FORSLAG TIL NY ADMINISTRATIV ORGANISERING
JORDSKIFTERETTEN HOVEDKONTOR**

Oversikt over oppgaver som bør legges til hovedkontoret, bemanning og hvilke personer som i dag arbeider med slike forhold, deres stillingsandel og kontorsted.

	NYTT HOVEDKONTOR		DAGENS ETATSLEDELSE		
	OPPGAVE	stillinger	I dag	andel	sted
FAGLIG ARBEID	Juss	1	Ove Flø*	0,5	
	Jordskifte	1			
	Verdsetting skog	1	Leif H. Berg	1	Landbruksd.
	Verdsetting innmark	1	Svein Bakka	1	Skien
	Geomatikk –geodesi	1	Aarstein Waade	0,6	Trondheim
	-GPS		Sturla Arnesen	0,8	Trondheim
	-kartografi		Marianne Schanning	1	Trondheim
	IT/Nettverk	1	Frode Pettersen	0,75	Skien
	Programmering	2	Per Terje Mortensen	0,6	Steinkjer
	GIS (el. kjøpe tjenesten)	2?	Sverre Høyvik	0,5	Fagernes
Større innkjøp		Tor Arne Gustavsen	0,5	Stavanger	
Prosjektarbeid					
FOU					
SERVICE/INFO.	Profilering	1			
	Info-materiell		Øystein Eik	1	Molde
	Jordskiftenytt	1			
LEDELSE, ADMINISTRASJON	Jordskiftedirektør – ledelse	1	Anton Bachke*	0,5	Landbruksdept
	- strategi		Ola Kirkeberg	1	Landbruksdept
	Sekretær	1			
		1	Otto Ruud	1	Landbruksdept
	Personalforvaltning				
	Støtte, rådgiving				
	Sentralt tilsetningsråd				
	Lønnsforhandlinger				
	Økonomistyring	1	Kirsti Gustad	1	Landbruksdept
	Regnskap	3			
Rapportering					
Landsdekkende årsmelding					
Kompetanseutvikling, sentralt					
Internasjonalt samarbeid					
SUM	17 el 19	15 personer	11,75		

* Har oppgaver som dels vil ligge til departementet dels til etatsledelsen

**ALTERNATIVE ORGANISASJONSMODELLER FOR JORDSKIFTERETTENE
KJENNETEGN VED MODELLENE**

Et forsøk på en oversikt over hvor de ulike arbeidsoperasjoner kan plasseres i de 3 alternative modellene som drøftes. Vi legger til grunn at arbeidsoppgavene bør løses så langt ned i organisasjonen som mulig og at enhetene i ytre etat skal ha lik status i forhold til hovedkontoret. Det siste innebærer f.eks. at tilsettinger og lokale lønnsforhandlinger kun kan plasseres i ytre etat dersom de minste ansvarsenheter kan håndtere dette.

OPPGAVE	Soknemodellen	Sokn m. avdelinger	Regionmodellen
SAKSARBEID			
Saksarbeid	Soknekontor	Avdelingskontor	Soknekontor
-dommerarbeid	Soknekontor	Avdelingskontor	Soknekontor
-teknisk arbeid	Soknekontor	Avdelingskontor	Soknekontor
-kontortjenester	Soknekontor	Valgfritt	Soknekontor
sakarkiv	Soknekontor	Valgfritt	Soknekontor
kartarkiv + fargekopiering	Hovedkontor?	Domstolledelse	Regionkontor
tildeling saksnummer	Soknekontor	Domstolledelse	Regionkontor
Støttefunksjon rettslig arbeid, vegledning og kvalitetssikring	Hovedkontor	Domstolledelse	+ Regionkontor
Prioritering av arbeid og personell	Sokn	Domstolledelse	Region
Ventetid lik i	Soknet	Domstolledelse	Sokn/ Region
TEKNISK LEDELSE			
Vegledning og kvalitetssikring, innen geomatikk, ressursregistrering, taksering	Hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
Større innkjøp	Hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
Geovekst	Sokn fylkessenter?	Domstolledelse	Regionkontor
SERVICE/ INFORMASJON			
Service	Soknekontor	Avdelingskontor	Soknekontor
Tilgjengelighet	Soknekontor	Begge	Sokn + Region
Samlet tjenestetilbud	Soknekontor	Avdelingskontor	Soknekontor
Informasjon til parter	Soknekontor	Avdelingskontor	Soknekontor
Informasjon på fylkesnivå	Soknekontor	Begge	Soknek./ Regionk.
Generell informasjon eksternt	Hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
Lokalt informasjonsmaterieill	Kun store kontor	Domstolledelse	Region
LEDELSE, ADMINISTRASJON			
Ledere av enhetene	Deltid	Deltid/ heltid	Heltid
Representanter i lederteamet	Ingen	12 jordskiftesjefer	6 regionledere
Strategisk ledelse	Hovedkontor	+ jordskiftesjefene	+ Regionledere
Personalforvaltning			
-arbeidsgiveransvar*	Hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
-arbeidslederansvar**	Soknekontor	Avdelingskontor	Soknekontor
Tilsettinger (untatt dommere)	Hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
Lokale lønnsforhandlinger	Sentralt	Lokalt/ Sentralt?	Region
Tilsettingsråd	Sentralt tillitsvalgt	Lokalt tillitsvalgte (12)	Lokalt tillitsvalgte (5)
Økonomistyring	Hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
Større innkjøp, husleiekontrakter	Hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
Budsjett og økonomiansvar	Soknekontor	Domstolledelse	Regionkontor
Virksomhetsplaner	Soknekontor	Domstolledelse	Regionkontor
Rapportering	Soknekontor	Avdelingskontor	Regionkontor
Årsmeldinger	Sokn/ hovedkontor	Domstolledelse	Regionkontor
Kompetanseutvikling, lokalt	Kun stor kontor	Domstolledelse	Regionkontor

***Arbeidsgiveransvar** «enhver som har tilsatt arbeidstaker for å utføre arbeid i sin tjeneste. Det som i loven er bestemt som arbeidsgiveren skal gjelde tilsvarende for den som i arbeidsgiverens sted leder virksomheten.» (arb.miljølovens § 4).
Ansvar for aktiv oppfølging (definering av oppgaver og plikter og påse at de har tilstrekkelig kompetanse) av sine underordnede og de med arbeidslederansvar.

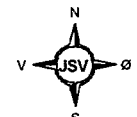
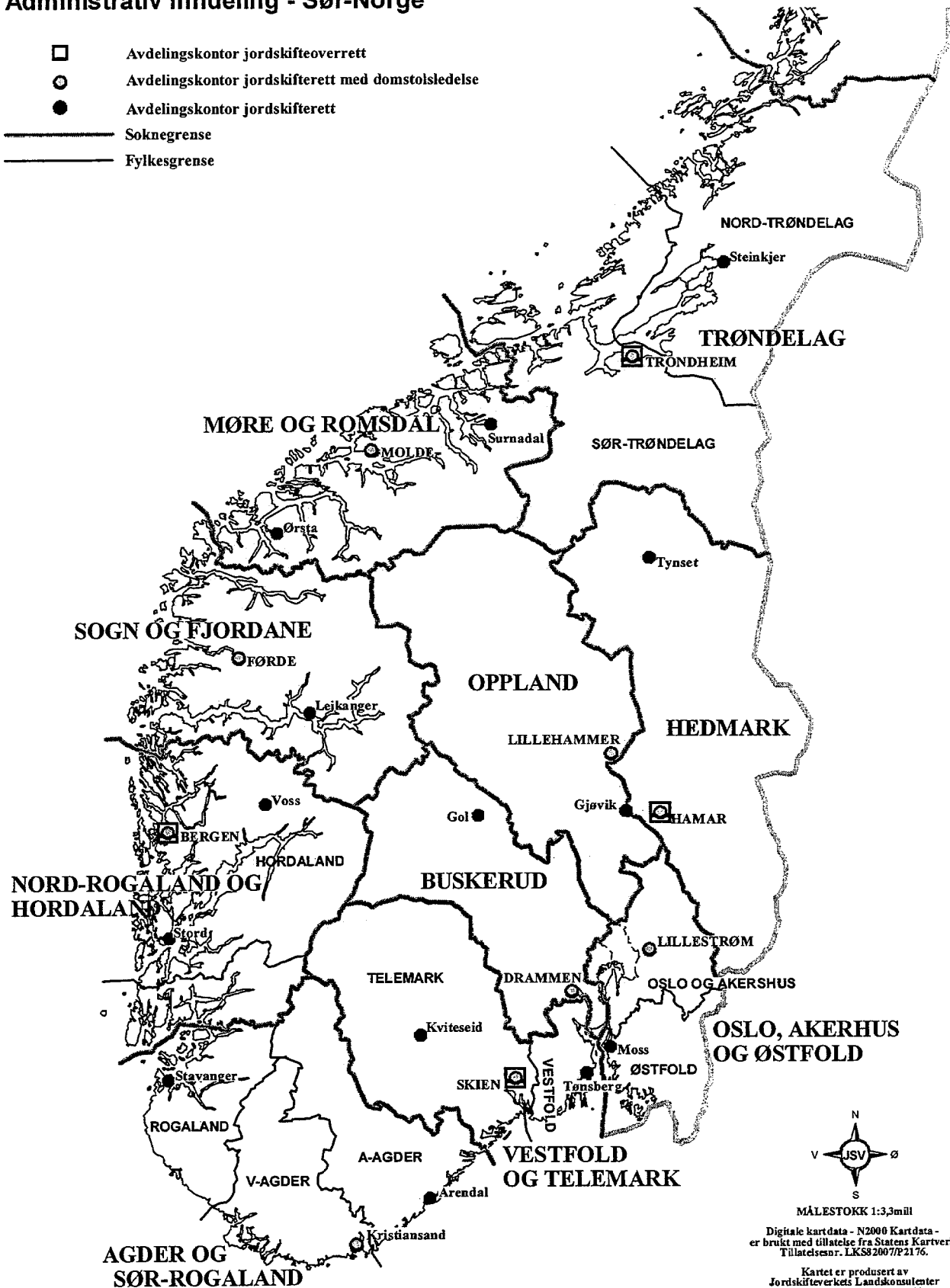
I dag: 18 fylkesjordskiftesjefer, 5 jordskifteoverdommere
****Arbeidslederansvar** «arbeidstakere som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere, skal påse at hensynet til sikkerhet og helse blir ivaretatt under planlegging og utførelse av arbeidsoppgaver som hører under deres ansvarsområde» (arb.miljølovens § 16)
Ansvar for aktiv daglig ledelse, til å oppmuntre til lokal aktivitet, til å gjennomføre verneverner mm.

Jordskifteretten

Alternativ 1

Administrativ inndeling - Sør-Norge

- Avdelingskontor jordskifteoverrett
- Avdelingskontor jordskifterett med domstolsledelse
- Avdelingskontor jordskifterett
- Soknegrænse
- Fylkesgrænse

MÅLESTOKK 1:3,3mil

Digitale kartdata - N2000 Kartdata - er brukt med tillatelse fra Statens Kartverk. Tillatelsesnr. LKS82007/P2176.

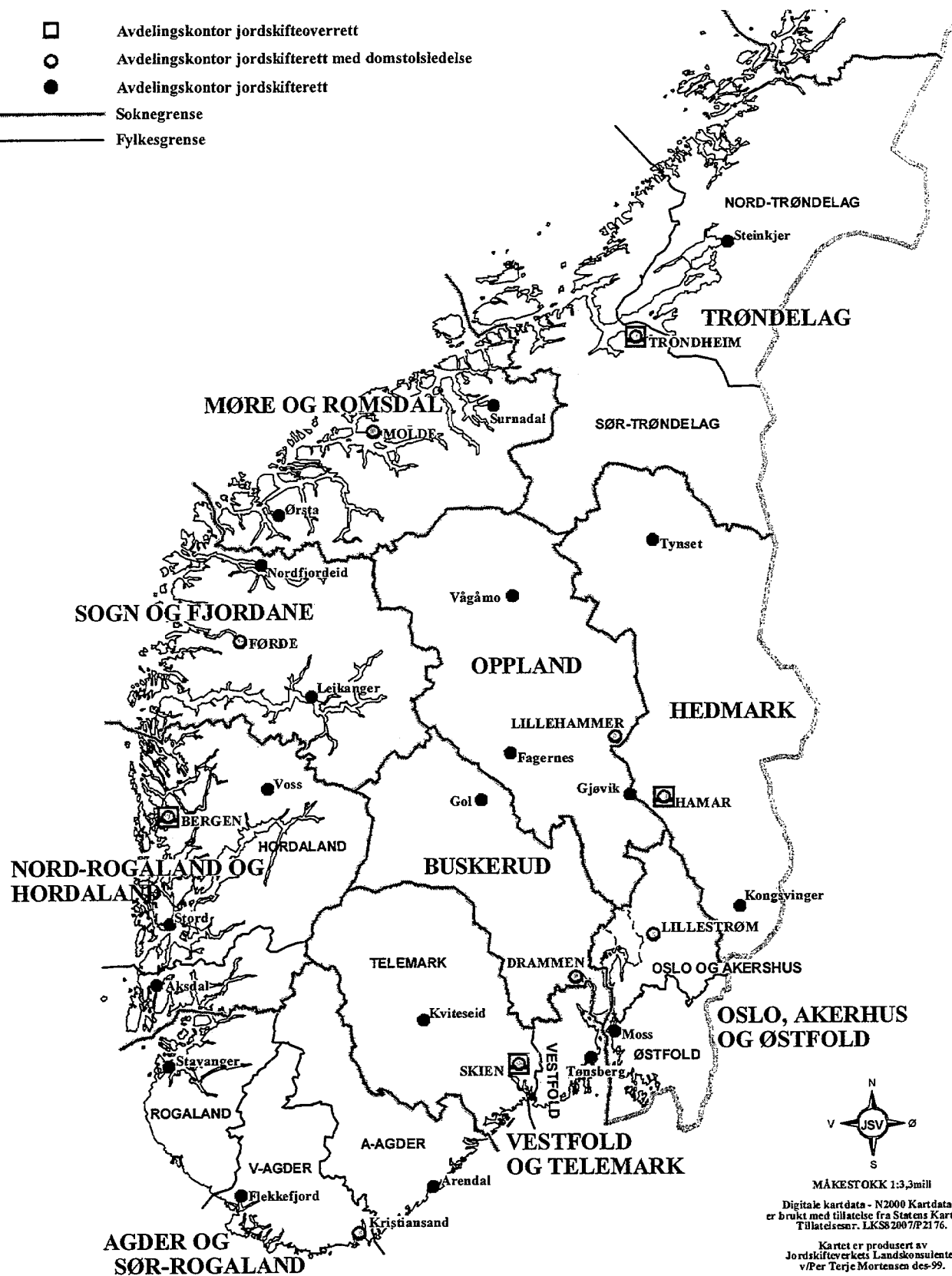
Kartet er produsert av Jordskifteverkets Landskonsulenter v/Per Terje Mortensen des-99.

Jordskifteretten

Alternativ 2

Administrativ inndeling - Sør-Norge

- Avdelingskontor jordskifteoverrett
- Avdelingskontor jordskifterett med domstolsledelse
- Avdelingskontor jordskifterett
- Soknegrense
- Fylkesgrense

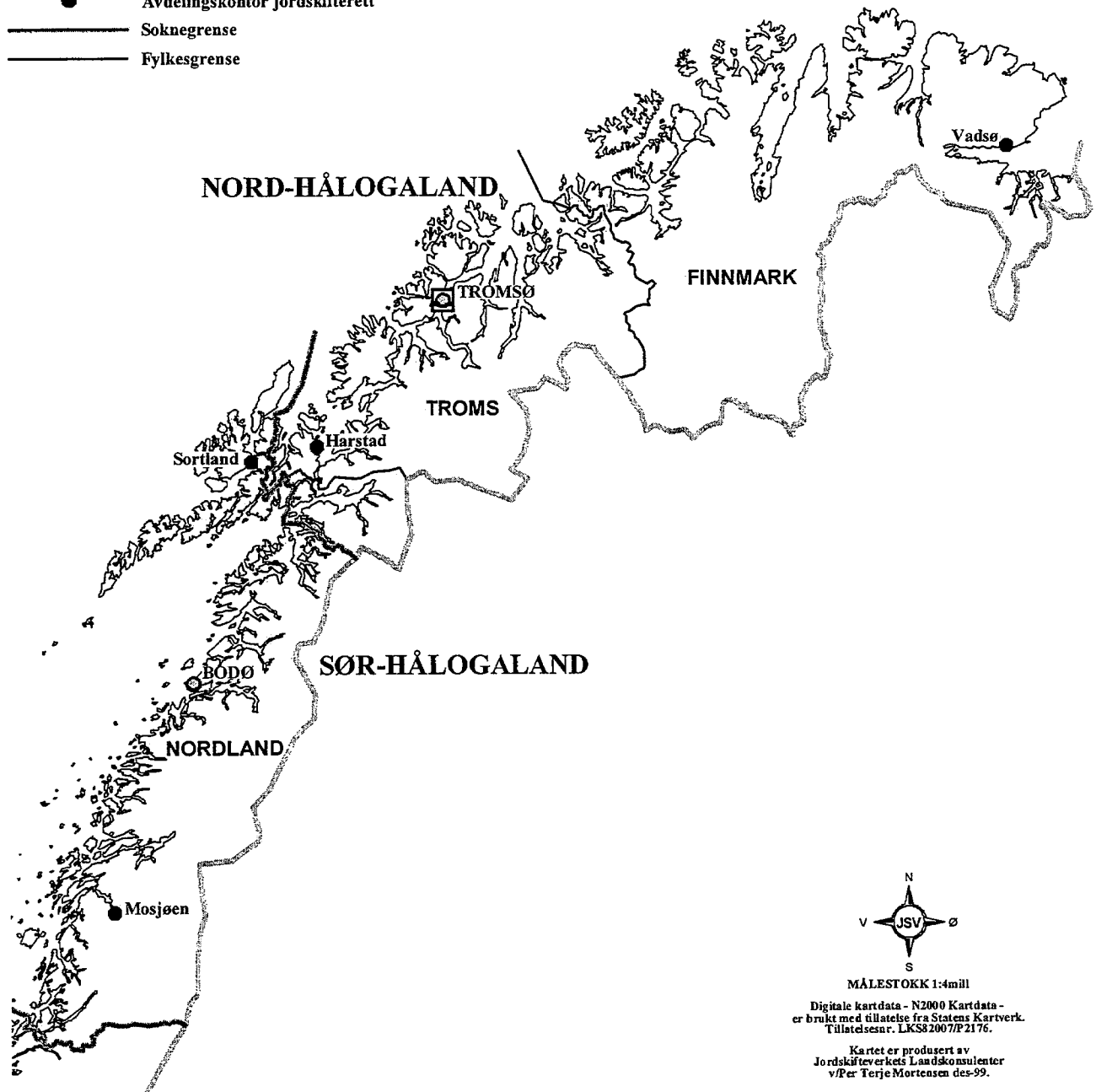
MÅKESTOKK 1:3,3mill
 Digitale kartdata - N2000 Kartdata -
 er brukt med tillatelse fra Statens Kartverk.
 Tillatelsesnr. LKS8 2007/P 21 76.
 Kartet er produsert av
 Jordskifteverkets Landskousulenter
 v/Per Terje Mortensen des-99.

Jordskifteretten

Alternativ 1

Administrativ inndeling - Nord-Norge

- Avdelingskontor jordskifteoverrett
- Avdelingskontor jordskifterett med domstolsledelse
- Avdelingskontor jordskifterett
- Soknegrænse
- Fylkesgrænse

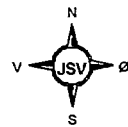
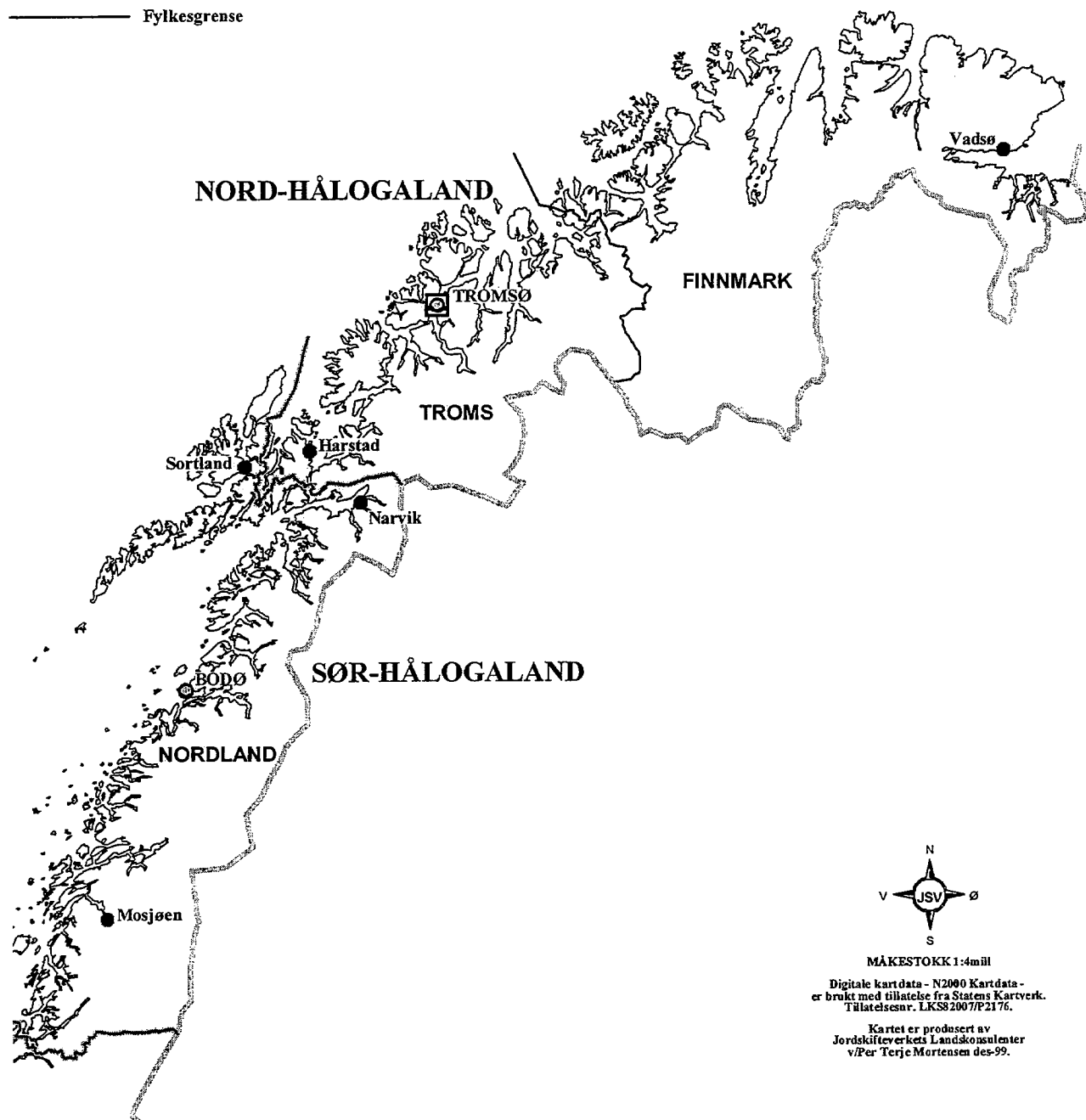

Jordskifteretten

Alternativ 2

Administrativ inndeling - Nord-Norge

- Avdelingskontor jordskifteoverrett
- Avdelingskontor jordskifterett med domstolsledelse
- Avdelingskontor jordskifterett
- Soknegrense
- Fylkesgrense

MÅKESTOKK 1:4mil

Digitale kartdata - N2000 Kartdata -
er brukt med tillatelse fra Statens Kartverk.
Tillatelsesnr. LKS82007/P2176.

Kartet er produsert av
Jordskifteverkets Landskonsulenter
v/Per Terje Mortensen des-99.

FORSLAG TIL NY ADMINISTRATIV INNDELING AV JORDSKIFTERETTENE

JORDSKIFTESOKN	AVDELINGSKONTOR		<i>Merknad</i>
	alternativ 1	alternativ 2	
Østfold, Akershus og Oslo jordskifterett	Moss Lillestrøm	Moss Lillestrøm	
Hedmark jordskifterett	Hamar	Hamar Kongsvinger Tynset	
Oppland jordskifterett	Tynset Lillehammer Gjøvik	Lillehammer Vågåmo Gjøvik Fagernes	
Buskerud jordskifterett	Drammen Gol	Drammen Gol	
Vestfold og Telemark jordskifterett	Tønsberg Skien	Tønsberg Skien	<i>Bø legges ned</i>
Agder og Sør-Rogaland jordskifterett	Kviteseid Arendal Kristiansand Stavanger	Kviteseid Arendal Kristiansand Flekkefjord Stavanger	<i>Rogaland deles ved Buknafjorden</i>
Nord-Rogaland og Hordaland jordskifterett	Stord Bergen	Aksdal Stord Bergen	<i>Norheimsund legges ned</i>
Sogn og Fjordane jordskifterett	Voss Førde Leikanger	Voss Førde Leikanger Nordfjordeid	
Møre og Romsdal jordskifterett	Ørsta Molde Surnadal	Ørsta Molde Surnadal	<i>Ålesund legges ned</i>
Trøndelag jordskifterett	Trondheim Steinkjer	Trondheim Steinkjer	
Sør-Hålogaland	Mosjøen Bodø Sortland	Mosjøen Bodø Sortland	<i>Brønnøysund legges ned</i>
Nord-Hålogaland jordskifterett	Harstad Tromsø Vadsø	Narvik Harstad Tromsø Vadsø	<i>Uenighet om soknegrense</i>
<i>12 sokn</i>	<i>30 avdelinger</i>	<i>37 avdelinger</i>	

* Kontorsted for domstolsledelsen med uthevet skrift

FORSLAG TIL NY ADMINISTRATIV INNDELING AV JORDSKIFTERETTENE**Antall kommuner, folketall, areal, antall landbrukseiendommer,****produktivt jord- og skogbruksareal i de ulike sokn**

Sokn	Antall komm.	Folketall	Totalt areal km ²	Antall landbruks-eiendommer	Produktivt areal	
					jordbruk 1000 da	skogbruk 1000 da
Østfold, Oslo og Akershus	41	1 209 449	8 903	14 351	1 627	5540
Hedmark	22	186 321	26 121	17 317	1 112	13040
Oppland	26	182 239	23 828	14 830	1 007	6802
Buskerud	21	235 018	13 859	9 495	541	5465
Vestfold og Telemark	33	375 230	16 327	12 740	740	6210
Agder og Sør-Rogaland	48	534 325	20 520	19 430	1 043	6426
Nord- Rogaland og Hordaland	42	522 101	18 297	16 571	710	3036
Sogn og Fjordane	26	107 648	17 865	10 299	501	2548
Møre og Romsdal	38	242 538	14 597	13 891	662	2768
Trøndelag	49	387 652	38 616	20 723	1 651	9967
Alternativ 1						
Sør-Hålogaland	41	214 158	32 967	17 107	672	4163
Nord-Hålogaland	48	248 650	74 360	16 311	561	4396
Alternativ 2						
Sør-Hålogaland	45	238547	36 301	18 725	714	4 610
Nord-Hålogaland	44	224 261	71 026	14 693	518	3 948
Sum	435	4 445 329	306260	183 065	10 826	70 361

FORSLAG TIL NY ADMINISTRATIV INNDELING AV JORDSKIFTERETTENE**Antall jordskifte(over)dommere, ingeniører m. NLH, ingeniører u. NLH og kontortilsatte i de nye enhetene forutsatt dagens bemanning***(Kilde: Jordskifteverkets personaldatabase med de endringer vi kjenner til)*

Sokn	Jordskifte- dommere*	Ingeniører m. NLH	Ingeniører u. NLH	Kontor- tilsatte	sum antall tilsatte
Østfold, Oslo og Akershus	5	2	6	3	16
Hedmark	6	2	10	4	22
Oppland	10	2	9	4	25
Buskerud	8	1	7	3	19
Vestfold og Telemark	9	3	9	4	25
Agder og Sør-Rogaland	11	2	9	5	27
Nord- Rogaland og Hordaland	11	2	10	6	29
Sogn og Fjordane	6	2	8	4	20
Møre og Romsdal	7	2	8	4	21
Trøndelag	10	2	13	3	28
Alternativ 1					
Sør-Hålogaland	6	2	6	4	18
Nord-Hålogaland	7	1	6	4	18
Alternativ 2					
Sør-Hålogaland	7	2	7	5	21
Nord-Hålogaland	6	1	5	3	15
Sum	96	23	101	48	268

- *alle dommere inkl. senioringeniør og jordskiftesjef

	Jordskifte- dommere*	Ingeniører m. NLH	Ingeniører u. NLH	Kontor- tilsatte	sum antall tilsatte
Jordskifteoverretten	5	4	2	5	16